

II. DEJEPISNÉ KNIHY STARÉHO ZÁKONA

V prekladoch Septuaginty a Vulgáty Starý zákon obsahuje početné spisy historického rázu, ktoré boli napísané v časovom rozpätí desiatich storočí a bežne sa označujú názvom Dejepisné knihy Starého zákona. Tieto spisy podávajú správy o osudoch izraelského ľudu od zaujatia zaslúbenej zeme (13. storočie pred Kr.) až do roku 134 pred Kr., keď sa v Palestíne dostal k moci Ján Hyrkán I. z dynastie Hasmoneovcov.

Táto skupina starozákonných kníh obsahuje štyri rôzne typy spisov dejepisného rázu:

1. Kniha Jozue, Kniha sudcov, Prvá a Druhá kniha Samuelova a Prvá a Druhá kniha kráľov, ktoré sa v hebrejskej Biblii uvádzajú ako knihy tzv. „skorších prorokov“, sa dnes vo vedeckých dielach označujú spoločným názvom „**deuteronomistická história**“. Opisujú dejinné udalosti od čias Jozueho (13. storočie pred Kr.) po poslednú zmienku o osude judského kráľa Jójakina [Joachina] v babylonskom zajatí (v polovici 6. storočia pred Kr.).

2. Blok spisov, do ktorého patria Prvá a Druhá kniha kroník, Kniha Ezdrášova a Kniha Nehemiášova, sa označuje názvom „**kronistické dejepisné dielo**“, v ktorom sa podávajú správy od Adama do 6./5. storočia pred Kr.

3. Kniha Tobiáš, Kniha Judita a Kniha Ester, ku ktorým treba pridať Knihu Rút, sa označujú názvom „**poučné rozprávania**“. Tvoria osobitnú skupinu starozákonných spisov, lebo sa vyznačujú rovnakými literárnymi vlastnosťami, ktorými sa líšia od ostatných dejepisných kníh.

4. Prvá a Druhá kniha Machabejcov podáva správy o pohnutých udalostiach, ktoré naplňajú dejiny židovského národa v helenistickom období 2. storočia pred Kr. v Palestíne **počas náboženského povstania Machabejcov**.

Tieto štyri série dejepisných kníh sa navzájom líšia spôsobom používania dostupných prameňov, literárnym druhom, cieľom, ktorý sledovali ich autori, prípadne redaktori, a historickou hodnovernosťou opísaných udalostí. Napriek tomu tvoria Dejepisné knihy Starého zákona určitú jednotu, lebo všetky sú preniknuté hlbokým náboženským presvedčením, že Božia prozreteľnosť ustavične riadi všetky dejiny vyvoleného národa.

1. „DEUTERONOMISTICKÁ HISTÓRIA“

1.1. Prvá redakcia kníh *Joz, Sdc, 1 Sam, 2 Sam, 1 Kr a 2 Kr* siaha do čias judského kráľa Jošiáša [Joziaša] (7. storočie pred Kr.). Usilovní dvorní pisári a horliví podporovatelia náboženskej reformy, na ktorú sa kráľ Jošiáš [Joziaš] podujal, zozbierali a spísali zachované staré tradície o zaujatí Palestíny, o udalostiach, ktoré sa prihodili v jednotlivých izraelských kmeňoch po vstupe do zaslúbenej zeme a o ich prvých vedúcich charizmatických osobnostiach (Samuel, Šaul a Dávid). Tieto ústne alebo písomné tradície rozličného druhu pochádzali z rôznych čias a zemepisných oblastí a tvorili už predtým samostatné celky. Boli to ľudové rozprávania epického rázu, kroniky kráľov, záznamy o pôsobení prorokov, inventáre pochádzajúce z kráľovských archívov, životopisné informácie o vynikajúcich osobnostiach a pod. Biblickí pisatelia zozbierali, upravili a spísali tento materiál do väčšej zbierky, ktorá však netvorila ucelený harmonický naratívny celok, lebo bola zostavená iba pre didaktické ciele jej redaktorov. Táto zbierka je podkladom spisov, ktoré sa dnes nazývajú Kniha Jozue, Kniha sudcov a Prvá a Druhá kniha Samuelova.

1.2. K tejto zbierke potom pridali tradície o kráľovi Šalamúnovi a ostatných panovníkoch

Izraelského (Severného) a Judského (Južného) kráľovstva. O každom podali presný úsudok na základe a v duchu Jošiášovej [Joziášovej] deuteronomistickej náboženskej reformy (rok 621 pred Kr.). Do nich postupne zaradili aj ľudové tradície o prorokovi Eliášovi a Elizeovi. Tento súbor tradícií tvorí základ Prvej a Druhej knihy kráľov.

1.3. V čase babylonského zajatia (roky 587/586 – 538 pred Kr.) nábožní muži spracovali materiál predošlých zbierok v duchu a na základe učenia Knihy Deuteronomium, aby z nich vyvodili poučenie pre praktický život svojich súčasníkov, ktorí boli svedkami zániku Judského kráľovstva a jeruzalemského chrámu a kládli si otázku o tom, či Boh ostal verný svojim spasiteľným sľubom. Vo svetle minulých udalostí prišli však k záveru, že kým Boh ostal vždy verný svojim prisľúbeniam, králi a ľud sa mu spreneverili. Na základe týchto úvah sa utvorila deuteronomistická teológia, ktorej ústrednou témou bolo učenie o Božom vyvolení Izraela a povinnosť zachovávať zákon o úcte jedného Boha, čo bolo zárukou Božieho požehnania, blahobytu a pokoja. Tieto pravdy sa stali rozhodujúcim náboženským kritériom aj pri posudzovaní minulých udalostí a ľudských činov.

V Knihe Jozue sa konštatuje, že prisľúbenia, ktoré dal Boh Abrahámovi o zaslúbennej zemi, sa splnili. V Knihe sudcov sa v plnom svetle javí skutočná história vyvoleného ľudu, ktorá bola nepretržitým sledom neverností a odpadov od Boha i napriek tomu, že mu Boh veľkodušne posielal charizmatických vodcov a osloboditeľov z nepriateľského útlatku. Kríza monarchického a teokratického ideálu, ktorý bol majstrovsky načrtnutý v Deuteronomickom kódexe (= *Dt* 12 – 26), sa v celej svojej vážnosti a dramatickosti prejavila v udalostiach opísaných v knihách Samuelových a v knihách kráľov. Osobitne sa zdôrazňujú tragické udalosti v živote prvého kráľa Šaula, rozdelenie kráľovstva po Šalamúnovej smrti, poškvrnenie viery v Jahveho stykom s kanaánskym kultom a s kultom okolitých pohanských národov, nehodnosť mnohých bezbožných kráľov a odpadlíkov od monoteistickej viery, až nakoniec teokracia Judského kráľovstva i napriek blahodarnému úsiliu nábožných kráľov, akými boli Dávid, Chizkiáš [Ezechiáš] a Jošiáš [Joziáš], podľa hla v roku 587/586 náporu babylonských vojsk. Národná katastrofa, ktorá vyvrcholila zničením chrámu a zánikom monarchie, bola nevyhnutným následkom zaťatej nevernosti vyvoleného ľudu. No správa o omilostení posledného judského kráľa Jójakina [Joachina] Evil-Merodakom [Evil Merodachom] v babylonskom zajatí pôsobí v závere Druhej knihy kráľov (porov. 25, 27 – 30) už ako žiarivý lúč nádeje na lepšiu budúcnosť vyvoleného ľudu.

Cieľom celej deuteronomistickej histórie bolo povzbudiť a posilniť verných ctiteľov Jahveho v ťažkostiach a sklamaniach, ktoré na nich doliehali v babylonskom zajatí, a pripomenúť im, že sú ešte stále Božím vyvoleným ľuďom a predmetom ustavičnej lásky pravého Boha i napriek nevernostiam ich kráľov a celého národa. Vplyv deuteronomistického učenia nie je však rovnaký vo všetkých knihách. Je rozsiahly v Knihe Jozue, výrazný v Knihe sudcov, veľmi malý v knihách Samuela a mimoriadne veľký v knihách kráľov.

1.4. V židovskom kánone biblických spisov sa komplex kníh *Joz, Sdc, 1 Sam, 2 Sam, 1 Kr, 2 Kr* uvádza pod názvom „skorší proroci“. Podľa starej tradície, ktorej hodnovernosť sa dnes popiera, boli autormi týchto kníh proroci Jozue, Samuel a Jeremiáš. Hebrejský názov „skorší proroci“ však veľmi výstižne charakterizuje teologické poslanstvo týchto spisov, lebo interpretujú opísané dejinné udalosti vo svetle učenia prorokov, ktorého hlavnou témou bola zmluva Jahveho s vyvoleným ľuďom a poslušnosť alebo neposlušnosť izraelského národa Božiemu slovu, ktoré mu proroci ohlasovali.

Výrazné udalosti súvisiace s ustanovením monarchie, s rozdelením kráľovstva, s náboženským synkretizmom najmä za vlády kráľa Achaba, s asýrskou inváziou do Izraelského a Judského kráľovstva, s objavením „Knihy Zákona“ v jeruzalemskom chráme a iné sú kľúčové udalosti v izraelských dejinách, ktoré sú úzko spojené s osobou a poslaním

jedného alebo viacerých prorokov. Knihy kráľov tvoria okrem toho rámeček, do ktorého možno zasadiť činnosť prorokov spisovateľov pred babylonským zajatím.

2. KRONISTICKÉ (DEJEPISNÉ) DIELO

2.1. Podobnosť štýlu, teologická perspektíva a opakovanie Kýrovho výnosu na začiatku Knihy Ezdrášovej (porov. 1, 1 – 3), ktorým sa uzaviera Druhá kniha kroník (porov. 36, 22 – 23), sú dôkazom toho, že komplex kníh *1 Krn*, *2 Krn*, *Ezd*, *Neh* je dielom jedného autora. Tento autor, označovaný názvom *kronista*, žil okolo roku 350 pred Kr. a pochádzal pravdepodobne z triedy levitov. V úsilí pohnúť vtedajšiu nábožensky ľahostajnú, apatickú židovskú pospolitosť, predstavuje ideál Božieho kráľovstva na zemi: jeho stred je v jeruzalemskom chráme, oporný bod v kráľovi Dávidovi a jeho legitímnych nástupcoch a najvyšší prejav náboženského života sú bohoslužobné úkony, hudba a služba levitov. Na tento cieľ kronista zameriava nové dejiny Božieho ľudu od stvorenia sveta až takmer do svojich čias. Vo veľkej miere na to použil materiál z predchádzajúcich biblických spisov, hlavne z kníh Samuelových a kráľov, ale aj z iných, dnes už nedostupných prameňov, z pamätí Ezdráša a Nehemiáša a neraz aj zo svojej fantázie. Pri výbere, usporiadaní a spracovaní tohto materiálu si často počínal až zarážajúco voľne a slobodne: vynechal dôležité údaje, iné adaptoval alebo interpretoval tendenčne v zmysle svojho teologického poňatia. Okrem toho sústavne premietal do minulosti súveké ustanovizne, idealizoval kráľa Dávida a Šalamúna, hoci ich potomkovia už vtedy nejestvovali, ale spomienka na ich osobu a činy hrali dôležitú rolu v živote židovského národa, ktorý trpel pod perzskou nadvládou.

2.2. Týmto dielom chcel kronista svojim židovským súčasníkom jasne ukázať, čím má vyvolený Boží ľud byť: spoločenstvom viery, modlitby a vernosti voči Abrahámovmu Bohu, ktorý si chcel z Dávidových potomkov vyvolať svojho Pomazaného, Mesiáša. Viditeľným spoločenstvom, ktoré zachováva zdravé tradície minulosti, zhromažďuje sa v jeruzalemskom chráme a verne plní prikázania o bohoslužbe, sviatkoch a levitskej čistote. Ak bude vyvolený ľud počúvať Božie slovo ohlasované prorokmi a verne zachovávať zákon, ktorý mu kňazi ako Ezdráš vysvetľujú na verejných zhromaždeniach, môže si byť istý, že ho Boh bude vždy požeňovať a chrániť. Takto kronista úvahou o ďalekej a blízkej minulosti načrtnol už v hlavných rysoch istý druh teológie cirkevného spoločenstva.

3. POUČNÉ ROZPRÁVANIA

3.1. Skupina kníh *Tob*, *Jud*, *Est* (ku ktorej treba pridať aj *Rút*) podáva poučné udalosti zo života určitej osoby alebo rodiny bez akejkoľvek súvislosti so všeobecnými dejinami izraelského národa. Tieto knihy boli napísané v pohnutých chvíľach poexilného obdobia, keď sa Izrael v nepriateľskom pohanskom prostredí ocitol v nebezpečenstve, že stratí svoju náboženskú, národnú a etnickú identitu. I keď tieto knihy navonok pôsobia ako dejepisné spisy, je jasné, že ich historické zarámovanie je fiktívne a že opísané udalosti nie sú skutočné. V každom prípade vidno, že autori týchto spisov nesledujú historické a zemepisné danosti Palestíny a súvekého Blízkeho východu. Pútavo a napínať opisujú udalosti, aby zaujali pozornosť čitateľa. Modlitby a reči, ktoré v týchto knihách často prednáša hlavná osoba, sú v skutočnosti syntézou náboženského a mravného poučenia, ktoré chce autor svojím spisom odovzdať.

3.2. I keď sa autor niekedy odvoláva na minulé dejinné udalosti alebo na biblickú správu

(porov. napr. *Rút* 1, 1), jeho cieľom je podať poučný príklad pre prítomnosť. Preto je pri týchto knihách veľmi dôležité zistiť autorov úmysel a presne vymedziť poučenie, ktoré chce čitateľovi sprostredkovať. Tak v Knihe Rút a v Knihe Tobiaš autori používajú a názorne spracúvajú staré tradície pre didaktické účely. Knihy Judita a Ester, napísané v hasmoneovskom období a v čase boja za národnú samostatnosť, vyzývajú na nekompromisný postoj voči pohanským tendenciám a usilujú sa priviesť čitateľa k náboženskému presvedčeniu, založenému na škrupulóznom zachovávaní mojžišovských predpisov, akým sa Židia vyznačovali v poexilnom období. Literárnym druhom týchto spisov je teda poučná dejinná udalosť s aktualizácnym cieľom.

Kniha Tobiaš a Kniha Judita, ako aj grécke sekcie Knihy Ester, sú deuterokánonické spisy. Nie sú teda časťou hebrejskej Biblie a uvádzajú sa iba v Septuaginte a v katolíckom kánone inšpirovaných spisov.

4. DEJEPISECTVO V MACHABEJSKOM OBDOBÍ

4.1. Prvá a Druhá kniha Machabejcov, ktoré Katolícka cirkev prijala do kánonu inšpirovaných biblických spisov, opisujú dejinné udalosti súvisiace s povstaním Židov proti Seleukovcom, aby si vydobyli náboženskú a politickú slobodu. Názov kníh pochádza od prezývky „Machabejec“ (značí „kladivo“ alebo „ničiteľ“), ktorú dali hlavnému hrdinovi, Matatiášovmu synovi Júdovi, a potom všetkým jeho bratom. Poradie Prvá a Druhá kniha je iba vonkajšie, lebo ide o dve nezávislé diela, ktorých materiál je iba sčasti spoločný. Majú však rozdielnych autorov a odlišný literárny štýl. Okrem toho Prvú knihu pôvodne napísal neznámy židovský autor v hebrejčine, kým Druhá kniha je výťahom päťzväzkového diela Jasona z Cyrény a pôvodne bola napísaná v gréckej reči.

4.2. Prvá kniha Machabejcov z jednej strany napodobňuje rozprávania o zaujatí krajiny izraelskými kmeňmi, z druhej pripomína spôsob, ktorým proroci vo svojich spisoch spomínali a vysvetľovali dejiny vyvoleného ľudu. Vskutku národné povstanie proti Antiochovi IV. Epifanovi sa v knihe predstavuje ako prozreteľná udalosť, ktorou Boh zachránil židovský národ zo zámerov Seleukovcov, ktorí sa usilovali nanútiť Židom helenistické a pohanské názory a zvyky. Druhá kniha Machabejcov patrí skôr k patetickým prejavom a opisom, ktoré boli všeobecne známe v helenistickom písomníctve. Častejšie a dôraznejšie ako v Prvej knihe sa vyzdvihuje význam priamych, nezriedka i zázračných Božích zásahov do dejín židovského národa.

5. BIBLICKÁ HISTORIOGRAFIA (DEJEPISECTVO)

5.1. Starozákonné biblické dejepisectvo sa neriadilo pravidlami modernej historiografie, ktorej úlohou je podať presné, úplné, objektívne, vedecky podložené a podľa možnosti neutrálne údaje o minulých udalostiach. Biblická história bola podriadená náboženskému ponímaniu faktov a teologickému zámeru. Udalosti sa neopisovali pre ich historický význam, ale preto, že sa pokladali za prejav Božieho zásahu do ľudského diania a osudu. Toto podriadenie historického materiálu určitej teologickej téze alebo náboženskému svetonázoru má za následok, že biblická história je fragmentárna, že sa v nej spomínajú iba tie udalosti, ktoré slúžili úmyslu a cieľu autora jednotlivých spisov, kým iné, z historického hľadiska často veľmi dôležité, tam nie sú. Preto máme o období sudcov málo správ, hoci trvalo skoro dve storočia, a skoro nič nevieme o udalostiach v Palestíne od roku 433 do roku 175 pred Kr.

Okrem toho treba vedieť, že historické fakty boli často modifikované, umelo zveličované alebo zjednodušované a epicky prepracované. Čisto náhodné udalosti alebo mimoriadne javy zapríčinené výnimočnou súhrou prírodných síl sa často predstavovali ako zázraky a pripisovali sa priamemu Božiemu zásahu. Staroveká ľudová história lipla na historkách, na hrdinoch a najmä na zázračných javoch. Použité čísla mali často iba symbolickú hodnotu a rodostromy boli zväčša umelo zostavené. Staré, často rozdielne doklady pospájali bez ohľadu na to, že tým vznikli historické nepresnosti a nedôslednosti.

5.2. V Biblii je však veľa hodnoverných historických údajov, ktoré pochádzajú od kráľovských kronikárov alebo od očitých svedkov uvedených udalostí. V prípade Knihy Jozue a Knihy sudcov svedčia o tom údaje archeologického, geografického a etnologického rázu. Vierohodnosť Dávidovej histórie potvrdzuje vnútorná zhoda jednotlivých správ o jeho živote a konaní. Pokiaľ ide o Knihy kráľov, Ezdráša, Nehemiáša, Prvej a Druhej knihy Machabejcov a v určitých prípadoch aj Prvej a Druhej knihy kroník, je v nich veľa historických údajov, ktoré sa zhodujú s údajmi mimobiblickej histórie starovekej Asýrie a Babylonie, perzského a helenistického obdobia.

5.3. Dejepisné knihy Starého zákona sú však mimoriadne dôležité najmä pre dejiny spásy, lebo nás informujú o niektorých kľúčových udalostiach, ktoré tvoria základ viery overenej životnou skúsenosťou izraelského národa. Tieto udalosti sú: zaujatie zaslúbenej zeme, založenie monarchie, Božie prisľúbenie Dávidovi o mesiášskom kráľovi a účinkovanie prorokov, medzi ktorými vyniká Eliáš, veľký obranca monoteizmu v Izraelskom kráľovstve, Elizeus, Nátan a Izaiáš. Iné dôležité udalosti sú: blahodarné pôsobenie nábožných kráľov, najmä Chizkiáša [Ezechiáša] a Jošiáša [Jozíáša], dobytie Jeruzalema Nabuchodonozorom, babylonské zajatie a život židovskej elity v exile, návrat Židov do Palestíny za perzského kráľa Kýra, znovuvybudovanie jeruzalemského chrámu, znovuzrodenie poexilného židovského spoločenstva s jeho charakteristickými náboženskými prejavmi a nakoniec víťazstvo pravoverných Židov nad hroziacim nebezpečenstvom helenizmu za vlády Antiocha Epifana.

5.4. Náboženský význam dejepisných kníh Starého zákona spočíva hlavne v tom, že sa v nich interpretujú historické udalosti izraelského národa vo svetle viery v jedného Boha. Postup a vývin jednotlivých udalostí sprevádzajú ustavičné zásahy Boha, ktorý svojím slovom a konaním poučuje, povzbudzuje, ale aj súdi a tresce svoj ľud, a tak všetko vedie ku konečnému splneniu svojho plánu spásy.

V deuteronomistickej a kronistickej histórii sa prísne aplikuje princíp časnej odmeny, ktorý je však príliš násilný a jednostranný. Tejto zásade sa v poexilnom období silne odporovalo v Knihe Kazateľ a v Knihe Jób. Význam historických udalostí a dôležitosť vedúcich postáv, akými boli Samuel, Šaul, Dávid, Šalamún, Chizkiáš [Ezechiáš], Júda Machabejský a iní, nijako nezmenšuje to, že tieto osoby mali svoje nedostatky, chyby a mravné poklesky. Napriek všetkým ľudským slabostiam a medziám, ako aj napriek zjavnej nedokonalosti starozákonného zjavenia, sú biblické dejiny výrečným svedectvom nepretržitého dialógu medzi Bohom a jeho ľudom. Biblické dejiny však možno pochopiť iba vtedy, keď sa na ne pozeráme očami viery a vo svetle zmluvy, ktorú Boh urobil s ľudmi ako súčasť plánu založiť definitívne Božie kráľovstvo na zemi príchodom Ježiša Krista. Preto je história izraelského ľudu významným obdobím Božieho zjavenia a Božieho plánu spásy, ktoré sa začali a prebiehali v Starom zákone, ale vyvrcholili v Novom zákone.

5.5. Veľký historicko-teologický súbor starozákonnej biblickej literatúry je bezpochyby jedinou duchovnou veličinou v dejinách ľudstva, ktorá výrečne poukazuje na mimoriadnu lásku Boha, ktorý múdro a spravodlivo riadi osudy jedného národa, aby sa nakoniec mohli všetci ľudia dostať k spásu. Vďaka živej viere bol medzi všetkými starovekými národmi iba

Izrael schopný utvoriť teológiu dejín. Izraelský ľud vo svetle Božieho zjavenia pochopil hlboký význam svojich dejinných udalostí, ktoré postupne pripravovali príchod Božieho Slova na tento svet.

ÚVOD DO KNIHY JOZUE

1. NÁZOV, OBSAH A JOZUE V BIBLICKEJ TRADÍCII

1.1. Názov. Kniha Jozue je starozákonný spis nazvaný podľa Jozueho, ktorý sa po Mojžišovej smrti stal vodcom Izraela. V hebrejskej Biblii sa uvádza ako prvá kniha z tzv. „skorších prorokov“, ku ktorým patrí aj Kniha sudcov, Prvá a Druhá kniha Samuelova a Prvá a Druhá kniha kráľov. Jej hebrejský názov je *Jehošua*.

1.2. Obsah. Obsahom knihy je epické rozprávanie o dobytí a rozdelení Kanaánu izraelskými kmeňmi, čo sa pripisuje Jozuemu tak, ako sa všetky zákony pripisujú Mojžišovi. To je však – ako o tom svedčia viaceré state Knihy Jozue a prvá kapitola Knihy sudcov – idealizované chápanie udalostí so zámerom pripísať zásluhu dobytia zasľúbenej zeme mimoriadnym vojvodcovským schopnostiam a vojenským úspechom Jozueho. V skutočnosti sa však zdôrazňuje fakt, že koniec koncov všetko bolo dielom Jahveho: „... lebo Pán, Izraelov Boh, bojoval za Izrael“ (*Joz* 10, 42).

Zaujatie Kanaánu sa schematicky znázorňuje ako výsledok troch úspešných vojenských výprav: dobytia Jericha a mesta Aj [Hai] vo vrchovatom kraji stredného Kanaánu, potom víťazstva na juhu a konečne vojenského ťaženia na severe, ktoré sa skončilo pádom Chacóru [Asoru]. Izraelským kmeňom sa však nepodarilo dobyť silne opevnené mestá (Megiddo [Magedo] atď.); „vysvetlenie“ tejto skutočnosti sa uvádza v *Sdc* 2, 21 – 23; 3, 2.

1.3. Jozue v biblickej tradícii

1.3.1. Jozue (hebr. = Jahve je spása), Nunov syn z Efraimovho kmeňa, sa pôvodne menoval Hóšea [Osé] (hebr. = Jahve zachránil, pomohol; porov. *Nm* 13, 8; *Joz* 19, 49. 51), ale podľa biblickej tradície Mojžiš mu dal meno Jozue (porov. *Nm* 13, 16), pod ktorým sa uvádza už v *Ex* 17, 9 – 14; 24, 13; 32, 17; 33, 11. V Biblii sa zmenou mena vždy naznačuje, že patričná osoba má zohrať významnú rolu v dejinách spásy (porov. napr. *Gn* 17, 5; *Jn* 1, 42).

V Pentateuchu je Jozue Mojžišovým služobníkom a dôverníkom: Mojžiš si ho vzal za spoločníka, keď vystupoval na Boží vrch (porov. *Ex* 24, 13), poveril ho dozorom nad stánkom zjavenia (porov. *Ex* 33, 11) a vedením vojny proti Amalekitom (porov. *Ex* 17, 8 – 16). Jozue s Kalebom viedli vyzvedačov preskúmať krajinu Kanaán a po svojom návrate boli jediní, ktorí sa usilovali upokojiť vzburu nastrašeného ľudu proti Mojžišovi a Áronovi uisťovaním o Jahveho ochrane (porov. *Nm* 14, 6 – 9. 38). Z Jahveho rozkazu Mojžiš slávnostným obradom ustanovil Jozueho za svojho nástupcu a za vodcu Izraela (porov. *Nm* 27, 15 – 23; *Dt* 31, 7 n.). Jozue dostal potom uistenie, že vovedie len potomkov bezbožného ľudu do zasľúbenej zeme (porov. *Dt* 1, 38). On bol nakoniec svedkom posledných chvíľ Mojžišovho života a prevzal po ňom úplné vedenie Izraela na Moabských stepiach naproti Jerichu: „Nunov syn Jozue sa ukázal plný ducha múdrosti – keď Mojžiš naň vložil ruku –, Izrael ho počúval a robil tak, ako Mojžišovi prikázal Pán“ (*Dt* 34, 9). Jozue zomrel vo veku stodesať rokov a pochovali ho v Timnat-Serachu [Tamnatsare] na Efraimskom pohorí (porov. *Joz* 24, 29 n.), t. j. na území, ktoré dostal ako údel pri del'be krajiny (porov. *Joz* 19, 49 – 51).

1.3.2. Opatrnosť, silná vôľa a odvaha boli prirodzené vlastnosti, ktorými sa Jozue najviac preslávil ako vodca Izraela. Jeho dôležité poslanie v dejinách vyvoleného národa hneď na

začiatku knihy potvrdzujú povzbudzujúce slová Jahveho, ktoré svedčia o jeho mimoriadnej priazni voči Jozuemu: „Môj služobník Mojžiš je mŕtvy. Preto teraz vstaň a prejdi cez tento Jordán... Ako som bol s Mojžišom, tak budem aj s tebou. Nenechám ťa bez pomoci, ani ťa neopustím. Buď silný a udatný! Lebo ty máš odovzdať tomuto ľudu...“ (*Joz 1, 2. 5 n.*). Na dôkaz toho, s akým obdivom sa Jozue, jeho osobnosť a dielo stále stretávali v tradícii judaizmu, stačí citovať slová Knihy Sirachovcovej: „Hrdinom v boji bol Jozue, syn Nunov, Mojžišov nástupca v prorockom úrade. On sa preslávil tým, čo znamená jeho meno: bol veľkým záchrancom jeho vyvolených, porazil nepriateľov, ktorí povstali proti nemu, aby zaujal dedičstvo pre Izrael...“ (46, 1 n.)

1.3.3. Poslanie a význam Jozueho v dejinách Izraela potvrdené slovami, ktorými ho Jahve opätovne uisťuje, že bude s ním tak, ako bol s Mojžišom (porov. 1, 5; 3, 7; 4, 14), sú v knihe zvýraznené udalosťami, ktorými sa chce dokázať, že v Jozueho živote bolo veľa skutkov a podujatí, ktoré sú verným zopakovaním Mojžišových významných činov. Podľa poriadku udalostí opísaných v Knihe Jozue najdôležitejšie paralely sú tieto:

- Mojžiš posielal z púšte vyzvedačov do Kanaánu (porov. *Nm 13, 1 – 34; Dt 1, 19 – 46*); Jozue vysielal zo Zajordánska vyzvedačov do Jericha (porov. *Joz 2, 1 – 24*).
- Pod Mojžišovým vedením Izraeliti prešli cez Červené more ako po suchej zemi (porov. *Ex 14, 21 n.*); takisto pod Jozueho vedením ľud prešiel po suchej zemi cez Jordán (porov. *Joz 3, 14 – 17*).
- Pred východom z Egypta Izraeliti slávil Paschu (porov. *Ex 12, 21 – 28*); Jozue s ľuďmi slávil Paschu po vstupe do Kanaánu (porov. *Joz 5, 10 – 12*).
- Mojžiš, ktorý mal vyslobodiť Izraelitov, počul počas Božieho zjavenia na púšti z horiaceho kríka: „Zobuj si z nôh obuv, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá!“ (*Ex 3, 5*); tie isté slová povedal vodca Pánovho vojska Jozuemu, keď sa zjavil pred obsadením Kanaánu (porov. *Joz 5, 15*).
- Jozue poslal po vstupe do Kanaánu vyzvedačov do Aja [Haja] (porov. *Joz 7, 2 n.*) tak, ako Mojžiš vyslal vyzvedačov do Zajordánska (porov. *Nm 21, 32*).
- Keď mal Mojžiš zdvihnuté ruky, v ktorých držal „Božiu palicu“, Izraeliti víťazili v boji proti Amalekitom (porov. *Ex 17, 8 – 13*); podobne aj keď Jozue držal vo zdvihnutej ruke oštep proti mestu Aj, Izraeliti zvíťazili nad jeho obyvateľmi (porov. *Joz 8, 18 – 26*).
- Pred svojou smrťou tak Mojžiš (porov. *Dt 31, 1 – 34, 12*), ako aj Jozue (porov. *Joz 23, 1 – 24, 33*) predniesli rozlúčkové reči a požehnali izraelský ľud.
- Iné paralely sú výzva, aby sa ľud posvätil pred zjavením sa Jahveho (porov. *Ex 19, 10 s Joz 3, 5*), orodovanie za Izrael, ktorý sa previnil voči Bohu (porov. *Ex 32, 11 – 14; Nm 14, 13 – 19; Dt 9, 25 – 29 s Joz 7, 6 – 9*), ako aj Mojžišova a Jozueho funkcia prostredníkov pri uzavretí zmluvy medzi Jahvem a izraelským ľuďmi (porov. *Ex 24 s Joz 24*).

K týmto paralelám treba pridať texty, v ktorých sa hovorí, že Jozue výslovne splnil Mojžišove príkazy. Tak to bolo v prípade, keď vyzval kmene Rubena, Gada a Východného Manassesa, aby sa zúčastnili s ostatnými kmeňmi na dobytí Kanaánu (porov. *Joz 1, 12 – 18 s Nm 32 a s Dt 3, 12 – 20*), keď postavil oltár na vrchu Ébal [Hebal] (porov. *Joz 8, 30 – 35 s Dt 27, 1 – 26*), keď dal vyhubiť obyvateľov krajiny (porov. *Joz 11, 15 s Dt 20, 16*) a Anakitov [Enakitov] (porov. *Joz 11, 21 s Dt 9, 2*), keď rozdeľoval krajinu lósom (porov. *Joz 14, 2 s Nm 34, 13*), keď určoval útočiská (porov. *Joz 20 s Nm 35, 9 – 15 a Dt 19, 1 – 10*) a levitské mestá (porov. *Joz 21, 1 – 42 s Nm 35, 1 – 8*).

Jozue sa na rozdiel od váhavého Mojžiša predstavuje v Biblii nielen ako rozhodná

vodcovská osobnosť, ale je úmyselne portrétovaný ako ideálny vodca Izraela, ktorý úplne a presne zachováva Mojžišove nariadenia (porov. *Joz* 1, 7 – 8; 11, 15).

Spomenuté paralely s Mojžišom a idealizovanie Jozueho prezrádajú, že Kniha Jozue je literárnym dielom, v ktorom sú spracované a zachované biblické tradície, takže je veľmi ťažko dostať sa k historickému Jozuemu. Všetky správy o ňom a o zaujatí Kanaánu možno však podľa všeobecne prijatej mienky biblistov zaradiť do historického obdobia druhej polovice 13. storočia pred Kr.

2. KANAÁN V OBDOBÍ DOBYTIA IZRAELSKÝMI KMEŇMI

2.1. Historické obdobie na konci 13. storočia pred Kr. bolo veľmi výhodným časom na zaujatie Kanaánu. Zemepisná oblasť „Úrodného polmesiaca“ (spoločný názov, ktorým sa v biblických vedách zhruba označujú krajiny Blízkeho východu) bola dejiskom rušných udalostí zapríčinených najmä nájazdmi „národov mora“. V tom období Kanaán nebol pod nadvládou nijakej politickej mocnosti, ako to bolo v predchádzajúcich storočiach, keď ho mali pod kontrolou Egyptania, Chetiti, Chorejci (Mitanni) a Asýřania. Nadvláda Egyptanov nad Kanaánom sa chýlila ku koncu, i keď je historicky dokázané, že až do 12. storočia pred Kr. mali ešte stále v moci opevnené mestá Megiddo [Magedo], Bétšan [Betsan] a Gezer. Chetitská ríša v Malej Ázii bola oslabená ustavičnými vpádmi „národov mora“ a iných etnických skupín a bola už odsúdená na zánik. Nezávislé malé kráľovstvá sa utvárali v Edome, Moabe a v Amone. Politické vákuum vytvorilo výhodnú príležitosť, aby sa izraelské a iné kmene usídlili v Kanaáne (pozri mozaiku etnických skupín, o ktorých sa hovorí v *Joz* 3, 10).

2.2. Charakteristickou črtou politickej štruktúry v Kanaáne bolo jestvovanie početných štátikov vo forme opevneného mesta. Egypt po stáročia uznával a mal pod kontrolou toto politické zriadenie, lebo tieto malé kráľovstvá boli voči nemu lojálne a platili mu poplatky. Egypt mal na Kanaán veľký vplyv aj po kultúrnej stránke, ale rešpektoval miestne náboženské predstavy a kultúry, ako o tom svedčia ugaritské texty. Hlavnými božstvami kanaánskeho panteónu bol boh El, ktorého však čoskoro nahradil Bál (Hadad), bohyňa plodnosti Aštarta a bohyňa vojny Anat.

3. PÔVOD KNIHY JOZUE

3.1. Z hľadiska literárnej kompozície Knihy Jozue donedávna (asi do roku 1945) prevládala mienka kritikov, ktorí tvrdia, že tento starozákonný spis bol pokračovaním rôznych tradícií Pentateuchu, s ktorým tvoril kompletne literárne dielo, tzv. *Hexateuch* (gréč. *hexáteuchos* = šesť zvitkov). Hlavným argumentom tejto teórie bolo, že až v Knihe Jozue sa opisuje obsadenie Kanaánu izraelskými kmeňmi, bez ktorého by opis cesty Izraelitov do zaslúbenej zeme, rozpracovaný v Pentateuchu, zostal nedokončený. M. Noth však vo svojej štúdií správne vyvodzuje, že proti názoru o historickom a literárnom jestvovaní Hexateuchu svedčí už sám fakt, že Kniha Jozue je v židovskom kánone prvým spisom spomedzi skorších prorokov, a teda patrí do inej skupiny kníh ako tóra.

3.2. Ďalším literárnym štúdiom sa prišlo na to, že *Joz* je pravdepodobne dielom tzv. deuteronomistu alebo deuteronomistickej historiografie, ku ktorej patria aj knihy *Dt*, *Sdc*, *1 Sam*, *2 Sam*, *1 Kr* a *2 Kr*. Podľa tohto názoru zostavil všetky uvedené knihy deuteronomista ako jednotné súborné dielo. Kniha Jozue je teda v dnešnej podobe dielom neskoršieho redaktora, ktorý použil staré tradície o obsadení Kanaánu, spracované viac-menej vo forme

literárnych jednotiek obsahujúcich naratívne, historické, liturgické texty, zoznamy miest atď. Vznik knihy sa kladie do 7. storočia pred Kr., do čias kráľa Jošiáša [Joziáša] (640 – 609).

3.3. Neskorší pôvod knihy potvrdzujú aj časté etiologické vysvetľovania rôznych, najmä zemepisných názvov v rozprávaní o udalostiach súvisiacich s Jozuem. Tieto etiologické rozprávania sa vo všeobecnosti končia poznámkou: „... jestvuje, je až podnes“ (porov. 4, 9; 5, 9; 6, 25; 7, 26; 8, 28. 29; 9, 27; 10, 27; 13, 13; 14, 14; 15, 63; 16, 10), t. j. až do času, keď bola napísaná Kniha Jozue. Týmto etiologickým rozprávaniam sa podobajú aj etymologické vysvetlenia uvedené vo forme epizódy v hlavnom deji, ako napr. 5, 3; 22, 34.

3.4. Cieľom knihy podľa deuteronomickej koncepcie nie je zachytiť systematicky na spôsob kroniky udalosti a príhody z postupného dobývania Kanaánu, ale podať súhrnné svedectvo o tom, že Jahve splnil svoje prísľuby a svoju zmluvu s praotcami, podľa ktorej sa ich potomkovia mali dostať do zaslúbenej zeme. Pre redaktorov knihy teda zaujatie Kanaánu nie je profánnym, ale teologickým faktom: je udalosťou dejín spásy, podstatnou časťou Jahveho plánu so svojím ľudom. V časoch, keď redaktori pracovali na definitívnej úprave knihy, zdalo sa, že uskutočnenie Božieho plánu nie je vo výhlade. Severné kráľovstvo zaniklo a Južné bolo vo veľkom nebezpečenstve. V tomto historickom kontexte opísanie národa úplne zjednoteného pod vedením Jozueho malo prorocký význam: sám Jahve je uskutočňovateľom a garantom náboženskej a politickej jednoty svojho ľudu pod podmienkou, že izraelský národ zachová čistotu monoteistickej viery, predpisy Zákona, požiadavky zmluvy a jednotu kultu.

4. KNIHA JOZUE A HISTÓRIA

4.1. Kompilátori Knihy Jozue chápali a interpretovali udalosti spojené so zaujatím Kanaánu v zmysle dejín spásy, a preto nevenovali veľkú pozornosť ich zaradeniu do súvekých svetových dejín. Podľa všeobecne prijatej mienky biblistov sa postupné obsadenie Kanaánu izraelskými kmeňmi pod vedením Jozueho uskutočnilo asi v rokoch 1220 – 1200 pred Kr. Archeologické vykopávky vo všeobecnosti potvrdzujú biblické správy. Z druhej strany však väčšina jednotlivých udalostí opísaných v *Joz* sa nedá historicky dokázať. Teda ani dobytie Jericha (porov. 5, 13 – 6, 27), ani mesta Aj [Hai] (porov. 7, 1 – 8, 29) nemožno archeologickými vykopávkami overiť. Správy o dobytí miest, ako je Debir [Dabir] (porov. 10, 38 n.), Lakiš [Lachiš] (porov. 10, 31 n.), Eglon (porov. 10, 34 n.) a Chacór [Asor] (porov. 11, 10) sa síce zhodujú s archeologickými nálezmi o ich zničení v 13. storočí pred Kr., ale nedá sa dokázať, že ide vždy o tie isté udalosti (napr. Chacór bol zničený asi o storočie skôr ako Lakiš).

4.2. To isté treba povedať aj o detailoch: v Knihe Jozue sa nespomínajú nijaké osobitné zvyky, geopolitické údaje či ručné výrobky, ktoré by patrili iba do obdobia zaujatia Kanaánu; skoro všetky možno zaradiť do neskorších čias. Okrem toho politická, hospodárska a sociálna situácia, ktorá tvorí pozadie udalostí opísaných v Knihe Jozue, predpokladá historické obdobie 10. – 8. storočia pred Kr. Tak napríklad zoznam levitských miest nemohol byť urobený pred 8. storočím, lebo väčšina spomínaných miest vtedy ešte neexistovala. Celý opis dobytia zaslúbenej zeme ako víťazné vojenské ťaženie pod vedením Jozueho je zidealizované. Na konci jeho života sa poznamenáva, že „ešte zostalo veľmi mnoho krajiny, ktorú treba obsadiť“ (*Joz* 13, 1). Podmanenie Kanaánu bolo v skutočnosti výsledkom pomalého infiltračného procesu, ktorý sa skončil až za Dávidových čias.

ROZDELENIE KNIHY

Knihu Jozue možno rozdeliť na tieto časti:

- I. Obsadenie Kanaánu (1, 1 – 12, 24):
  1. Úvod: prípravy (1, 1 – 18)
  2. Vyzvedači a Rachab v Jerichu (2, 1 – 24)
  3. Prechod cez Jordán (3, 1 – 17)
  4. Gilgalský [Galgalský] pamätník (4, 1 – 24)
  5. Obriezka a slávenie Paschy v Gilgale [Galgale] (5, 1 – 16)
  6. Pád Jericha (6, 1 – 27)
  7. Akánov [Achanov] zločin (7, 1 – 26)
  8. Pád Aja [Haia] (8, 1 – 29); oltár na hore Ébal [Hebal] (8, 30 – 35)
  9. Rokovanie s Gibeónčanmi [Gabaončanmi] (9, 1 – 27)
  10. Dobytie južného Kanaánu (10, 1 – 43)
  11. Dobytie severného Kanaánu (11, 1 – 15)
  12. Záverečná správa o dobytí Kanaánu (11, 16 – 12, 24)
- II. Rozdelenie Kanaánu (13, 1 – 21, 45):
  1. Rozkaz Jahveho (13, 1 – 14)
  2. Podiel zajordánskych kmeňov (13, 15 – 33):
    - a) Rubenov kmeň (13, 15 – 23)
    - b) Gadov kmeň (13, 24 – 28)
    - c) Manassesov (východný) kmeň (13, 29 – 33).
  3. Podiel predjordánskych kmeňov (14, 1 – 19, 51):
    - a. Prípravy (14, 1 – 5) a Kalebov podiel (14, 6 – 15)
    - b. Júdov kmeň a rozšírenie Kalebovho podielu (15, 1 – 63)
    - c. Jozefov kmeň, Efraimovi synovia a Manassesov (západný) kmeň (16, 1 – 17, 18)
    - d. Súpis zeme a losovanie v Šíle (18, 1 – 10)
    - e. Benjamínov kmeň (18, 11 – 28)
    - f. Simeonov kmeň (19, 1 – 9)
    - g. Zabulonov kmeň (19, 10 – 16)
    - h. Isacharov kmeň (19, 17 – 23)
    - i. Ašerov [Aserov] kmeň (19, 24 – 31)
    - j. Neftaliho kmeň (19, 32 – 39)
    - k. Danov kmeň (19, 40 – 48)
    - l. Jozueho podiel (19, 49 – 51)
  4. Útočiskné mestá (20, 1 – 9)
  5. Levitské mestá (21, 1 – 42) a záver (21, 43 – 45)
- III. Dodatky (22, 1 – 24, 33):
  1. Návrat zajordánskych kmeňov (22, 1 – 34)
  2. Jozueho závetná reč (23, 1 – 16)
  3. Obnova zmluvy ľudu s Jahvem v Šekeme [Sicheme] (24, 1 – 28)
  4. Záverečné poznámky (24, 29 – 33)

6. TEOLOGICKÝ VÝZNAM KNIHY JOZUE

6.1. Víťazné dobytie Kanaánu a obsadenie zaslúbenej zeme je náboženskou epopejou izraelského národa. Obsadenie Kanaánu možno v dejinách spásy vyvoleného ľudu porovnať s

vyslobodením z Egypta. V oboch prípadoch sa vyzdvihuje Jahveho pôsobenie v živote Izraela. Boh sprevádza svoj ľud, ochraňuje ho, bojuje po jeho boku a zaisťuje mu víťazstvo nad nepriateľmi. Rozdelenie zaslúbenej zeme poukazuje na Jahveho dobrotu a starostlivosť o všetky izraelské kmene. V tomto svetle treba čítať dlhé zoznamy miest zasadené do niektorých statí knihy (porov. napr. kap. 13; 15; 16).

6.2. Hlavné etapy obsadenia zaslúbenej zeme sú vyznačené mimoriadnymi Božími zásahmi. A všetko je oslávené štyrmi veľkými náboženskými úkonmi: prvou Paschou v Palestíne (porov. 5, 10), obriezku ako znakom zmluvy (porov. 5, 2 – 9), prečítaním Zákona na vrchu Ébal [Hebal] (porov. 8, 30 – 35) a slávnostným obnovením zmluvy v Šekeme [Sicheme] (porov. 24, 16 – 28). V knihe sú zaznačené udalosti, ktoré svojím náboženským obsahom hlboko pôsobia na dušu pozorného čitateľa, ako je napr. prechod cez Jordán (porov. 3, 1 – 5, 5), funkcia archy v tejto dejinnej udalosti (porov. 3, 1 – 17) a pád Jericha (porov. 6, 1 – 27). Prechod cez Jordán je paralelou prechodu cez Červené more; manna prestala, keď Izraeliti jedli z plodov kanaánskej krajiny (porov. 5, 11 n.).

6.3. Kniha Jozue pripomína Izraelitom, že sú povinní zostať verní Jahvemu aj uprostred pohanských národov, ktoré nepoznajú pravého Boha a predstavujú pre Izrael stále nebezpečenstvo, že bude uctievať ich božstvá. Preto Jozue obnovuje zmluvu ľudu s Bohom a ľud slávnostne sľubuje, že bude slúžiť iba Jahvemu. Odporúčania, ktoré sa v knihe osobitne zdôrazňujú, sú solidárnosť ľudu, zodpovednosť vodcu a jeho povinnosť byť v ustavičnom spojení s Bohom.

Jozueho meno sa v hebrejčine stotožňuje s Ježišovým menom, a preto dalo podnet na ich porovnanie. Obidvaja voviedli Boží ľud do zaslúbenej zeme: Jozue do Kanaánu, Ježiš do Božieho kráľovstva.

KNIHA JOZUE

Časť prvá

Dobytie Kanaánu, 1, 1 – 12, 24

I. Vtiahnutie do Kanaánu, 1, 1 – 5, 16

Prípravy, 1, 1 – 18

1 Boh povzbudzuje Jozueho. – ¹ Po smrti Pánovho služobníka Mojžiša Pán povedal Mojžišovmu služobníkovi, Nunovmu synovi Jozuemu: ² „Môj služobník Mojžiš je mŕtvy. Preto teraz vstaň a prejdi cez tento Jordán – ty aj všetok tento ľud do krajiny, ktorú ja dám Izraelovým synom. ³ Dám vám každé miesto, na ktoré vkročí vaša noha, ako som povedal Mojžišovi. ⁴ Od Púšte a od Libanonu až po Veľkú rieku, po rieku Eufrat – celá krajina Hetejcov – až po Veľké more na západe slnka bude vašim územím. ⁵ Nik ti nebude môcť odolať po všetky dni tvojho života. Ako som bol s Mojžišom, tak budem aj s tebou. Nenechám ťa bez pomoci, ani ťa neopustím. ⁶ Buď silný a udatný! Lebo ty máš odovzdať tomuto ľudu do dedičného vlastníctva krajinu, o ktorej som prisahal ich otcom, že im ju dám. ⁷ Len buď silný a veľmi udatný! Bedlivo zachovávaj celý zákon, ktorý ti dal môj služobník Mojžiš! Neodchýľuj sa od neho ani napravo, ani naľavo, aby si múdro konal všetko, čo podnikneš. ⁸ Nech sa nevzdáľuje kniha tohto zákona od tvojich úst! Premýšľaj o nej vo dne i v noci, aby si bedlivo zachoval všetko, čo je v nej napísané. Potom budeš mať šťastie a úspech vo svojom podnikaní. ⁹ Či som ti neprikázal: Buď silný a udatný, neboj sa a neľakaj sa! Veď Pán, tvoj Boh, je s tebou pri všetkom, čo podnikneš!“

Jozue pripravuje ľud na prechod. – ¹⁰ A Jozue nariadil náčelníkom ľudu: „Prejdite cez tábor

---

1, 1. O Mojžišovej smrti a národnom smútku pozri *Nm* 20, 12; *Dt* 32, 48. 51; 34, 4 n. 7 n. Po Mojžišovi vedenie izraelského národa preberá Jozue (*Nm* 27, 18 n.). Jozue – hebr. Jehošua^c (skr. Ješua^c) = Jahve je spása alebo Jahve, pomôž! Zo slov: „... Pán povedal Jozuemu...“ vysvitá, že Jozue sa riadi Božími pokynmi, svojím počínaním plní Božiu vôľu.

1, 4. Hranice Kanaánu – budúcej vlasti Izraelitov – ako sú tu udané (porov. *Gn* 15, 18; *Ex* 23, 31; *Dt* 11, 24), sú ideálne hranice zasľúbenej zeme a veľmi presahujú územie rozdelené v kapitolách 13 – 19.

1, 10 n. Náčelníci ľudu, hebr. šoterím ‚pisári‘, boli podľa našich pojmov úradníci. (Úradníkom sa mohol stať len ten, kto vedel písať.) Ich funkcia sa kryla s funkciou niekdajších krajových kniežat alebo krajových predstavených. Vyhlasovali úradné nariadenia a starali sa, aby tieto rozkazy boli aj plnené. Kedy vydal Jozue tento rozkaz? Svätopiscovi pri písaní zrejme nešlo o zachovanie prísneho chronologického postupu udalostí, ale chcel podať len presný obraz o

a rozkážete ľudu: ¹¹ Pripravte si potravu, lebo po troch dňoch prejdete tam za Jordán a začnete obsadzovať krajinu, ktorú vám odovzdá do vlastníctva Pán, váš Boh.“

Účasť zajordánskych kmeňov na dobytí Kanaánu. – ¹² Rubenovcom, Gadovcom a polovici Manassesovho kmeňa Jozue povedal: ¹³ „Spomeňte si na rozkaz, ktorý vám dal Pánov služobník Mojžiš, keď riekol: »Pán, váš Boh, vám udelil pokoj a dal vám túto krajinu.« ¹⁴ Vaše manželky, vaše deti a váš dobytok zostanú v krajine, ktorú vám za Jordánom dal Mojžiš. Vy však, totiž všetci silní muži, vyťahnite ozbrojení na čele svojich bratov a pomáhajte im, ¹⁵ kým Pán neudelí vašim bratom pokoj ako vám a kým nezaujmú aj oni krajinu, ktorú im dá Pán, váš Boh. Potom sa môžete vrátiť do svojej vlastnej krajiny a obývať ju, tú, čo vám dal Pánov služobník Mojžiš za Jordánom na východe slnka.“

¹⁶ Odpovedali Jozuemu: „Všetko, čo si nám rozkázal, urobíme, a kde nás pošleš, tam pôjdeme. ¹⁷ Ako sme vo všetkom poslúchali Mojžiša, tak chceme poslúchať aj teba. Nech len je s tebou Pán, tvoj Boh, ako bol s Mojžišom! ¹⁸ Každý, kto bude protirečiť tvojim slovám a neposlúchne všetky tvoje rozkazy, ktoré mu dáš, nech zomrie! Len buď silný a udatný!“

Vyzvedači v Jerichu, 2, 1 – 24

2 Rachab zachraňuje vyzvedačov. – ¹ Nunov syn Jozue vyslal tajne zo Setim na výzvedy dvoch mužov a prikázal im: „Choďte, prezrite krajinu a najmä Jericho!“ Nato odišli. Prišli do domu neviestky menom Rachab, kde chceli prenocovať. ² Kráľ Jericha však dostal správu: „V noci sem vošlo niekoľko Izraelitov vyzvedat' krajinu!“ ³ A kráľ Jericha poslal Rachabe odkaz: „Vydaj mužov, ktorí prišli k tebe a ubytovali sa v tvojom dome! Prišli vyzvedat' celú krajinu.“ ⁴ Ale žena vzala obidvoch mužov a ukryla ich. Potom vravela: „Je pravda, prišli ku mne dvaja muži, ale ja som nevedela, odkiaľ sú. ⁵ Keď mali za tmy zatvoriť bránu, muži vyšli. Ale kam šli, to neviem. Rýchle utekajte za nimi! Azda ich ešte dohoníte.“

⁶ Potom ich vyviedla na strechu (svojho domu) a ukryla pod ľanovým pazderím, ktoré mala rozložené na streche.

⁷ Muži však (ktorí došli s odkazom) ich prenasledovali smerom k Jordánu až po brody: keď prenasledovatelia vyšli, mestskú bránu hneď zatvorili.

Vyzvedači sľubujú Rachabe ochranu. – ⁸ Prv než usnuli (tí, čo sa ukrývali), žena vystúpila k nim na strechu ⁹ a vravela mužom: „Viem, že vám Pán dal túto krajinu; doľahol na nás strach

---

prípravách na prechod cez Jordán do Kanaánu.

1, 12 – 15. O rozdelení Zajordánska medzi Rubenovcov, Gadovcov a polovicu kmeňa Manassesu pozri *Nm* 32. Mojžišov rozkaz, ktorý tu Jozue pripomína zajordánskym kmeňom, nájdeš v *Dt* 3, 18 n. Porov. tiež *Nm* 32. Výraz „za Jordánom“ treba brať zo stanoviska spisovateľa, ktorý už žije v Predjordánsku, t. j. v západnej Palestíne.

2, 1. V Setime, odkiaľ vysielal Jozue vyzvedačov, bolo posledné táborisko Izraelitov v Zajordánsku (*Nm* 25, 1). Jericho znamená asi „Mesto mesiaca“ (jareach ‚mesiac‘). Azda tam niekedy prekvital kult boha mesiaca. Izraelitom veľmi záležalo na dobytí Jericha, lebo malo pre ich ďalší postup do Palestíny kľúčové postavenie. Vyzvedači sa ubytovali u Rachaby, ktorá nemala najlepšiu povesť. V starokresťanskej cirkvi bola neskôr zaradená medzi kajúcnice. V *Hebr* 11, 31; v *Jak* 2, 25 sa ospevuje jej pohostinstvo a šľachetný skutok milosrdenstva. Preto bola aj hodná mimoriadneho vyznačenia, bola prijatá do genealógie Ježiša Krista (*Mt* 1, 5).

pred vami a všetci obyvatelia krajiny sa chvejú pred vami hrôzou.¹⁰ Dopyčuli sme sa, že Pán vysušil pred vami vody Červeného mora, keď ste vychádzali z Egypta; a tiež čo ste urobili dvom amorejským kráľom za Jordánom, Sehonovi a Ogovi, na ktorých ste vykonali kliatbu.¹¹ Keď sme sa to dozvedeli, naše srdce strachom ochablo a nik už nemal odvahy proti vám. Lebo Pán, váš Boh, je Bohom hore na nebesiach i dolu na zemi.¹² Teraz mi však prisahajte na Pána, že ako som ja vám preukázala láskavosť, takisto aj vy preukázate láskavosť mojej rodine. Dajte mi spoľahlivé znamenie,¹³ že zachováte pri živote môjho otca a moju matku, mojich bratov a moje sestry, aj všetkých ich príbuzných, že nás zachránite pred smrťou.“

¹⁴ Muži jej odpovedali: „Vlastným životom ručíme za vás, ale iba vtedy, keď nezradíte našu vec. Až nám Pán dá túto krajinu, preukážeme ti láskavosť a vernosť.“

¹⁵ Potom ich spustila oknom po povraze, lebo jej dom sa opieral o múr, bývala totiž v mestskom múre.¹⁶ A povedala im: „Choďte na vrchy, aby sa s vami nestretli (vaši) prenasledovatelia, a skrývajte sa tam tri dni, kým sa prenasledovatelia nenavrátia. Potom môžete ísť svojou cestou.“

¹⁷ Muži jej vraveli: „Táto prísaha, ktorou si nás zaprisahala, zaväzuje nás len vtedy,¹⁸ keď pri našom príchode do krajiny priviažeš tento červený povraz na okno, ktorým si nás spustila, a keď vezmeš k sebe do domu svojho otca, svoju matku, svojich bratov a celú svoju rodinu.¹⁹ Kto vykročí z dvier tvojho domu von, toho krv bude na jeho hlave, my budeme bez viny. A zasa kto bude s tebou v dome, toho krv padne na našu hlavu, keby sa ho niekto dotkol.²⁰ Ale ak prezradíš túto našu vec, nebude nás viazať prísaha, ktorou si nás zaprisahala.“²¹ Ona odpovedala: „Nech sa stane tak, ako hovoríte!“ Potom ich prepustila. Keď sa vzdialili, priviazala červený povraz na okno.

Návrat vyzvedačov. – ²² Oni odišli a šli na vrchy. Tam zostali tri dni, kým sa prenasledovatelia nevrátili. Prenasledovatelia ich hľadali po všetkých cestách, ale nenašli ich.²³ Potom sa obidvaja muži vydali na spiatocnú cestu; zostúpili z vrchov, prekročili Jordán a prišli k Nunovmu synovi Jozuemu. Porozprávali mu všetko, čo sa im prihodilo.²⁴ Povedali Jozuemu: „Pán nám dal do rúk celú túto krajinu. Všetci obyvatelia krajiny majú pred nami hrozný strach.“

Prechod cez Jordán, 3, 1 – 5, 1

3 Tábor na jordánskom brehu. – ¹ Včasráno Jozue vstal, vyrazili zo Setim a došli k Jordánu, on a všetci Izraeliti. Tam strávili noc pred prechodom.² Po troch dňoch prešli náčelníci ľudu cez tábor³ a oznamovali ľudu: „Keď spozorujete archu zmluvy Pána, vášho Boha, a kňazov z rodu Lévi, ako ju nesú, vtedy sa aj vy pohnite zo svojho miesta a choďte za ňou!“⁴ Ale medzi vami a ňou nech je odstup aspoň dvetisíc laktov – nepribližujte sa k nej –, aby ste poznali

---

2, 15. Sellim pri vykopávkach starého Jericha našiel viac domkov, ktoré sa jednou stranou opierali o mestský múr. Zo striech bol pohodlný prístup na plošinu mestskej hradby.

2, 17 – 21a. Tieto verše sú doplnkom k rozhovoru, ktorý končí vo v. 14. Nijako predsa nebolo vhodné, aby sa dali vyzvedači do rozhovoru s Rachabou vtedy, keď už boli spustení z múru dolu. Po v. 21a mohol by byť v. 16. Tieto slová ešte mohla dodať Rachab, keď sa spúšťali muži z mestského múru.

2, 22 n. Kraj im umožňoval bezpečný úkryt, lebo je tam dosť jaskýň (Džebel Qarantel).

cestu, po ktorej máte ísť, lebo dosiaľ ste po tej ceste ešte nešli.“

⁵ Potom Jozue nariadil ľudu: „Posväťte sa! Lebo zajtra bude Pán robiť medzi vami divy.“⁶ Kňazom Jozue rozkázal: „Vezmite archu zmluvy a choďte (s ňou) pred ľuďom!“ I vzali archu zmluvy a kráčali pred ľuďom.

Boh sľubuje pomoc. – ⁷ Pán však povedal Jozuemu: „Dnes ťa začnem vyvyšovať pred zrakom celého Izraela, aby vedeli, že ako som bol s Mojžišom, tak budem aj s tebou.“⁸ Teraz však rozkáž kňazom, ktorí ponosú archu zmluvy: Keď prídete na okraj vody Jordánu, zastavte sa v Jordáne!“

⁹ Potom Jozue povedal Izraelitom: „Pristúpte sem a vypočujte slová Pána, svojho Boha!“¹⁰ A Jozue pokračoval: „Po tomto poznáte, že je živý Boh medzi vami a že zničí pred vami Kanaánčanov, Hetejcov, Hevejcov, Ferezejcov, Gergezejčanov, Amorejčanov a Jebuzejcov: ¹¹ Archa zmluvy Pána celej zeme pôjde pred vami cez Jordán! ¹² A teraz si vyberte dvanásť mužov z Izraelových kmeňov, z každého kmeňa po jednom!

¹³ Len čo spočinú chodidlá kňazov, ktorí ponosú archu Boha, Pána celej zeme, na vodách Jordánu, vody Jordánu sa rozdvoja a vody, ktoré pritekajú zhora, zastavia sa na jednej hromade.“

Prechod ľudu. – ¹⁴ Ľud teda vyšiel zo svojich stanov, aby prešiel cez Jordán, a kňazi niesli archu zmluvy pred ľuďom. ¹⁵ Len čo nosiči archy došli k Jordánu a nohy kňazov, ktorí niesli archu, sa dotkli okraja vôd, hoci Jordán po všetky dni žatvy naplnia svoje koryto, ¹⁶ vody, ktoré pritekajú zhora, sa zastavili a stáli nahromadené ďaleko pri meste Adam, ktoré leží pri Sartane. Tie však, čo tečú k Pustému alebo Solnému moru (ktoré sa teraz nazýva Mŕtve more), odtiekli, až úplne zmizli. Tak ľud prechádzal oproti Jerichu. ¹⁷ Kňazi však, ktorí niesli archu Pánovej zmluvy, pevne stáli na suchej zemi uprostred Jordánu – zatiaľ všetok Izrael prechádzal po suchu –, kým neprešiel všetok ľud na druhú stranu Jordánu.

4 Postavenie pamätných kameňov. – ¹ Keď už prešiel všetok ľud cez Jordán, povedal Pán Jozuemu: ² „Vyberte si z ľudu dvanásť mužov, po jednom z každého kmeňa, ³ a rozkážte im: Vezmite si odtiaľto z prostriedku Jordánu – z miesta, kde stáli nohy kňazov – dvanásť kameňov, neste ich so sebou a uložte v tábore, kde zostanete túto noc.“⁴ Nato Jozue povolal dvanástich mužov, ktorých vybral zo synov Izraela, po jednom z každého kmeňa. ⁵ Jozue im vravel: „Choďte pred archou Pána, svojho Boha, do prostriedku Jordánu a prineste si každý na ramenách jeden kameň – podľa počtu Izraelových kmeňov –, ⁶ aby boli pamätníkom medzi vami. Až sa vás raz vaše deti opýtajú: »Čo znamenajú pre vás tieto kamene?«, ⁷ odpoviete im:

3, 10. O siedmich národoch palestínskych pozri *Gn* 15, 20; *Ex* 3, 8; *Dt* 7, 1. „Živý Boh“ – ako protiklad k mŕtvym a nečinným bohom pohanským.

3, 15 n. Mesto Adam treba hľadať v dnešnom pahorku ed-Dámije, asi 30 km severne od Jericha, neďaleko ústia rieky Wadi-Šubán. Naproti je hora Qarn Sartaba, vysoká 379 m, ktorú možno stotožňovať so Sartanom. Svätopisec tu podáva dojem pozorovateľa toho zvláštneho prírodného javu, ktorý nastal práve v čase prechodu Izraelitov cez Jordán. Príčinu tohto javu neudáva, lebo mu ani nebola známa. Svätopiscovi išlo len o to, aby ukázal, že prechod Izraelitov je Bohom vykonaný zázrak. – Historicky je dokázané, že roku 1267 po Kr. neďaleko ed-Dámije sa zastavila voda v Jordáne na desať hodín. Príčina tohto javu? Niečo severnejšie odtiaľ sa zosula do riečišťa nejaká skala, ktorá vyčnievala nad Jordánom, a úplne zatarasila koryto. Až po desiatich hodinách si voda prerazila svoju obvyklú cestu v koryte Jordánu.

»Vody Jordánu zmizli pred archou Pánovej zmluvy, keď išla cez Jordán. Preto nech tieto kamene na večné veky pripomínajú Izraelovým synom, že zmizli vody Jordánu!«

⁸ A Izraelovi synovia presne vyplnili Jozueho rozkaz. Vzali z prostriedku Jordánu dvanásť kameňov, ako povedal Pán Jozuemu – podľa počtu Izraelových kmeňov –, priniesli ich so sebou do tábora a tam ich uložili. ⁹ Iných dvanásť kameňov položil Jozue uprostred Jordánu, na tom mieste, kde stáli nohy kňazov, ktorí niesli archu zmluvy, a sú tam až podnes.

Prechod kňazov. – ¹⁰ Kňazi, ktorí niesli archu, stáli uprostred Jordánu, kým sa nepreviedlo všetko podľa Pánovej výzvy, ktorú oznámil Jozue ľudu, i všetko, čo rozkázal Mojžiš Jozuemu. Ľud však rýchlo prechádzal. ¹¹ A keď už prešiel všetok ľud, pohla sa aj Pánova archa a kňazi pred ľuďom. ¹² Rubenovci, Gadovci a polovica Manassesovho kmeňa tiahli na čele Izraelových synov, ako im prikázal Mojžiš. ¹³ Asi štyridsaťtisíc ozbrojených mužov tiahlo pred Pánom do boja na Jeriškú step.

¹⁴ V tento deň Pán vyvýšil Jozueho pred zrakom všetkého Izraela, takže s bázňou hľadeli na neho po všetky dni jeho života, ako kedysi s bázňou pozerali na Mojžiša.

¹⁵ Potom Pán povedal Jozuemu: ¹⁶ „Rozkáž kňazom, ktorí nesú archu svedectva, aby vystúpili z Jordánu!“ ¹⁷ Nato Jozue rozkázal kňazom: „Vystúpte z Jordánu!“ ¹⁸ A kňazi, ktorí niesli archu Pánovej zmluvy, vystúpili z prostriedku Jordánu. Ale len čo sa šľapaje kňazov dotkli suchej zeme, vrátili sa vody Jordánu do svojho riečišťa a tiekli ako predtým ponad všetky jeho brehy.

¹⁹ Ľud vystúpil z Jordánu na desiaty deň prvého mesiaca a utáboril sa v Galgale, východne od Jericha.

Význam pamätných kameňov. – ²⁰ Dvanásť kameňov, ktoré vyniesli z Jordánu, postavil Jozue v Galgale. ²¹ Pritom povedal Izraelitom: „Až sa raz budú pýtať vaše deti svojich otcov: »Čo znamenajú tieto kamene?«, ²² oznámite svojim deťom: Izrael prešiel cez tento Jordán po suchu, ²³ lebo Pán, váš Boh, vysušil pred vami vody Jordánu, kým ste neprešli, ako kedysi urobil Pán, váš Boh, s Červeným morom, ktoré pred nami vysušil, kým sme neprešli –, ²⁴ aby uznali všetky národy zeme, že Pánova ruka je mocná, aby ste sa báli Pána, svojho Boha, po všetky dni.“

5 Ozvena zázračného prechodu. – ¹ Keď sa dopyčuli všetci amorejskí králi, ktorí sídlili na druhej strane Jordánu na západe, aj všetci kanaánski králi, ktorí vládli pri Mori, že Pán vysušil pred Izraelovými synmi vody Jordánu, pokým neprešli, srdce im ochablo a všetka ich odvaha proti Izraelitom zmizla.

Tábor v Galgale, 5, 2 – 16

Druhá obriezka. – ² V tom čase povedal Pán Jozuemu: „Narob si kamenných nožov a obrež

4, 19. Zázračný prechod sa stal 10. nisana (asi koncom marca alebo začiatkom apríla).

5, 1. Pôvodné obyvateľstvo Palestíny je tu zadelené do dvoch skupín: 1. Amorejčania, obývali prevažne horské kraje, a 2. Kanaánčania, ktorí boli usadení na nížinách a pri Mori, t. j. Stredozemnom či Veľkom mori (Vg).

5, 2. Jozue na Boží rozkaz znovu uvádza do života obriezku ako vonkajšie znamenie zmluvy

druhý raz Izraelových synov!“³ A Jozue si narobil kamenných nožov a obrezal Izraelových synov na pahorku Aralot.

⁴ S obriezku, ktorú vykonal Jozue, to bolo totiž takto: Všetci, ktorí vyšli z Egypta, muži, všetci bojovníci, pomreli na púšti na ceste po východe z Egypta. ⁵ Všetci, ktorí vyšli, boli obrezaní; ale nik z tých, čo sa narodili na púšti – na ceste po východe z Egypta –, obrezaný nebol. ⁶ Štyridsať rokov putovali Izraelovi synovia po púšti, kým nevymrel všetok ľud, všetci bojovníci, ktorí vyšli z Egypta. Keďže neposlúchali Pánov hlas, Pán sa im zaprisahal, že neuvidia krajinu – krajinu, ktorá oplýva mliekom a medom –, ktorú nám chcel dať Pán, ako pod prísahou sľúbil ich otcom. ⁷ Teraz Jozue obrezal ich synov, ktorí nastúpili na ich miesto. Boli totiž neobrezaní, lebo po ceste ich neobrezali.

⁸ Keď obrezali všetok ľud, zostali na tom istom táborišti, až kým sa nevyhojili.

⁹ A Pán povedal Jozuemu: „Dnes som odňal od vás egyptskú potupu.“ Preto sa to miesto nazýva Galgala až dodnes.

Prvá Veľká noc v Palestíne. – ¹⁰ Zatiaľ čo Izraelovi synovia táborili v Galgale, slávil na štrnásty deň (prvého) mesiaca, podvečer, na Jeriškých stepiach Veľkú noc. ¹¹ A v deň po Veľkej noci, práve v ten istý deň, jedli z plodov krajiny nekvasený chlieb a pražené zrná. ¹² Nasledujúci deň prestala manna, lebo sa mohli živiť plodmi krajiny. Potom už Izraeliti mannu nemali; v tom roku sa živili plodmi kanaánskej krajiny.

Anjel sa zjavuje Jozuemu. – ¹³ Keď bol raz Jozue pred Jerichom, pozdvihol zrak a videl pred sebou stáť muža, ktorý držal v ruke vytasený meč! Jozue k nemu pristúpil a opýtal sa ho: „Patriš k nám alebo k našim nepriateľom?“ ¹⁴ I odpovedal: „Nie! Som vodca Pánovho vojska. Práve teraz som prišiel.“ ¹⁵ Jozue padol tvárou na zem a poklonil sa. Potom sa ho opýtal: „Čo

---

medzi Bohom a jeho ľuďom.

5, 3. O užívaní kamenných nožov pri obriezke pozri *Ex* 4, 25. Hoci v bežnom živote sa neskoršie užívali kovové nože, predsa sa pri tomto náboženskom úkone dlho držali nože kamenné. – Pahorok Aralot (= Predkožiek) je ten istý, ktorý sa vo v. 9 nazýva Galgala (Gilgal).

5, 6. „Krajina, ktorá oplýva mliekom a medom“ – častý výraz vo Svätom písme, ktorým sa chce len vyzdvihnúť pomerne väčšia úrodnosť Palestíny v porovnaní s ostatnými krajinami. (Mlieko – bohaté pastviny pre stáda a dobytok; úrodné vinice so sladkým hroznom, z ktorého sa robí hroznový med debaš – arab. díbs.) Porov. tiež *Ex* 3, 8. 17; 13, 5; 33, 3; *Lv* 20, 24; *Nm* 13, 28a; 14, 8; 16, 13 n.; *Dt* 6, 3; 11, 9; 26, 9. 15; 27, 3; 31, 20; *Jer* 11, 5; 32, 22; *Ez* 20, 6. 15.

5, 8. Najväčšie bolesti po obriezbovej rane, spojené s horúčkou, sa dostavovali obyčajne na tretí deň (*Gn* 34, 25). Po tejto hromadnej obriezke mohli Izraeliti celkom spokojne vyčkať vyhojenie v tábore, nebolo totiž odôvodnenej obavy, že by ich náhle prepadlo ustrašené domorodé obyvateľstvo (2, 11. 24; 5, 1).

5, 9. Egyptská potupa – pod týmto termínom možno rozumieť egyptské otroctvo, z ktorého boli Izraeliti teraz definitívne vyslobodení, nakoľko už vkročili do zaslúbenej zeme a skrze právoplatnú obriezku sa opäť stali Božím vlastníctvom. Táto myšlienka sa skrýva aj v pomenovaní miesta obriezky Galgala (hebr. Gilgal súvisí so slovesom galal ‚váľať‘) – akoby ‚odvalenie‘, t. j. egyptskej potupy.

5, 10. Podľa *Ex* 12, 6 sa má sláviť Pascha (Veľká noc) dňa 14. nisana. Cez Jordán prešli do Galgalu 10. nisana a 14. nisana slávil Paschu.

chce môj Pán povedať svojmu služobníkovi?“

¹⁶ Vodca Pánovho vojska povedal Jozuemu: „Zobuj si z nôh obuv, lebo miesto, na ktorom stojíš, je sväté!“ A Jozue to urobil.

Vít'azné boje v Kanaáne, 6, 1 – 12, 24

Pád Jericha, 6, 1 – 27

6 Boh dáva pokyny na dobytie Jericha. – ¹ Jericho zatvorilo brány a bolo uzavreté pred Izraelovými synmi. Nik nemohol ani vyjsť, ani vojsť.

² Tu Pán povedal Jozuemu: „Hľa, do tvojich rúk som dal Jericho, aj jeho kráľa s udatnými mužmi! ³ Všetci bojovníci tiahnite okolo mesta! Jeden raz obídete mesto. Tak to urobíš po šesť dní. ⁴ Siedmi kňazi nech nesú pred archou sedem trúb. Na siedmy deň obídete mesto sedemkrát a kňazi nech trúbia (na trúbach)! ⁵ Až zaznie znamenie rohu a začujete hlas trúby, všetok ľud nech zakričí mohutným hlasom, mestské múry sa zosunú a ľud vnikne dovnútra, každý z toho miesta, kde je.“

Jozue dáva rozkazy kňazom a ľudu. – ⁶ Nunov syn Jozue zvolal kňazov a povedal im: „Neste archu zmluvy a siedmi kňazi nech nesú sedem trúb pred Pánovou archou!“

⁷ A ľudu povedal: „Chod'te a obíd'te mesto! Bojovníci nech idú pred Pánovou archou!“

Obchôdzky okolo Jericha. – ⁸ Keď Jozue dal ľudu tento rozkaz, vyšli siedmi kňazi, ktorí niesli sedem trúb pred Pánom, a trúbili. Archa Pánovej zmluvy išla za nimi. ⁹ Bojovníci tiahli pred kňazmi, ktorí trúbili, a ostatný ľud išiel za archou za stáleho hlaholu trúb.

¹⁰ Ludu Jozue nariadil: „Nerobte krik, nech nepočuť váš hlas a z vašich úst nech nevyjde ani jedno slovo až do dňa, kedy vám zavelím: »Kričte!« Potom zakričíte!“

¹¹ Tak Pánova archa obchádzala mesto. Obišli raz, potom sa vrátili do tábora a cez noc zostali v tábore. ¹² Jozue vstal včasráno, kňazi niesli Pánovu archu ¹³ a siedmi kňazi, ktorí niesli sedem trúb, kráčali pred Pánovou archou a ustavične trúbili. Bojovníci tiahli pred nimi a ostatný ľud išiel za Pánovou archou za stáleho hlaholu trúb.

¹⁴ Aj na druhý deň obišli raz mesto; potom sa vrátili do tábora. Tak to robili šesť dní.

Zaujatie Jericha. – ¹⁵ Ale na siedmy deň vstali zavčasu, pri východe zorničky, a obišli mesto sedemkrát podľa doterajšieho spôsobu. Sedemkrát obišli mesto len v tento deň. ¹⁶ Keď zatrúbili kňazi pri siedmej obchôdzke, Jozue zavelil ľudu: „Zakričte, lebo Pán vám mesto dal.“

Kliatba vyhlásená nad Jerichom. – ¹⁷ Ale mesto i so všetkým, čo je v ňom, nech je pod kliatbou zasvätené Pánovi! Len neviestka Rachab nech zostane nažive – ona a všetci, ktorí sú s

---

5, 16. „Vodca Pánovho vojska“ – Boží anjel, ktorý povzbudzoval Mojžiša z horiaceho kríka, teraz predstupuje pred Jozueho ako bojovník, aby ho povzbudil a dodal mu odvahy do nastávajúcich bojov.

6, 17. Jericho bolo obetované Bohu ako prvotina kanaánskej zeme. V Starom zákone všetky prvotiny patrili Bohu (prvorodenci, prvá úroda...). Všetok život v meste bol vyhasnutý, teda ľudia i zvieratá boli pobití (v. 21). Ostatok spálili. To bol dôsledok kliatby (cherem). Z kliatby boli vyňaté len predmety zo striebra, zlata, železa a medi.

ňou v dome –, lebo ukryla vyzvedačov, ktorých sme vyslali. ¹⁸ Len sa chráňte toho, čo je pod kliatbou, aby ste (nezatúžili a) nevzali nič z toho, čo je prekliate. Tým by ste zvolali na izraelský tábor kliatbu a priviedli ho do nešťastia. ¹⁹ Ale všetko striebro i zlato a medené i železné náradie nech je zasvätené Pánovi a uložené do Pánovho pokladu!“

Mestské múry padajú. – ²⁰ Ľud kričal a trúby zvučali. Keď ľud začul zvuk trúb, všetci zakričali mohutným hlasom. Múry sa zosuli a ľud vnikal do mesta, každý z toho miesta, kde bol. Tak zaujali mesto.

²¹ Potom mečom vykonali kliatbu na všetkom, čo bolo v meste: na mužovi i žene, mladíkovi i starcovi, na býkovi, ovci i oslovi.

Rachab s rodinou zachránená. – ²² Obidvom mužom, ktorí boli v krajine na výzvedách, Jozue nariadil: „Chodte do domu neviestky a vyvedte odtiaľ ženu i všetkých jej príslušníkov, ako ste jej pod prísahou sľúbili!“ ²³ Mladí muži, vyzvedáci, šli a priviedli Rachabu, jej otca i matku, jej bratov a všetkých jej príslušníkov. Tak doviedli všetkých jej príbuzných a umiestili ich vedľa izraelského tábora.

²⁴ Mesto však, i so všetkým, čo bolo v ňom, spálili ohňom. Len striebro, zlato a medené i železné náradie vložili do Pánovho pokladu. ²⁵ Ale neviestku Rachab a jej rodinu so všetkými príslušníkmi ponechal Jozue nažive a zostala medzi Izraelitmi až podnes, lebo ona ukryla poslov, ktorých vyslal Jozue do Jericha na výzvedy.

Jozue zlorečil Jerichu. – ²⁶ Vtedy Jozue zaviazal (ľud) touto prísahou:

„Nech je zlorečený pred Pánom muž,
ktorý by sa odvážil postaviť mesto Jericho!
Za cenu prvorodeného syna bude klásť jeho základy
a za cenu najmladšieho syna nasadzovať jeho brány!“

²⁷ A Pán bol s Jozuem a jeho meno sa nieslo celou krajinou.

Pád Haia, 7, 1 – 8, 29

7 Achanov zločin. – ¹ Izraelovi synovia sa prehrešili vierolomnosťou proti kliatbe. Achan

---

6, 23 – 25. Spočiatku Rachab i so svojou rodinou bola ubytovaná povedľa izraelského tábora. Podľa *Dt* 23, 14 bol izraelský tábor svätý, a preto ani Rachab nemohla v ňom bývať, dokiaľ sa neočistila, čiže neprijala vieru Izraela a nebola prijatá do izraelskej náboženskej obce. Podľa *Mt* 1, 5 sa Rachab vydala za Júdovca Salmona. Pozri tiež poznámku k 2, 1.

6, 26. Podľa *Dt* 13, 16 nie je dovolené znovu stavať a opevňovať také mesto, na ktoré bola uvalená kliatba (cherem). Jozue na tomto mieste vyhlasuje kliatbu, ktorá je spojená s najcitlivejším trestom pre starozákonného človeka. Kto by sa odvážil znovu vystavať mesto Jericho, má byť potrestaný stratou najstaršieho a najmladšieho syna. Prvorodenec má zomrieť pri začatí a najmladší pri skončení stavby. Pravdepodobne to treba tak rozumieť, že za svojho života uvidí zomierať všetkých svojich synov, od najstaršieho až po najmladšieho. – V *I Kr* 16, 34 čítame, so zrejším poukazom na *Joz* 6, 26, o Hielovi z Bet-Ela, ktorý za čias kráľa Achaba vystavil Jericho, že „za cenu svojho prvorodeného Abirama položil jeho základy a za cenu svojho najmladšieho Seguba pozakladal jeho brány“. Teda Hiel znovu vystavil Jericho i napriek kliatbe Jozueho. Za takéto počinanie ho mal zastihnúť aj trest, ktorý je s kliatbou spojený, t. j. strata synov.

totiž, syn Karmiho, syna Zabdiho, syna Zerachovho z Júdovho kmeňa, vzal niečo z prekliateho. Preto vzblákol Pánov hnev proti Izraelovým synom.

Porážka Izraela pri Haii. – ² Jozue vyslal niekoľko mužov z Jericha do Haia pri Bethavene, východne od Bet-Ela, a vravel im: „Chodte ta hore a preskúmajte kraj!“ Muži vystúpili a preskúmali Hai. ³ Potom sa vrátili k Jozuemu a povedali mu: „Nech nevystupuje všetok ľud! Stačí, keď na dobytie Haia vyťahne dve- alebo tritisíc mužov. Neunúvaj tam všetok ľud! Veď ich je málo!“

⁴ I vyťahlo tam z ľudu asi tritisíc mužov. Ale boli prinútení dať sa na útek pred haiským obyvateľstvom. ⁵ Pritom Haičania z nich zabili asi tridsaťšesť mužov a prenasledovali ich od mestskej brány až po Sabarim. Padali ešte aj na svahu (pri úteku).

Jozue v žiali volá k Bohu. – ⁶ Jozue si roztrhol odev a ležal tvárou na zemi pred Pánovou archou až do večera, on i starší Izraela, a sypali si prach na hlavu.

⁷ Potom Jozue povedal: „Ach, Pane, Bože, prečo si previedol tento ľud cez Jordán, keď si nás vydal do rúk Amorejčanov, aby nás zničili? Kiežby sme sa boli rozhodli zostať na druhej strane Jordánu! ⁸ Prosím, Pane, čo mám povedať, keď sa dal Izrael na útek pred svojim nepriateľom? ⁹ Dozvedia sa to Kanaánčania i všetci obyvatelia krajiny, obrátia sa proti nám a vyhubia naše meno zo zeme. A čo ty urobíš pre svoje veľké meno?“

Boh odpovedá Jozuemu. – ¹⁰ Pán povedal Jozuemu: „Vstaň! Načo ležíš na tvári? ¹¹ Izrael zhršil. Porušili moju zmluvu, ktorou som ich zaviazal: vzali niečo z prekliateho. Veď nielenže kradli, ale to aj ukryli a zaradili medzi svoje veci. ¹² Izraelovi synovia neodolajú svojim nepriateľom. Dajú sa na útek pred svojimi nepriateľmi, lebo zvolali na seba kliatbu. Nebudem s vami, kým neodstránite zo svojho stredy prekliate. ¹³ Vstaň! Posväť ľud a povedz im: Posväťte sa na zajtrašok! Lebo toto hovorí Pán, Izraelov Boh: Uprostred teba je prekliate, Izrael! Neodoláš svojim nepriateľom, kým neodstránite prekliate zo svojho stredy. ¹⁴ Ráno sa

---

7, 1. Hoci sa dopustil krádeže len sám Achan, je celá izraelská pospolitosť zaťažená vierolomnosťou. Vykonať chere do dôsledkov bolo totiž povinnosťou všetkých, celej izraelskej obce. Preto kým trpia medzi sebou nepotrepaného vinníka, sú všetci zodpovední za jeho zločin. Porov. 6, 18; 22, 20.

7, 2. Bet-El stál na mieste dnešnej arabskej dedinky Betin, asi 17 km severne od Jeruzalema. Pozri Gn 28, 19; 31, 13. Bethaven stál na hranici podielu Benjamínovho (Joz 18, 12), asi západne od Machmasu (1 Sam 13, 5; 14, 23). Hai bol juhovýchodne od Bet-Elu. Niektorí (Guérin) ho hľadajú na mieste dnešných zrúcanín „Chirbet el-Kudeire“, iní (Conder) ho zas stotožňujú so zrúcaninami Chirbet et-Haijan, asi hodinu od Betina, iní ináč. – Vyzvedači museli „vystupovať“ z Jericha do Haia, lebo jeho nadmorská výška bola omnoho vyššia.

7, 6 – 9. O podobných prejavoch smútku pozri Gn 37, 34; 1 Sam 4, 12; 2 Sam 1, 2; Jób 1, 20; 2, 12 a inde. – Pohanské národy by si vysvetľovali porážku Izraelitov ako slabosť a nevernosť ich Boha, Jahveho. Tým by utrpelo jeho meno, t. j. jeho česť. Preto tá otázka: „A čo ty urobíš pre svoje veľké meno?“

7, 11. Porušenie kliatby (chere) je svätokrádež, ktorá poškvŕňuje celé spoločenstvo.

7, 14 – 23. Pravdepodobne boli použité posvätné lósy, zvané „urim“ a „tumim“, ktoré mohol používať len veľkňaz (porov. 1 Sam 23, 6). Boli to dva či tri kamienky vo veľkňazskom náprsníku (Ex 28, 30; Lv 8, 8). Keď sa chcel veľkňaz niečo dozvedieť od Boha pomocou týchto lósov, musel klásť otázky tak, že odpoveď mohla byť buď „áno“, alebo „nie“. Porovnaj 1 Sam 14, 37; 23, 2. 11; 30, 8; 2 Sam 2, 1; 5, 19. Jeden kamienok bol označený asi písmenom

dostavte po svojich kmeňoch! A kmeň, ktorý označí Pán, nech predstúpi po rodoch! A rod, ktorý označí Pán, nech predstúpi po rodinách! A rodina, ktorú označí Pán, nech predstúpi po mužoch!

¹⁵ Kto bude označený ako držiteľ prekliatej veci, nech je spálený ohňom – on i všetko, čo je jeho –, pretože prestúpil Pánovu zmluvu a dopustil sa ohavnosti v Izraeli.“

Vinník zistený. – ¹⁶ Ráno Jozue vstal a dal nastupovať Izraelu po kmeňoch. Označený bol Júdov kmeň. ¹⁷ Potom dal nastúpiť Júdovým rodom a bol označený rod Zarchitov. Potom dal nastúpiť rodu Zarchitov po rodinách a bol označený Zabdi. ¹⁸ Nato dal nastúpiť jeho rodine po mužoch a bol označený Achan, syn Karmiho, syna Zabdiho, syna Zerachovho z Júdovho kmeňa.

Achanovo vyznanie. – ¹⁹ Tu povedal Jozue Achanovi: „Syn môj, vzdaj česť a chválu Pánovi, Izraelovmu Bohu! Priznaj sa mi, čo si urobil; nezamlčuj nič predomnou!“

²⁰ Achan odvetil Jozuemu: „Áno, ja som sa prehrešil proti Pánovi, Izraelovmu Bohu. Tak a tak som to urobil. ²¹ Videl som totiž medzi korist'ou krásny plášť senaársky, dvesto šeklov striebra a zlatý jazyk o váhe päťdesiat šeklov. Zabažil som po tom i vzal som si to. Mám to ukryté v zemi v stane a striebro pod tým.“

²² Jozue vyslal poslov, bežali do stanu a bolo to ukryté v jeho stane a striebro pod tým! ²³ I vzali to zo stanu, priniesli to k Jozuemu a ku všetkým Izraelovým synom a položili to pred Pána.

Achan potrestaný. – ²⁴ Jozue a celý Izrael s ním vzal Zerachovho syna Achana – (striebro, plášť a zlatý jazyk), i jeho synov a dcéry, jeho rožný dobytok, osly a ovce, jeho stan a všetko, čo bolo jeho – a zaviedli ich do údolia Achor. ²⁵ Potom Jozue povedal: „Pretože si nás priviedol do nešťastia, dnes uvrhne Pán do nešťastia teba.“ Všetci Izraeliti hádzali na neho kamene, a keď ich ukameňovali, spálili ich. ²⁶ Potom naniesli na nich veľkú hromadu kamenia, ktorá jestvuje až dodnes.

A Pánov prudký hnev prestal.

Preto sa to miesto nazýva Údolie Achor až dodnes.

8 Plán na dobytie Haia. – ¹ Potom Pán povedal Jozuemu: „Neboj sa a neľakaj sa! Vezmi so

---

alef pre odpoveď kladnú – „áno“ a druhý písmenom tau pre odpoveď zápornú „nie“. Keď Boh nechcel odpovedať, vtedy vytiahol veľkňaz kamienok bez označenia. – V našom prípade asi náčelníci kmeňov, rodov, rodín a nakoniec jednotliví muži z rodiny Zabdiho predstupovali pred veľkňaza, ktorý zakaždým ťahal posvätné lósy. Tak bol od Jahveho označený kmeň Júdov a nakoniec sám Achan. – Keď Achan vyznal a priznal svoju vinu, doznal, že je Jahve vševediaci, a tým mu vzdal česť a chválu. Našli sa u neho rôzne cennosti, ako babylonský (Vg „červený“) plášť (Senaár = Babylonia), 200 šeklov striebra (asi 3 kg), kus zlata, ktoré malo podobu jazyka a vážilo 50 šeklov (asi 800 g).

7, 24 – 26. Trest postihol nielen Achana, ale aj jeho rodinu. Táto mala účasť na jeho zločine aspoň tým, že o ňom mlčala, tajila ho.

7, 26. „Ktorá jestvuje až dodnes“ – rozumej v čase pisateľa knihy.

8, 1 n. Nad Haiom má vykonať cherem, podobne ako nad Jerichom, len s tým rozdielom, že z Haia si môžu odnieť korisť. Pozri 6, 21 – 24.

sebou všetok bojaschopný ľud, vstaň a vyťahni proti Haiu! Hľa, do tvojich rúk som dal haiského kráľa, jeho ľud, mesto i územie. ² Haiu a jeho kráľovi urobíš tak, ako si urobil Jerichu a jeho kráľovi! Ale koristiť a rožný dobytok si môžete vziať. Za mestom postav zálohu na jeho západnej strane!“

³ Jozue a všetok bojaschopný ľud vstal, aby vyťahol proti Haiu. Jozue vybral tridsaťtisíc mužov, udatných ľudí, a vyslal ich za noci. ⁴ A dal im tento rozkaz: „Postavte sa do zálohy za mestom, na západnej strane mesta! Neodchádzajte ďaleko od mesta! Všetci zostaňte v pohotovosti! ⁵ Ja však so všetkým ľudom, ktorý je so mnou, vyťahnem proti mestu. Ale keď vyrazia proti nám ako prvý raz, dáme sa na útek pred nimi. ⁶ Oni budú stále bežať za nami, až ich odrežeme od mesta. Iste si povedia: »Utekajú pred nami ako prvý raz!« My však budeme stále ustupovať pred nimi. ⁷ Vtedy vyrazte zo zálohy a zmocnite sa mesta! Lebo Pán, váš Boh, ho dá do vašich rúk. ⁸ A keď už mesto obsadíte, zapáľte ho! Držte sa Pánových slov! Toto je môj rozkaz pre vás!“

Zálohy proti Haiu. – ⁹ Keď ich prepustil, odobrali sa do zálohy. Táborili medzi Bet-Elom a Haiom, západne od Haia.

Tej noci zostal Jozue medzi ľudom. ¹⁰ Ráno Jozue vstal a vykonal prehliadku ľudu. Potom spolu so staršími Izraela tiahol na čele ľudu proti Haiu. ¹¹ Vystupoval všetok bojaschopný ľud, ktorý bol s ním, približoval sa, až došiel pred mesto. Utáborili sa severne od Haia, takže medzi nimi a Haiom bolo údolie.

¹² Najprv vybral asi päťtisíc mužov a postavil ich do zálohy medzi Bet-Elom a Haiom, západne od mesta. ¹³ Potom rozostavil ľud, totiž všetko vojsko. Stáli severne od mesta, ale krídlo siahalo až na západ od mesta. Tejto noci Jozue zišiel do údolia.

Pád Haia. – ¹⁴ Len čo to spozoroval haiský kráľ, on, muži mesta a všetok ľud najväčšou rýchlosťou vyrazili do boja a bežali naproti Izraelovi na miesto oproti púšti. Nevedel totiž, že mu postavili zálohu na druhej strane mesta. ¹⁵ Jozue a všetci Izraeliti predstierali, akoby ich boli porazili, a utekali smerom na púšť. ¹⁶ Bol zvolaný všetok ľud, ktorý bol v meste, aby ich prenasledoval. A kým takto prenasledovali Jozueho, vzdŕaľovali sa od mesta. ¹⁷ V Haii a v Bet-Eli nezostal ani jeden muž, ktorý by nebol vyťahol proti Izraelovi. Nechali mesto otvorené a prenasledovali Izraelitov.

¹⁸ Tu povedal Pán Jozuemu: „Zdvihni oštep, ktorý máš v ruke, proti Haiu, lebo ho chcem dať do tvojej moci!“ A Jozue zdvihol oštep, ktorý mal v ruke, proti Haiu. ¹⁹ Sotvaže zdvihol ruku, záloha okamžite vyrazila zo svojho stanovišťa a dala sa do behu. Vnikla do mesta, zaujala ho a hneď ho aj podpálila. ²⁰ Keď sa haiskí muži obrátili, zbadali, že z mesta vystupuje k nebu dym a nemali už možnosti uniknúť ani sem, ani tam, lebo ľud, ktorý utekal na púšť, obrátil sa proti svojim prenasledovateľom. ²¹ Keď Jozue a všetci Izraeliti videli, že záloha zaujala ich mesto a že z mesta vystupuje dym, obrátili sa a bili haiské mužstvo. ²² Tamtí im

---

8, 11 – 13. Medzi Bet-Elom a Haiom postavil zálohu 5 000 mužov. Toto číslo je pravdepodobnejšie ako vo v. 3. Všetko podáva celkom jednoducho – a zdá sa, že pôvodnejšie – LXX, kde v. 11b znie: „Prišli z protifahej strany mesta, od východu, kdežto zálohy boli na západe mesta.“ – Miesto „Jozue zišiel do údolia“ (v. 13b) niektorí prekladajú: „zostal Jozue medzi ľudom“ (Hummelauer). Ako totiž strávil minulú noc v galgalskom tábore (v. 9), tak zas nasledujúcu noc zostal vo vojenskom tábore pri Haii. – V. 13 chýba v LXX.

8, 17. Údaj „a v Bet-Eli“ LXX nemá. Je celkom možné, že aj Bet-Elčania pomáhali Haičanom.

vyšli z mesta naproti. A tak sa dostali medzi Izraelitov; jedni išli na nich z jednej, druhí z druhej strany. A tak ich bili, že z nich nezostal ani jeden, čo by sa zachránil útekou. ²³ Ale haiského kráľa chytili živého a priviedli ho k Jozuemu.

Vykonanie kliatby. – ²⁴ Keď Izraeliti pobili na otvorenom poli, na púšti – kde boli prenasledovaní –, všetkých haiských obyvateľov a padli všetci až do posledného muža pod mečom, potom sa obrátili proti Haiu a vyhubili ho mečom. ²⁵ Všetkých padlých v ten deň, mužov i žien, sa počíta na dvanásťtisíc, všetko haiskí obyvatelia.

²⁶ Jozue nestiahol ruku, ktorú zdvihol s oštepom, kým nevykonal kliatbu nad všetkými haiskými obyvateľmi.

²⁷ Podľa Pánovho rozkazu, ktorý dal Jozuemu, prisvojili si Izraeliti len rožný dobytok a koristiť tohto mesta.

²⁸ Potom Jozue Hai vypálil a urobil z neho trvalé zborenisko, pustatinu až podnes. ²⁹ Haiského kráľa obesili a nechali visieť na strome až do večera. Po západe slnka Jozue rozkázal sňať jeho mŕtvolu zo stromu. Potom ju hodili blízko mestskej brány a nahádzali na ňu veľkú hromadu kamenia, ktorá jestvuje až dodnes.

Oltár na vrchu Hebal, 8, 30 – 35

³⁰ Vtedy Jozue postavil Pánovi, Izraelovmu Bohu, oltár na vrchu Hebal, ³¹ ako prikázal Izraelovým synom Pánov služobník Mojžiš a ako je napísané v knihe Mojžišovho zákona, totiž oltár z nekresaných kameňov, ktorých sa nedotklo železo. A na ňom obetovali Pánovi celostné žertvy a prinášali pokojné obety.

³² Potom tam na kamene napísal odpis Mojžišovho zákona, ktorý on napísal pred Izraelovými synmi. ³³ Všetok Izrael a jeho starší, náčelníci a sudcovia – cudzinci tak ako domáci – stáli po oboch stranách archy oproti kňazom levitom, ktorí niesli archu Pánovej zmluvy, polovica z nich od vrchu Garizim a druhá polovica od vrchu Hebal – ako prikázal Pánov služobník Mojžiš, aby bol izraelský ľud na počiatku požehnaný.

³⁴ Potom čítal všetky slová Zákona – ako požehnanie, tak i zlorečenie –, všetko tak, ako je napísané v knihe Zákona. ³⁵ Nebolo jediného slova zo všetkého, čo rozkázal Mojžiš, ktoré by Jozue nebol prečítal pred celým izraelským zhromaždením, i pred ženami, deťmi a cudzincami, ktorí tiahli s nimi.

Rokovania s Gabaončanmi, 9, 1 – 27

9 Protiizraelský spolok Kanaánčanov. – ¹ Keď sa to dozvedeli všetci králi, ktorí sídlili na

---

8, 29. Takto potupovali zabitých nepriateľov aj iné národy (*1 Sam* 31, 10), ale podľa zákona *Dt* 21, 22 – 23 museli popravených sňať pred západom slnka. – Jestvuje až dodnes – porov. pozn. 7, 26.

8, 30 – 35. O Mojžišovom rozkaze, ktorý tu Jozue plní, pozri *Dt* 11, 29; 27, 2 n. – Kamene, na ktorých bol odpis zákona, treba rozlišovať od oltárnych kameňov (*Dt* 27, 2 – 8).

9, 1 n. Odkaz „to“ značí, čo urobil Jozue Jerichu a Haiu (v. 3), – „na druhej strane Jordánu“ – v západnej Palestíne, – „Veľké more“ – Stredozemné more, pozri 5, 1. Západojordánsko je tu

druhej strane Jordánu, na vrchovine, na nížine a na celom pobreží Veľkého mora smerom na Libanon, Hetejci, Amorejčania, Kanaánčania, Ferezejci, Hevejci a Jebuzejci, ² zhromaždili sa, aby jednomyselne bojovali proti Jozuemu a Izraelitom.

Lest' Gabaončanov. – ³ Keď Gabaončania počuli, čo Jozue urobil s Jerichom a Haiom, ⁴ vymysleli aj oni lest'. Nabrali potravu, na osly naložili staré vrecia a staré, dopraskané a pozväzované vínne mechy; ⁵ na nohách mali starú, zaplátanú obuv a na sebe obnosené šaty; a všetok chlieb, ktorý si vzali na cestu, bol zoschnutý a rozdrobený. ⁶ Tak prišli k Jozuemu do tábora v Galgale a vraveli jemu i Izraelitom: „Došli sme z ďalekej krajiny. Uzavrite s nami zmluvu!“

⁷ Izraeliti hovorili Hevejcom: „Možno bývate u nás. Ako môžeme s vami uzavrieť zmluvu?“ ⁸ Oni povedali Jozuemu: „Sme tvojimi služobníkmi.“ Jozue sa ich opýtal: „Kto ste vy? A odkiaľ prichádzate?“ ⁹ Odpovedali mu: „Z veľmi ďalekej krajiny prišli tvoji služobníci pre meno Pána, tvojho Boha. Lebo sme počuli o ňom zvest': čo všetko urobil v Egypte ¹⁰ a čo všetko urobil dvom amorejským kráľom, totiž hesebonskému kráľovi Sehonovi a bášanskému kráľovi Ogovi v Astarote. ¹¹ Tu nám povedali naši starší a všetci obyvatelia našej krajiny: »Naberte si potravu na cestu, choďte im v ústrety a povedzte im: My sme vaši služobníci. Uzavrite teda s nami zmluvu!« ¹² Toto je náš chlieb! Teplý sme si ho vzali z domu, keď sme sa vydali na cestu, aby sme prišli k vám. A teraz pozrite, je zoschnutý a rozdrobený! ¹³ A toto sú vínne mechy! Boli nové, keď sme ich plnili. A teraz sú deravé! A toto je náš odev a naša obuv! Je to zodraté na veľmi dlhej ceste.“

¹⁴ Tu si muži vzali niečo z ich potravu, ale Pánovo rozhodnutie si nevyžiadali. ¹⁵ Jozue s nimi dojednal mier a uzavrel zmluvu, že ich ponechá nažive, a náčelníci ľudu im to potvrdili

---

rozdelené na tri časti: 1. Vrchovina, totiž vyššie položené horské kraje, 2. Nížina, ktorá sa tiahne západne od judského pohoria až po Stredozemné more, zvaná tiež Šefela, a 3. Pobrežie, nížina pri Stredozemnom mori severne od Šefely (Sáron).

9, 3 – 6. Gabaon (hebr. Gib'ón), dnešná dedinka el-Džíb, asi 10 km severozápadne od Jeruzalema; od Galgaly bol vzdialený na 40 km. Bolo to dôležité kanaánske mesto (10, 2). Keďže sa tu nehovorí o jeho kráľovi, ale len o starších (9, 11), zdá sa, že Gabaon spolu s mestami Kafira, Berot a Kirjatiarim (9, 17) tvoril akýsi spolkový štát s republikánskym zriadením. Neskôršie sa dostal Gabaon do podielu Benjamínovho (18, 25) a bol vyhlásený za kňazské mesto (21, 17). – O kožených mechoch na vodu alebo víno pozri *Gn* 21, 14; 42, 25 n. – „Pozväzované (Vg má „zošívané“) vínne mechy“ – pri diere mech zhrnuli a zviazali remienkom. – „Zmluvu“ (v. 6) Vg má „pokoj“.

9, 7 – 10. Zmluva (v. 7), ktorú majú Izraeliti na mysli, bola zakázaná. Sedem kanaánskych národov mali Izraeliti vyhubiť alebo aspoň si podrobiť. Porov. *Dt* 7, 1 – 10; 17, 13; *Sdc* 1, 27 – 36. S ostatnými národmi mohli uzavierať priateľské zmluvy, ba prijímať ich do svojho streda, ak sa ich príslušníci dali obrezať a uverili v pravého Boha. – O Sehonovi a Ogovi pozri *Nm* 21, 21 – 35; *Joz* 2, 10.

9, 14 – 27. Podľa LXX a Vg pod „mužmi“ (v. 14) treba rozumieť izraelských náčelníkov. Keďže neodmietli ponúknutý pokrm, naznačili Gabaončanom, že priateľsky zmýšľajú, čiže sú ochotní uzavrieť s nimi zmluvu. – „Pánovo rozhodnutie si nevyžiadali.“ Keby tak boli urobili, neboli by oklamaní. – Obstarávať drevo a vodu pre svätýňu bolo povinnosťou celej izraelskej pospolitosti. Teraz túto úlohu preberajú Gabaončania. To predpokladá, že prijali izraelské náboženstvo. Porov. *I Krn* 9, 2; *Ezd* 2, 43. 70; *Neh* 7, 47. 60. – „Na mieste, ktoré si (Pán) má vyvoliť“, porov. *Dt* 12, 5. 11. 14. 18. 21. 26.

prísahou.

Lest' vyšla najavo. – ¹⁶ Ale tri dni po uzavretí zmluvy s nimi sa dozvedeli, že sú zblízka, ba dokonca, že bývajú u nich. ¹⁷ Izraelovi synovia sa vybrali a na tretí deň prišli do ich miest. Ich mestá sú: Gabaon, Kafira, Berot a Kirjatiarim. ¹⁸ Izraelovi synovia ich však nepobili, lebo náčelníci ľudu sa im zaprisahali na Pána, Izraelovho Boha. No všetok ľud reptal proti náčelníkom. ¹⁹ Ale všetci náčelníci vraveli zhromaždenému ľudu: „My sme sa im zaprisahali na Pána, tak im teraz nemôžeme nič urobiť. ²⁰ Darmo, musíme sa k nim takto zachovať. Necháme ich nažive, aby nás nezastihol (Pánov) hnev pre prísahu, ktorú sme im dali.“ ²¹ Potom im náčelníci vraveli: „Zostanete nažive!“ A boli drevorubačmi a vodármi všetkému ľudu, ako im prikázali náčelníci.

Podrobenie Gabaončanov. – ²² Jozue si ich dal zavolať a vravel im: „Prečo ste nás oklamali?! Hovorili ste: »Bývame ďaleko od vás.« A zatiaľ bývate u nás. ²³ A teraz buďte prekliati a každý z vás musí byť navždy služobníkom, drevorubačom a vodárom v dome môjho Boha!“ ²⁴ Oni odpovedali Jozuem: „K tvojim služobníkom došla zvesť, že Pán, tvoj Boh, sľúbil svojmu služobníkovi Mojžišovi, že vám dá celú túto krajinu a vyhubí pred vami všetkých obyvateľov krajiny. Mali sme pred vami veľký strach o život a urobili sme túto vec. ²⁵ Teraz, hľa, sme v tvojej moci! Zaobchádzaj s nami, ako uznáš za dobré a správne!“ ²⁶ A urobil s nimi tak; vytrhol ich z ruky Izraelových synov, takže ich nepobili. ²⁷ V ten deň ich Jozue ustanovil za drevorubačov a vodárov pre ľud a pre (Pánov) oltár – sú nimi až dodnes – na mieste, ktoré si má (Pán) vyvoliť.

Dobytie južnej Palestíny, 10, 1 – 43

10 Odboj amorejských kráľov. – ¹ Aj jeruzalemský kráľ Adonisedek sa dozvedel, že Jozue dobyl Hai a vykonal na ňom kliatbu – ako urobil s Jerichom a jeho kráľom, tak urobil aj s Haiom a jeho kráľom – a že Gabaončania uzavreli s Izraelitmi mier a mohli zostať medzi nimi. ² I veľmi sa báli. Veď Gabaon bol veľké mesto ako niektoré z kráľovských miest, ba bol väčší ako Hai a mal udatných mužov. ³ Preto jeruzalemský kráľ Adonisedek poslal hebronskému kráľovi Ohamovi, jerimotskému kráľovi Faramovi, lachišskému kráľovi Jafimu a eglonskému kráľovi Dabirovi odkaz: ⁴ „Príďte hore ku mne a pomôžte mi dobyť Gabaon, lebo uzavrel mier s Jozuem a s Izraelovými synmi!“ ⁵ Piati amorejskí kráľi, totiž jeruzalemský kráľ, hebronský kráľ, jerimotský kráľ, lachišský kráľ a eglonský kráľ, sa spojili a tiahli hore so všetkými svojimi vojskami. Obliehali Gabaon a útočili naň.

Bitka pri Gabaone. – ⁶ Tu poslali gabaonskí muži Jozuemu do galgalského tábora odkaz: „Neodťahuj svoje ochranné ruky od svojich služobníkov! Príď čím skôr hore k nám a zachráň nás! Pomôž nám, lebo sa proti nám zhromaždili všetci amorejskí kráľi, ktorí bývajú na

---

9, 27. Sú nimi až dodnes – porov. pozn. 7, 26.

10, 1. O Gabaone pozri 9, 3 n.

10, 3. Spomínané mestá ležali južne a juhozápadne od Jeruzalema. – Hebron, asi 7 hodín južne od Jeruzalema; predtým zvaný Kirjat-Arba, Gn 23, 2; 35, 27; Joz 14, 15; 15, 13. 54; 20, 7. – Jerimot, hebr. Jarmút, 22 km západne od Betlehema. – Lachiš, asi 37 km západne od Hebronu. – Eglon, severne od Lachiša, v nížine Šefela. – Jeruzalemský kráľ organizuje odboj, z čoho vidieť, že mal popredné postavenie medzi juhopalestínskymi kráľmi.

vrchovine.“

⁷ Jozue vytiahol z Galgaly hore a s ním všetci bojovníci, všetko udatní muži.

⁸ A Pán povedal Jozuemu: „Nestrachuj sa pred nimi! Ved' som ich dal do tvojich rúk! Nikto z nich ti neodolá.“

⁹ Tu ich Jozue odrazu prepadol – celú noc totiž tiahol z Galgaly hore – ¹⁰ a Pán ich uviedol do zmätku, takže im spôsobil pri Gabaone veľkú porážku. Potom ich prenasledovali po ceste vystupujúcej k Bethoronu a bili ich až do Azeky a až do Makedy.

Slniečny zázrak. – ¹¹ Ako utekali pred Izraelitmi, boli práve na zostupe z Bethorona, keď Pán dopustil, že na nich padali z neba veľké kamene až po Azeku. A viac bolo tých, čo prišli o život pri ľadovci, ako tých, čo pobili Izraelovi synovia.

¹² Vtedy zvolal Jozue k Pánovi – totiž v ten deň, keď Pán vydal Amorejčanov do rúk synov Izraela – a povedal pred Izraelitmi:

„Slnko, zastav sa nad Gabaonom,
a mesiac, nad údolím Ajalon!“

¹³ A slnko zostalo stáť i mesiac sa zastavil, kým sa ľud nevypomstil na svojich nepriateľoch.

Či to nie je napísané v „Knihe spravodlivých“?

Slnko sa zastavilo uprostred neba
a neponáhľalo sa zapadnúť skoro celý deň.

¹⁴ Takého dňa ako tento nebolo ani predtým, ani potom, keď Pán poslúchol na hlas človeka. Lebo Pán bojoval za Izrael.

¹⁵ Potom sa Jozue vrátil a s ním všetci Izraeliti do galgalského tábora.

Amorejskí králi pobití. – ¹⁶ Tých päť kráľov však ušlo a skryli sa v jaskyni pri Makede. ¹⁷ Tu Jozuemu hlásili: „Našlo sa päť kráľov skrytých v jaskyni pri Makede.“ ¹⁸ Jozue nariadil: „Privaľte veľké kamene na vchod do jaskyne a postavte k nej mužov, aby ich strážili! ¹⁹ Vy však neostaňte stáť, ale prenasledujte svojich nepriateľov a buďte im v päťach! Nedovoľte, aby vošli do svojich miest, lebo Pán, váš Boh, ich dal do vašich rúk!“

²⁰ Keď Jozue s Izraelovými synmi zavíril mimoriadne veľkým víťazstvom ich porážku, ba až ich skazu – niektorí z nich síce prebehli a uchýlili sa do svojich opevnených miest –, ²¹ všetok ľud sa pokojne vrátil k Jozuemu do Makedy (do tábora), lebo už nik ani len nevrkol proti Izraelovým synom.

10, 10. Bethoron (podľa 16, 3. 5 bol Horný a Dolný Bethoron, dnes: 'Úr el-fôká a Bet 'Úr et-tahtá) asi 4 hodiny cesty severozápadne od Gabaona (el-Džíb). – Azeka bola asi tam, kde je Tell Zakarjá, v nížine Šefela (15, 35; *1 Sam* 17, 1). Makeda, asi dnešný el-Murár, južne od Jafy.

10, 11–12. Podobne pomohol Boh Izraelitom *Sdc* 5; *1 Sam* 7, 10. Porov. tiež *1 Sam* 14, 15; *2 Sam* 18, 8. – Ajalon, dnešná dedinka Jáló, asi 15 km západne od Gabaona.

10, 16. Obdobné prípady pozri *Sdc* 6, 2; *1 Sam* 13, 6; *1 Kr* 18, 4.

10, 21. Miesto „pokojne“ má Vg „zdraví a v plnom počte“. – Miestne určenie „do tábora“ chýba v LXX; v Makede totiž nebol tábor, ale v Galgale.

²² Tu Jozue rozkázal: „Uvoľnite vchod do jaskyne a vyved'te mi tých piatich kráľov z jaskyne!“ ²³ Urobili tak a vyviedli mu z jaskyne tých piatich kráľov: jeruzalemského kráľa, hebronského kráľa, jerimotského kráľa, lachišského kráľa a eglonského kráľa. ²⁴ Keď tých piatich kráľov priviedli k Jozuemu, Jozue zvolal všetkých Izraelitov a vodcom bojovníkov, ktorí s ním tiahli, povedal: „Pod'te sem a šliapnite na šije týchto kráľov!“ I pristúpili a šliapli im na šije. ²⁵ Pritom im Jozue hovoril: „Nebojte sa a neľakajte sa! Bud'te smelí a udatní! Lebo takto Pán urobí všetkým vašim nepriateľom, proti ktorým bojujete.“

²⁶ Potom ich Jozue zabil a obesil na piatich stromoch. A viseli na stromoch až do večera. ²⁷ Pri západe slnka ich na Jozueho rozkaz sňali zo stromov, hodili do jaskyne, kde sa skrývali, a na vchod do jaskyne nahromadili veľkých kameňov, ktoré sú tam až do dnešného dňa.

Boje o južné mestá. – ²⁸ Makedu dobyl Jozue ešte v ten deň. Vybil ju mečom, aj jej kráľa, a vykonal na nej kliatbu, aj na všetkých ľuďoch, ktorí v nej boli. Ani jedného nenechal. A makedskému kráľovi urobil tak, ako urobil kráľovi jeriškému.

²⁹ Z Makedy tiahol Jozue a s ním všetci Izraeliti ďalej do Libny a bojoval o Libnu. ³⁰ Aj ju i jej kráľa dal Pán do ruky Izraela. Mečom pobil všetkých ľudí, ktorí v nej boli. Ani jediného v nej nenechal. Aj jej kráľovi urobil tak, ako urobil kráľovi jeriškému.

³¹ Z Libny tiahol Jozue a s ním všetci Izraeliti ďalej do Lachiša. Obliehal ho a bojoval oň. ³² A Pán ho dal do ruky Izraela. Na druhý deň ho dobyl a vybil ho mečom, aj všetkých ľudí, ktorí v ňom boli, takisto ako urobil s Libnou. ³³ Vtedy vytiahol gezerský kráľ Horam na pomoc Lachišu. Ale Jozue i všetok jeho ľud ho tak porazil, že z nich nenechal ani jediného.

³⁴ Z Lachiša tiahol Jozue a s ním všetci Izraeliti ďalej do Eglona. Obliehali ho a bojovali oň. ³⁵ Dobyli ho v ten deň a pobili mečom. A na všetkých ľuďoch, ktorí v ňom (v ten deň) boli, vykonal kliatbu takisto, ako urobil s Lachišom.

³⁶ Z Eglona tiahol Jozue a s ním všetci Izraeliti proti Hebronu a bojovali oň. ³⁷ Dobył ho a vybil ho mečom, aj jeho kráľa, všetky jeho dediny a všetkých ľudí, ktorí v ňom boli. Ani jediného nenechal. Takisto ako urobil s Eglonom, vykonal kliatbu aj na ňom a na všetkých ľuďoch, ktorí v ňom boli.

³⁸ Potom sa Jozue obrátil a s ním všetci Izraeliti k Dabiru a bojoval oň. ³⁹ Dobył ho a jeho kráľa a všetky jeho dediny vybil mečom. Na všetkých ľuďoch, ktorí v ňom boli, vykonal kliatbu. Ani jediného nenechal. Ako urobil s Hebronom, tak urobil aj s Dabirom a jeho kráľom (takisto ako urobil s Libnou a jej kráľom).

⁴⁰ Tak Jozue dobył celú krajinu: vrchovinu a Negeb, nížinu a svahy, aj so všetkými ich

---

10, 27. „Sú tam až do dnešného dňa“ – porov. pozn. 7, 26.

10, 28 – 39. Nadväzuje na v. 10. – O Makede pozri v. 10, o Lachiši, Eglone a Hebrone v. 3. – Libna, asi Chirbet el-Benáni pri Tell el-Hasi Gezer je Tell el Džezer, južne od Lyddy (Lud). Dabir, asi 5 hodín juhozápadne od Hebronu, predtým Kirjat-Sena (15, 49) a Kirjat-Sefer (15, 15).

10, 40 – 43. „Vrchovina“ – Judské pohorie; Negeb – kraj južne od Hebronu; „nížina“ – ktorá sa rozprestiera medzi Judským pohorím a Stredozemným morom; „svahy“ – západné a východné svahy Judského pohoria. – Kadeš-Barna, dnes 'Ain Kades, celkom na juhu Palestíny, už na Sinajskom polostrove. – Gaza, mesto v nížine Šefela pri Stredozemnom mori; Gosen – bližšie neznáme mesto a jeho okolie v Judsku. – „Na jeden raz“ (v. 42) – na jednej výprave.

kráľmi. Ani jediného nenechal. A na všetkom živom vykonal kliatbu, ako rozkázal Pán, Izraelov Boh. ⁴¹ Jozue si ich podmanil od Kadeš-Barny až po Gazu, ďalej celú krajinu Gosen až po Gabaon. ⁴² A všetkých tých kráľov a ich územia zaujal Jozue na jeden raz, lebo Pán, Izraelov Boh, bojoval za Izrael.

⁴³ Potom sa Jozue vrátil a s ním celý Izrael do galgalského tábora.

Dobytie severnej Palestíny, 11, 1 – 15

11 Víťazstvo pri Meromskom jazere. – ¹ Keď sa to dopyčul asorský kráľ Jabín, odkázal madonskému kráľovi Jobabovi, aj semeronskému kráľovi a achsafskému kráľovi, ² ďalej kráľom, ktorí sídlili na severe na vrchovine, na rovine južne od Kenerota, v nížine a na Dorskom pohorí pri mori, ³ tiež východným a západným Kanaánčanom, Amorejčanom, Hetejcom, Ferezejcom, Jebuzejcom na vrchovine, Hevejcom na úpätí Hermonu v krajine Masfa. ⁴ I vytiahli so všetkými svojimi vojskami. Bol to ľud taký početný ako piesok na morskom brehu. A koní i vozov bolo tiež veľmi mnoho. ⁵ Všetci títo kráľi sa spojili, potom sa pohli a rozostavili sa pri Meromskom jazere, aby bojovali s Izraelom.

⁶ Tu Pán povedal Jozuemu: „Neboj sa ich, lebo zajtra práve v tomto čase ich ja vydám všetkých na smrť pred Izraelom. Ich kone ochrom a ich vozy spál!“

⁷ Tu ich Jozue so všetkými svojimi bojovníkmi náhle prepadol pri Meromskom jazere a zaútočil na nich. ⁸ A Pán ich dal do ruky Izraela. Porazili ich a prenasledovali až po Veľký

11, 1. Asor (hebr. Chacór; 12, 19; 19, 36), galilejské mesto v území Neftaliho, západne od Hulskeho jazera; buď Chirbet Churebe, alebo Džebel Hadire, asi 15 km západne od Hulskeho jazera. – Asor bol politickým i vojenským strediskom severných kráľovstiev (v. 10). Jeho kráľ mal podobné postavenie ako kráľ jeruzalemský; porov. pozn. k 10, 3. – Madon, asi Chirbet Madín, 9 km západne od Tiberiady pri Genezaretskom jazere. – Semeron, hebr. Šimrón, v území Zabulonovom (19, 15), asi dnešné Semúnije, 7 km západne od Nazareta. – Achsaf v území Aserovom (19, 25), asi Kefr Jásif, severovýchodne od Akka, alebo Iksáf, južne od kolena rieky Leontes.

11, 2. „Vrchovina“, t. j. galilejská; „rovina“ – jordánske údolie, zvané Araba, dnešný el-Ghór. Ide tu o pravý breh Jordánu, južne od Genezaretského (predtým Kinneretského) jazera. – „Nížina“, t. j. ezdrelonská. – „Dorské pohorie“ (Nafót-Dór) – výšiny okolo dnešného mesta Tantúra, južne od Haify, asi úbočia Karmelu.

11, 3. O kanaánskych národoch pozri 3, 10. Východní Kanaánčania bývali na pravom brehu Jordánu, západní zas pri Stredozemnom mori. – Masfa (hebr. Micpah), niekde pri Banyas (Cézarea Filipova), pri jordánskych prameňoch. – Hermon, južný výbežok libanonského pohoria.

11, 5. Meromské jazero („Vody meromské“) sa obvykle stotožňuje s Hulským jazerom, severne od Genezaretského jazera.

11, 6. Porov. 6, 2; 8, 1; 10, 8. Kone a vozy si nemali ponechať, aby potom v bojoch neskladali dôveru v túto veľkú vojensko-technickú vymoženosť, ale v Božiu pomoc. Pozri *Iz* 2, 7; *Ž* 20, 8. – O ochromovaní koní 2 *Sam* 8, 4.

11, 8. Veľký Sidon, fenické mesto Sidon. – Maserefot Majím (hebr. Misrefót Majím), asi dnešné pramene ‘Ain el-Mešerfe, južne od mysu Rás en-Nákúra (Scala Tyrriorum), asi 50 km

Sidon, až po Maserefot Majím a až po Bikeat Masfa na východe. Bili ich, kým nezostal z nich ani jediný.⁹ A Jozue s nimi urobil tak, ako mu povedal Pán. Ich kone ochromili a ich vozy spálili.

Boj o severné mestá. – ¹⁰ V tom čase sa Jozue obrátil, dobyl Asor a jeho kráľa usmrtil mečom. Asor bol kedysi hlavným mestom tých kráľovstiev. ¹¹ Vykonali kliatbu a mečom pobili všetkých ľudí, ktorí v ňom boli. Nič živé neostalo a Asor vypálil ohňom.

¹² Všetky tie kráľovské mestá spolu so všetkými ich kráľmi Jozue zaujal, pobil ich mečom a vykonal na nich kliatbu, ako mu prikázal Pánov služobník Mojžiš. ¹³ Izraeliti nevypálili všetky mestá, ale ich len rozbúrili a opustili. Iba Asor Jozue výnimočne vypálil. ¹⁴ Všetku korisť a dobytok týchto miest si Izraeliti pobrali. Ľudí však všetkých bili mečom, kým ich nevyhubili. Neponechali ani jednu živú bytosť.

¹⁵ Ako Pán rozkázal svojmu služobníkovi Mojžišovi, tak Mojžiš rozkázal Jozuemu a Jozue to tak urobil. Nezanedbal vykonať nič z toho, čo Pán rozkázal Mojžišovi.

Záverečná správa o dobytí Kanaánu, 11, 16 – 12, 24

Pohľad na dobytie Kanaánu. – ¹⁶ Tak si Jozue podmanil celú túto krajinu, vrchovinu, celý Negeb, celé územie Gosen, nížinu, Arabu, Izraelovu vrchovinu i jeho nížiny, ¹⁷ od vrchu Chalak, ktorý sa tiahne k Seiru, až po Bál-Gad v Libanonskom údolí na úpätí pohoria Hermon. Všetkých ich kráľov zajal, porazil a pobil.

¹⁸ Veľa dní viedol Jozue vojnu so všetkými tými kráľmi.

¹⁹ Nebolo mesta, ktoré by bolo uzavrelo mier s Izraelovými synmi, okrem Hevejcov, ktorí bývali v Gabaone. Všetko museli vy dobyť bojom. ²⁰ To Pán riadil tak, že sa zatvrdilo ich srdce a púšťali sa do boja s Izraelom, aby potom bez milosti vykonal na nich kliatbu, aby ich pobil, ako Pán rozkázal Mojžišovi.

Vyhubenie Enakitov. – ²¹ V tom čase prišiel Jozue a vyhubil Enakitov z vrchoviny, z Hebronu, Dabira, Anaba a z celého Judského pohoria, aj z celého Izraelského pohoria. Na nich a na ich mestách Jozue vykonal kliatbu. ²² Enakitov neponechali v krajine Izraelových synov. Zostali však v Gaze, Géte a Azote.

---

južne od Týru. – Bikeat Masfa – Masfská dolina, pozri pozn. k v. 3.

11, 14. Pozri *Dt* 20, 16; *Ex* 23, 33.

11, 16 n. Pozri poznámku k 10, 40 – 43. Vrch či pohorie Chalak treba hľadať na juhu Palestíny, v Negebe. – Seir – pohorie južne od Mŕtveho mora. – Poloha mesta Bál-Gad nie je zistená (Banyas?). – Libanonské údolie, nížina zvaná Merdž 'Ajún medzi Libanonom a Hermonom.

11, 21 – 23. Enakiti – tu asi spoločný názov pre Kanaánčanov (ako v *Dt* 9, 2). Pozri *Nm* 13, 22. O Dabire 10, 39. – Anab (Chirbet 'Anáb), asi 25 km juhozápadne od Hebronu. – Gaza, Gét a Azot (hebr. Ašdód) sú filistínske mestá (*1 Sam* 6, 17). „Krajina mala pokoj od vojny.“ Iba predbežný a čiastočný pokoj. Izraeliti síce mestá dobyli, ale ich vojensky neobsadili. Zo svojho hlavného stanovišťa museli podniknúť častejšie výpadové obchôdzky, aby porazené národy udržali v poslušnosti. Mnohí Kanaánčania sa vrátili späť do svojich miest, opevnili sa v nich a neskoršie si ich jednotlivé kmene museli znovu vydobývať (14, 6 – 15; 15, 13 n.).

²³ Tak sa Jozue zmocnil celej krajiny tak, ako Pán sľúbil Mojžišovi. A Jozue ju dal do dedičného vlastníctva Izraelitom, každému kmeňu jeho podiel.

A krajina mala pokoj od vojny.

12 Porazení králi v Zajordánsku. – ¹ Toto sú králi krajiny, ktorých Izraelovi synovia porazili a opanovali ich územie na druhej strane Jordánu, na východ od rieky Arnon až po pohorie Hermon s celou východnou Arabou.

² Amorejský kráľ Sehon, ktorý sídlil v Hesebone. Panoval od Aroera, ktorý leží na brehu rieky Arnon, od stredu poriečia nad polovicou Galaádu až po rieku Jabok na hranici Amončanov, ³ aj nad Arabou až po Kenerotské jazero na východe a až po Pusté, čiže Sol'né more, na východe, smerom na Betsimot, a na juh po úpätie svahov Fasgy.

⁴ Ďalej územie bášanského kráľa Oga, ktorý bol zo zvyškov Refaimcov. Sídlil v Aštarote a v Edrai. ⁵ Panoval nad Hermonským pohorím, nad Salechou a nad celým Bášanom až po územie Gesurcov a Maáčhovcov, aj nad polovicou Galaádu po hranicu hesebonského kráľa Sehona.

⁶ Pánov služobník Mojžiš a Izraelovi synovia ich pobili a Pánov služobník Mojžiš dal (ich krajinu) do vlastníctva Rubenovcom, Gadovcom a polovici Manassesovho kmeňa.

Porazení králi v Predjordánsku. – ⁷ Toto sú králi krajiny, ktorých porazil Jozue s Izraelovými

---

12, 1. Najprv sa podáva rozloha zaujatého Zajordánska od juhu na sever („od rieky Arnon až po pohorie Hermon“). – Arnon (Wadi el-Modžib) sa vlieva do Mŕtveho mora. – Východná Araba (Arabah – jordánske údolie, 11, 2. 16), t. j. východná časť jordánskeho údolia.

12, 2. O Sehonovi pozri 2, 10. – Hesebon (Chešbón), pôvodne moabské mesto, neskoršie ho zaujal Sehon a urobil z neho hlavné mesto svojej ríše. Pozri *Nm* 21, 25 – 34; *Dt* 1, 4; 4, 46; *Joz* 13, 10. 27; *Neh* 9, 22. Dnes je to Hesbán na severovýchod od ústia Jordánu do Mŕtveho mora, asi 35 km je vzdialený od Jericha. Pozri tiež *Nm* 32, 3. 37; *Joz* 13, 17. 26; 21, 37 n.; *Sdc* 11, 19. 26. – Galaád, územie medzi Hesebonom a Jarmukom (Wadi el-Menádire), ktorý sa vlieva do Jordánu zľava pod Genezaretským jazerom. – Jabok (Nahr ez-Zerká), tiež jordánsky prítok z ľavej strany. – Aroer, dnes 'Ar'áir, mesto na severnom brehu Arnona. – Hranice Sehonovho územia: Južnú hranicu tvoril Arnon a najvýchodnejším bodom južnej hranice bol stred arnonského poriečia. Rieka Jabok bola zas severnou hranicou. – Západné hranice tvoril Jordán. Východné hranice nie sú udané.

12, 3. Araba (jordánske údolie) siaha od Genezaretského (Kinneretského) jazera až po Mŕtve more. Svätopisec dva razy dokladá „na východe“, aby tak zdôraznil, že k Sehonovej ríši patril len východný (ľavý) breh Jordánu. Juhozápadnú hranicu Sehonovej ríše vymedzuje: Betsimot (Chirbet Suvéme) na severovýchodnom brehu Mŕtveho mora, a Fasga (hebr. Pisgah), t. j. hora Nebo naproti Jerichu. Pozri *Dt* 3, 17; 34, 1.

12, 4 n. Refaimci boli praobyvatelia zeme. Pozri *Dt* 3, 11. Og mal dve sídelné mestá: Aštarot (el-Muzerib, pri prameňoch Jarmuku) a Edrai (Der'á, juhovýchodne od Aštarot). – Salecha (Salchád) leží na Hauranskom pohorí, na severovýchodnej hranici bášanskej ríše, asi 50 km od Edrai. – Bášan, úrodná rovina východne od horného Jordánu medzi Jarmukom, Hauranom a Hermonom. – Gesurci a Maáčhovci sú aramejské kmene, bývajú v západnej časti Bášanu, teda pri Jordáne a Genezaretskom jazere. – Z Galaádu patrila Ogovi len jeho severná časť, totiž územie medzi Jarmukom a Jabokom.

12, 7 n. O severných a južných hraniciach Predjordánska pozri poznámku k 11, 16; „púšť“ (v.

synmi na druhej strane Jordánu, na západe od Bálgradu v Libanonskom údolí až po vrch Chalak, ktorý čnie oproti Seiru, a ich krajinu dal Jozue do vlastníctva izraelským kmeňom podľa ich oddielov⁸ na vrchovine, v nížine, v Arabe, na svahoch, na púšti, v Negebe, kde bývali Hetejci, Amorejčania, Kanaánčania, Ferezejci, Hevejci a Jebuzejci:

⁹ kráľ jerišský	jeden,
kráľ haiský pri Bet-Ele	jeden,
¹⁰ kráľ jeruzalemský	jeden,
kráľ hebronský	jeden,
¹¹ kráľ jerimotský	jeden,
kráľ lachišský	jeden,
¹² kráľ eglonský	jeden,
kráľ gezerský	jeden,
¹³ kráľ dabirský	jeden,
kráľ gaderský	jeden,
¹⁴ kráľ hermonský	jeden,

---

8) – pusté svahy Judského pohoria.

12, 9 – 24. O polohe jednotlivých kráľovských miest v Predjordánsku si pozri predošlé poznámky: Jericho 2, 1, – Hai 7, 2, – Bet-El 7, 2, – Jeruzalem *Gn* 14, 17–24, – Hebron, Jerimot, Lachiš, Eglon 10, 3, – Gezer, Dabir, Libna, Makeda 10, 28–39, – Madon, Asor, Semeron, Achsaf a Dor 11, 1 n. – Gader (Geder), mesto v južnej Palestíne; možno Gedor (*Joz* 15, 58) medzi Betlehemom a Hebronom, dnes Chirbet Džedur. – Hermon (Chormah), mesto v južnej Palestíne, v území Simeonovom (15, 30; 19, 4). Pôvodne sa nazývala Sefaát, stála asi na mieste dnešnej zrúcaniny es-Sebejta, asi 35 – 40 km od Bersabe. Pozri tiež *Nm* 14, 45; 21, 3; *Dt* 1, 44; *Sdc* 1, 17. – Hered (‘Arad), dnes Tell ‘Arad, asi 30 km južne od Hebronu. Pozri *Nm* 21, 1; 33, 40; *Sdc* 1, 16. – Odolam (‘Adullam) bolo na mieste dnešného Chirbet ‘Id el-mije medzi Jaramuthom a Sochom (*Joz* 15, 35), asi 21 km od Jeruzalema na ceste do Bet Džibrína. – Tafua (Tappuach): jedna bola v Šefele (*Joz* 15, 34), kráľovské mesto, a druhá v Eraimských horách (*Joz* 16, 8; 17, 7). Mnohí ju stotožňujú s dnešným Atúf severne od Wadi Fara, iní zas s Chirbet Machne el-Foka, 5 km južne od Nablusu. Ofer (Chefer), mesto v blízkosti Tafuy a Afeku. – Afek – miest tohto mena bolo viac. Jeden bol neďaleko Masfy (*I Sam* 4, 1), asi na mieste dnešného Medžel Jaábá, 15 km severozápadne od Lyddy; druhý Afek bol v území Aserovom pri Akku (*Joz* 19, 30; *Sdc* 1, 31); tretí Afek v blízkosti Jezreela (*I Sam* 29, 1), ktorý sa stotožňuje s dnešným Faku’a. – Sárón, mesto, ktorého poloha nie je bližšie známa (na Sárónskej nížine alebo medzi Táborom a Genezaretským jazerom). LXX pokladá Sárón za pobrežnú nížinu (medzi Jafou a Karmelom); podľa toho by Sárón nebolo mesto, ale by bližšie určoval polohu mesta Afeka („afekský kráľ v Sárone“). – Tenak (Ta‘nach), dnes Tell Ta‘annek na južnom okraji Ezdrelonskej roviny, asi 7 km od Magedda. Pozri tiež *Joz* 17, 11; *Sdc* 1, 27; *I Krn* 7, 29; 6, 55; *Joz* 21, 25. – Magedo, dnes Tell el-Mu-tesellim severne od Tenaku, blízko Haify. – Kádeš, uvedený medzi Magedom a Jachananom karmelským, je sotva Kádeš Neftaliho. Skôr ho treba hľadať v Tell Abu Kudés, 4 km severne od Tenaku. – Jachanan (Jokno‘am) ležal na úpätí Karmelu, kde je dnes Tell Kaimún. – Tersa (Tircah), neskoršie prechodné sídelné mesto izraelského kráľovstva. Porov. 2 *Kr* 15, 14; *I Kr* 14, 17; 15, 21; 16, 6 n; – „kráľ galgalských národov“ treba čítať: galilejských, t. j. usadlých v Galilei. – V hebr. texte a vo Vg je spolu všetkých porazených kráľov 31, v LXX 29 (vo v. 18 má jedného kráľa: afekský kráľ v Sárone; nemá kráľa makedského (v. 16) a madonského (v. 19), kde zas vo v. 20 zo Šimrón-Merona, t. j. Semerona, robí dvoch kráľov). V LXX je textová chyba. Pôvodne bolo asi len 30 kráľov.

kráľ heredský	jeden,
¹⁵ kráľ libnanský	jeden,
kráľ odolamský	jeden,
¹⁶ kráľ makedský	jeden,
kráľ bet-elský	jeden,
¹⁷ kráľ tafuanský	jeden,
kráľ oferský	jeden,
¹⁸ kráľ afekský	jeden,
kráľ sáronský	jeden,
¹⁹ kráľ madonský	jeden,
kráľ asorský	jeden,
²⁰ kráľ semeronský	jeden,
kráľ achsafský	jeden,
²¹ kráľ tenacký	jeden,
kráľ magedský	jeden,
²² kráľ kádešský	jeden,
kráľ jachananský na Karmele	jeden,
²³ kráľ dorský na Dorskom pohorí	jeden,
kráľ galgalských národov	jeden,
²⁴ kráľ terský	jeden.

Všetkých kráľov spolu: tridsaťjeden.

Časť druhá

Rozdelenie Kanaánu, 13, 1 – 22, 34

I. Príprava na delenie, 13, 1 – 33

Boh rozkazuje Jozuemu, aby rozdelil Kanaán, 13, 1 – 14

13 ¹ Keď Jozue zostarel a bol už v pokročilom veku, povedal mu Pán: „Si už starec a vysokého veku. Ale ešte zostalo veľmi mnoho krajiny, ktorú treba obsadiť.“ ² Zostáva ešte toto

---

13, 1. Jozue dostáva od Boha rozkaz, aby rozdelil Predjordánsko (v. 7). Ako dôvod, prečo nemá odkladať s vykonaním tohto rozkazu, sa udáva jeho vysoký vek. Zomrel vo veku 110 rokov; pri delení krajiny by mal mať vyše 90 rokov. – Podľa 11, 16 – 20 dobyli Izraeliti celú Palestínu. Predsa však zostalo ešte mnoho neobsadenej krajiny, lebo si nepodrobili Kanaánčanov vo všetkých okrskoch. Porov. poznámku k v. 11, 21 n. – Vg: „... zostalo veľmi mnoho krajiny a nie je dosiaľ rozdelená lósom.“

13, 2 – 5. Presnejšie vymedzuje, ktoré kraje treba ešte vydobýť a obsadiť; – „kraje Filištíncov“ je päť filištínskych mestských kráľovstiev, vymenovaných vo v. 3. Porov. 11, 22; *1 Sam* 5, 6. – Gesurci nie sú tí, ktorí sa spomínajú s Maáchovcami (12, 5; 13, 11) v severnom Zajordánsku; tu je to národ, ktorý býval v susedstve Filištíncov, v južnej Palestíne. Porov. *1 Sam* 27, 8. – Šichor (Vg „Kálna rieka“) je tu „Egyptský potok“. Wadi el-Ariš (*Nm* 34, 5) na hranici egyptsko-palestínskej. – Filištínske mestá: Akaron, dnes Ákir, 10 km juhozápadne od er-Ramie; Gaza v juhozápadnom kúte Palestíny, asi 4 km od Stredozemného mora; Azot, dnes Esdúd severnejšie od Gazy; Askalon (‘Aške-lón), dnes Askalán, 2 km severovýchodne od Gazy; Gét bol niekde v blízkosti Bet-Džibrína (dnes Tell-es-Safije alebo Tell Zakarja). – Aviti

územie: Všetky kraje Filištíncov a celá (krajina) Gesurcov³ od Šichora, ktorý je na východe Egypta, až po Akaronsko na severe – to patrí Kanaánčanom –, päť filištínskych kniežat: gazský, azotský, askalonský, gétsky a akaronský; ďalej Aviti⁴ na juhu, potom celé kanaánske územie od sidonskej Máry až po Afek, až po územie Amorejčanov;⁵ taktiež územie Giblitol a celá východná časť Libanonu od Bál Gada na úpätí Hermonskeho pohoria až tam, kde sa prichádza do Ematu.

⁶ Chcem, aby boli pred Izraelitmi vypudení všetci obyvatelia pohoria od Libanonu až po Maserefot Majím, všetci Sidončania. Len to lósom pridel' Izraelitom do dedičného vlastníctva, ako som ti prikázal. ⁷ Rozdeľ teda teraz túto krajinu ako dedičný majetok deviatim kmeňom a polovici Manassesovho kmeňa!⁸ S nimi dostali Rubenovci a Gadovci svoj podiel, ktorý im dal Mojžiš na druhej strane Jordánu, na východe, ako im ho dal Pánov služobník Mojžiš: ⁹ od Aroera, ktorý je na brehu rieky Arnon, a od mesta, ktoré je v strede poriečia, tiež celú rovinu od Madaby až po Dibon; ¹⁰ ďalej všetky mestá amorejského kráľa Sehona, ktorý sídlil v Hesebone, až po územie Amončanov; ¹¹ taktiež Galaád a územie Gesurcov a Maáchovcov, ako aj celé Hermonske pohorie a celý Bášan až po Salechu, ¹² celé bášanské kráľovstvo Oga, ktorý panoval v Astarote a v Edrai. Ten bol zo zvyškov Refaimcov; Mojžiš ich porazil a vypudil.

¹³ Ale Gesurcov a Maáchovcov Izraelovi synovia nevypudili. Tak zostali Gesurci a Maáchovci medzi Izraelitmi až do dnešného dňa.

¹⁴ Iba kmeňu Léviho nedal podiel, lebo jeho podielom sú obety prinášané Pánovi, Izraelovmu Bohu, ako mu povedal.

Podiely zajordánskych kmeňov, 13, 15 – 33

Podiel Rubenovcov. – ¹⁵ Mojžiš dal teda kmeňu Rubenových synov podiel podľa ich rodov. ¹⁶ Pripadlo im územie od Aroera, ktorý je na brehu rieky Arnon, a od mesta, ktoré je v strede poriečia, a celá rovina až po Madabu: ¹⁷ Hesebon a všetky jeho dediny, ktoré ležia na rovine, Dibon, Bamotbál, Bet-Bálmeon, ¹⁸ Jasa, Kedimot, Mafaát, ¹⁹ Kirjataim, Sabama, Saratasar na vrchu v údolí, ²⁰ Betfegor, svahy Fasgy, Betsimot ²¹ a všetky mestá na rovine; ďalej celé kráľovstvo amorejského kráľa Sehona, ktorý panoval v Hesebone. Jeho porazil Mojžiš, aj Sehonových vodcov, madiánske kniežatá Hevea Rekema, Sura, Hura a Rebu, ktorí bývali v

---

bývali na juhu Filištínska, azda totožní s Gesurcami vo v. 2. – Mára, jaskyňovitý kraj (či jaskyňa?) vo Fenícii. – Afek treba hľadať v blízkosti Akarona. – Gibliti sú obyvatelia Gebala vo Fenícii. Emat (Chamat) na rieke Oronte. – Časť nezaujatej kanaánskej zeme („to patrí Kanaánčanom“) je ohraničená na severe sidonskou Márou, na juhu Afekom a na východe územím Amorejčanov (amorejskí horali).

13, 6 n. Maserefot Majím, pozri 11, 8.

13, 8. „S nimi“, t. j. s polovicou kmeňa Manassesovho.

13, 9 – 12. Udáva rozlohu a hranice Zajordánska. Pozri poznámky k 12, 1 – 6. Presná poloha mesta, ktoré ležalo niekde v strede arnonskeho poriečia, nie je nám známa. – Madaba je mesto na moabskej náhornej rovine 9 a 1/2 hodiny východne od Jericha. – Dibon, dnes Dibán, severne od Aroera.

13, 14. LXX nemá „obety a žertvy (Vg)“. Podľa toho sám „Pán, Izraelov Boh, je jeho podielom...“ (v. 33).

krajine.

²² Medzi inými, ktorých usmrtili synovia Izraela, bol aj Beorov syn, veštec Balám, ktorého zabili mečom.

²³ Tak bol Jordán a pobrežie hranicou Rubenových synov. To bol podiel Rubenovcov podľa ich rodov: mestá a ich dediny.

Podiel Gadovcov. – ²⁴ Potom dal Mojžiš podiel Gadovmu kmeňu, Gadovcom podľa ich rodov. ²⁵ Dostali toto územie: Jázer a všetky galaádske mestá, polovicu územia Amončanov až po Aroer, ktorý je východne od Raby, ²⁶ a od Hesebona až po Ramot-Masfu a Betonim a od Manaima až po Dabirsko; ²⁷ ďalej v údolí: Betaran, Betnemra, Sokot a Safon, zvyšok kráľovstva hesebonského kráľa Sehona; Jordán a jeho pobrežie až na koniec Kenerotského jazera na východnej strane Jordánu.

²⁸ To je podiel Gadovcov podľa ich rodov: mestá a ich dediny.

Podiel polovice Manassesovcov. – ²⁹ Potom dal Mojžiš podiel polovici Manassesovho kmeňa a polovica kmeňa Manassesových synov dostala podľa ich rodov ³⁰ toto územie: od Manaima celý Bášan, celé kráľovstvo bášanského kráľa Oga, všetky Jairove dediny, ktoré sú v Bášane, šesťdesiat miest. ³¹ Polovicu Galaádu však a mestá Ogovho bášanského kráľovstva, Astarot a Edrai, dostali synovia Manassesovho syna Machira, polovica Machirových synov podľa ich rodov.

³² To je dedičný majetok, ktorý rozdelil Mojžiš na Moabských stepiach na druhej strane Jordánu, východne od Jericha.

³³ Léviho kmeňa však Mojžiš nedal podiel. Pán, Izraelov Boh, je jeho podielom, ako im povedal.

II. Rozdelenie Predjordánska, 14, 1 – 19, 51

Podiel Júdovcov, 14, 1 – 15, 63

14 Úvodné poznámky. – ¹ Toto je ten dedičný majetok, ktorý dostali Izraelovi synovia v krajine Kanaán; na dedičné podiely im ho rozdelili kňaz Eleazar, Nunov syn Jozue a náčelníci izraelských kmeňov. ² Lósom im prideli, deviatim a pol kmeňu, dedičný majetok, ako nariadil Pán prostredníctvom Mojžiša. ³ Lebo dvom a pol kmeňu dal dedičný podiel Mojžiš na druhej

---

13, 25. Aroer vo v. 25 je iný než vo v. 9.

13, 30 n. „Jairove dediny“ (hebr. Chawwót-Ja'ir) – pozri *Nm* 32, 41; *Dt* 3, 14. Júdovec Jair pôvodne zaujal a podľa svojho mena nazval len 23 dedín. Tento počet časom vzrástol na 60.

14, 1. Keďže je tu na prvom mieste spomenutý veľkňaz Eleazar, syn a nástupca Áronov (*Nm* 34, 17; *Dt* 10, 6), je pravdepodobné, že pri delení boli použité posvätné lósy. Pozri pozn. k 7, 14 n. – Lepšie je čítať podľa LXX: „Títo sú, ktorí dostali dedičný majetok... ktorý im dali Eleazar...“ „Títo“ sú uvedení v nasledujúcich hlavách: Júda 15, 1, – Efraim 16, 5, – Manasses 17, 1, – Benjamín 18, 11 atď. – Čo rozkázal Jahve Mojžišovi ohľadom rozdelenia Palestíny, pozri *Nm* 26, 52 – 56; 33, 54; 34, 13.

14, 3 n. Zem mala byť rozdelená na 12 častí. Pretože Jozefovci tvorili dva podkmene (Manasses a Efraim), ktoré mali nárok na také isté podiely ako ostatné kmene, museli byť

strane Jordánu. Levitom však Mojžiš nedal dedičný podiel medzi nimi. ⁴ Pretože Jozefovi synovia tvorili dva kmene – Manassesov a Efraimov –, levitom nedal podiel v krajine, iba mestá na bývanie s okolitými pastvinami pre dobytok, ktorý si nadobudnú.

⁵ Ako Pán rozkázal Mojžišovi, tak Izraelovi synovia urobili a rozdelili krajinu.

Kalebov podiel. – ⁶ Tu pristúpili k Jozuemu v Galgale Júdovci a Jefonov syn, Kenezejec Kaleb, mu povedal: „Ty vieš o tom, čo Pán povedal Božiemu mužovi Mojžišovi o mne i o tebe v Kadeš-Barne. ⁷ Mal som štyridsať rokov, keď ma Pánov služobník Mojžiš vyslal z Kadeš-Barny na výzvedy do krajiny. Podal som mu takú správu, ktorá zodpovedala môjmu presvedčeniu. ⁸ Kým moji bratia, ktorí šli so mnou ta hore, strašili srdce ľudu, ja som šiel dôsledne za Pánom, svojím Bohom. ⁹ V ten deň Mojžiš prisahal: »Zem, po ktorej kráčala tvoja noha, bude naveky dedičným majetkom tvojím i tvojich synov, lebo si dôsledne šiel za Pánom, svojím Bohom!« ¹⁰ A teraz mi Pán doprial života, ako sľúbil. Už je štyridsaťpäť rokov odvtedy, čo Pán vyslovil tento prísľub pred Mojžišom, keď chodil Izrael po púšti. Teraz mám osemdesiatpäť rokov! ¹¹ A dnes som ešte taký silný, ako som bol vtedy, keď ma Mojžiš vyslal (na výzvedy). A akú silu som mal vtedy, takú istú silu mám aj dnes, či už treba vyjsť do boja, alebo sa z neho vrátiť. ¹² Tak teraz mi daj túto vrchovinu, o ktorej vtedy hovoril Pán. Veď si vtedy počul, že sú tam Enakiti a veľké opevnené mestá. Možno je Pán so mnou a podarí sa mi ich vypudiť, ako prísľúbil Pán.“

¹³ Nato ho Jozue požehnal a dal Jefonovmu synovi Kalebovi Hebron za dedičný podiel.

¹⁴ Preto Hebron až podnes patrí ako dedičný majetok Jefonovmu synovi, Kenezejcovi Kalebovi, lebo on dôsledne šiel za Pánom, Izraelovým Bohom.

¹⁵ Hebron sa predtým volal Mestom Arbeovým. To bol najväčší človek medzi Enakitmi. A krajina mala od vojny pokoj.

15 Hranice Júdovho podielu. – ¹ Podiel kmeňa Júdovcov podľa ich rodov siahal na juhu k

---

leviti vylúčení z územného podielu, aby sa zachovalo číslo, počet 12 podielov.

14, 6. Kaleb bol Kenezejec, pôvodom Edomčan. Pozri *Gn* 15, 19; 36, 11; *Nm* 13, 7; 14, 6; 34, 19; *Dt* 1, 36. – O prísľube, ktorý dal Jahve Kalebovi, pozri *Nm* 14, 30; 26, 65; 32, 12; *Dt* 1, 36.

14, 9. Mojžišova prísaha bola urobená v Božom mene. Porov. *Nm* 14, 21 n; *Dt* 1, 34 n. – „Zem, po ktorej kráčala tvoja noha“ je podľa *Nm* 13, 23 Hebronsko.

14, 14. Preto až podnes – porov. pozn. 7, 26.

15, 1 – 4. Udáva hranice územia Júdovcov, a to najprv južnú hranicu od východu na západ, potom východnú (t. j. Solné more, čiže Mŕtve more), ďalej severnú hranicu od východu na západ a nakoniec západnú hranicu, ktorú tvorí Veľké, čiže Stredozemné more. Južná a severná hranica je určená mestami. – Púšť Sin sa rozkladá na hranici medzi Palestínou a Edomskom a na juh od Egyptského potoka (En-Nahr). – Najkrajnejšiemu juhu, totiž Kanaánu alebo Negebu. Takto južná hranica zasahovala hlboko do Sinajského polostrova. – Záliv (v. 2) a výbežok (v. 5), v hebr. doslovne jazyk. – Neskôršie bola časť južného územia Júdovho pridelená Simeonovcom, ako aj severozápadná časť zas Danovcom. Tu sa popisuje tá hranica Júdovho územia, ktorá bola ešte pred snomom v Šíle (kap. 18), na ktorom sa vykonali uvedené zmeny. – Škorpiónova vysočina – ‘Akrabbím – *Nm* 34, 4; *Sdc* 1, 36; *I Mach* 5, 3 bude asi priesmyk es-Safa, vytvorený údolím Wadi el-Fikra, v pohorí južne od Mŕtveho mora. – Kadeš-Barna, Kádeš, pozri 10, 41. Esron (Checrón), medzi Kádešom a Adarom

hranici Edomska, k púšti Sin, k najkrajnejšiemu juhu. ² Ich hranica sa začína na konci Sol'ného mora, od južného zálivu. ³ Ďalej ide južne od Škorpionovej vysočiny, prechádza na Sin, stúpa južne od Kadeš-Barny, pokračuje na Eson, potom ide hore do Adara, zahýba do Karkay, ⁴ potom prechádza do Asemony, ďalej ide k Egyptskému potoku a hranica sa končí pri Mori. Toto bude vaša južná hranica.

⁵ Východnou hranicou je Sol'né more až po ústie Jordánu. Severná hranica sa začína od výbežku mora pri ústí Jordánu. ⁶ Potom hranica stúpa od Bet-Hagly a prechádza severne od Bet-Araby. Ďalej hranica vystupuje ku Skale Rubenovho syna Boena. ⁷ Potom hranica ide z údolia Achor hore do Debery a zahýba na sever do Galgaly oproti vysočine Adomim, ktorá je južne od potoka. Potom hranica prechádza vodou Slniečného prameňa a končí sa pri prameni Rogel. ⁸ Odtiaľ hranica vystupuje do údolia Ben-Enom po južnej strane Jebuzejcov, čiže Jeruzalema. Ďalej hranica vystupuje na končiar vrchu, ktorý leží západne od údolia Enom na severnom konci údolia Refaim. ⁹ Od končiara vrchu hranica zatáča k prameňu Vody Neftoachovej a ide ďalej k mestám Efronovho pohoria. Potom hranica zahýba do Bály, to je Kirjatiarim. ¹⁰ Od Bály sa hranica točí na západ k vysočine Seir, prechádza po severnej strane vrchu Jarim, to je Cheslon, zostupuje do Bet-Šemeša a prechádza do Tamny. ¹¹ Ďalej ide hranica po severnej strane Akarona, potom sa ohýba do Sechrony, prechádza cez vrch Bála a ide ďalej do Jebneela; a hranica sa končí pri mori.

¹² Západnou hranicou je Veľké more s pobrežím.

Toto je hranica Júdovcov podľa ich rodov dookola.

---

pravdepodobne v kraji Wadi el-Hadire, asi 10 hodín juhovýchodne od Bersaby. – Adar, na mieste dnešných zrúcanín az-Zejfe, asi 36 km juhovýchodne od Bersaby. – Poloha Karkay je neznáma. – Asemona (‘Acmón), dnes Umm el-Azam, asi 25 km juhovýchodne od Bersaby.

15, 6 – 8. Bet-Hagla (Bet-Choglah), dnes Kasr Hadžla, 7 km severozápadne od ústia Jordánu. – Bet-Araba, pri Jerichu, medzi Bet-Haglou a horstvom odtiaľ na západ. – Skala Boena, asi Tuveil el-Akabe, 2 km západne od Jericha. – O údolí Achor pozri 7, 24. – Debera (hebr. Debír), asi Togrret ed-Debr, 1 km južne od Chán-Hadrúr. Galgala, asi 5 km juhovýchodne od dnešného Jericha (pozri 4, 19). – Adomim je asi Tal at ed-Dam. – „Slniečny prameň“ je Ain el-Hód, čiže Studienka apoštolov, asi 1,5 km východne od Betánie. – Rogel (Bír Eijúb, Studnica Jóbova) je tam, kde sa zbieha údolie Kidronské s údolím Ben-noma. – Údolie Ben-Enoma (hebr. Gé-ben-Hinnom) je na južnej a západnej strane Jeruzalema, kde bývali neskoršie obetované deti (2 Kr 23, 10; 2 Krn 33, 6; Jer 7, 31 n; 32, 35). Skrátený názov tohto údolia Gehena sa používal vo význame pekla (Mt 5, 22). – „Vrch, ktorý leží západne od údolia Enom“, je Džebel Abu-Tór, čiže „Hora zlej rady“. – Údolie Refaim je dnešná rovina Baká, od severu vrúbená „Horou zlej rady“.

15, 9 – 12. Prameň Neftoacha (Vody Neftoachove) je ‘Ain Liftá, skoro 4 km severozápadne od Jeruzalema. – Efron je horský hrebeň medzi ‘Ain Liftá a Kirjatiarim, ktorý tvorí jedno úbočie údolia Bet Hanina (severne od cesty z Jafy do Jeruzalema). Bála (Kirjat-Bál vo v. 60, Kirjatiarim v 9, 17), dnes Kirjat el-'Enab, či Abu Góš, 3 km južne od Kefíra, na ceste z Jafy do Jeruzalema. Seir sú vysočiny medzi Abu Góš a údolím odtiaľ na juh es-Sarár. Jarim (Hora lesov) je výšina 4 km juhozápadne od Kirjatiarim. Na vysočine je dedinka Keslá, v ktorej je zachované meno starého Cheslona. – Bet-Šemeš (Príbytok slnka), dnešný ‘Ain Šems (Prameň slnka) južne nad Wadi es-Sarár, 2,5 km juhozápadne od Artúfa. – Tamna, dnes Tibne, 4 km západne od ‘Ain Šems. – Akaron, pozri 13, 3. – Sechrona, medzi Akaronom a Jebneelom, asi dnešná Zernuka. – Vrch Bála, 4 km severovýchodne od Jebny. – Jebne-el, Jemnia, Jebna, 20 km južne od Jafy.

Rozšírenie Kalebovho podielu. – ¹³ Jefonovmu synovi Kalebovi dal Jozue podiel uprostred Júdovcov, ako mu rozkázal Pán, totiž mesto Enakovho otca Arbea, čo je Hebron. ¹⁴ Kaleb odtiaľ vypudil troch Enakových synov, Sesaja, Ahimana a Tolmaja; Enakových potomkov. ¹⁵ Odtiaľ tiahol vyššie proti obyvateľom Dabira. Dabir sa prv menoval Kirjat-Sefer.

¹⁶ Tu povedal Kaleb: „Kto premôže Kirjat-Sefer a zaujme ho, tomu dám za ženu svoju dcéru Aksu.“ ¹⁷ A dobyl ho Otoniel, syn Keneza, ktorý bol Kalebovým bratom. I dal mu za ženu svoju dcéru Aksu. ¹⁸ Keď mala odísť, podpichovala ho, aby žiadal od jej otca nejaké pole. I zoskočila z osla a Kaleb sa jej opýtal: „Čo ti je?“ ¹⁹ Odpovedala: „Daj mi veno! Dal si mi síce pole v Negebe, ale daj mi aj vodné pramene!“ Dal jej teda horné pramene i dolné pramene.

Mestá Júdovcov. – ²⁰ To je dedičný podiel kmeňa Júdových synov podľa ich rodov.

²¹ Mestá v Negebe, na pohraničí kmeňa Júdovcov až po edomskú hranicu, boli: Kabseel, Eder, Jagur, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Kádeš, Asor, Jetnam, ²⁴ Zif, Telem, Balot, ²⁵ Nový Asor, Karjot-Hesron, to je Asor, ²⁶ Amam, Sama, Molada, ²⁷ Aser-gada, Hasemon, Bet-felet, ²⁸ Hasersual, Bersabe, Baziotia, ²⁹ Bála, Jim, Esem, ³⁰ Eltolad, Kesil, Harma, ³¹ Sikeleg, Madmena, Sensena, ³² Lebaot, Selim, Ain Remon. Spolu dvadsaťdeväť miest s ich dedinami.

³³ Na nížine: Estaol, Saraa, Asena, ³⁴ Zanoë, Enganim, Tafua, Enaim, ³⁵ Jerimot, Odolam, Socho, Azeka, ³⁶ Saraim, Aditaim, Gedera, Gederotaim: štrnásť miest s ich dedinami.

³⁷ Sanan, Hadasa, Magdal-gad, ³⁸ Delean, Masefa, Jektel, ³⁹ Lachiš, Baskat, Eglon, ⁴⁰ Chebon, Leheman, Ketlis, ⁴¹ Giderot, Bet-Dagon, Náma a Makeda: šesťnásť miest s ich dedinami.

⁴² Libna, Eter, Asan, ⁴³ Jefta, Esna, Nesib, ⁴⁴ Keila, Achzib, Maresa: deväť miest s ich dedinami.

⁴⁵ Akaron so svojimi dedinami a osadami. ⁴⁶ Od Akarona až po more všetko, čo je na okolí (Azota a jeho dedín): ⁴⁷ Azot s jeho dedinami a osadami, Gaza s jej dedinami a osadami až po Egyptský potok. Veľké more je teda hranica.

⁴⁸ Na vrchovine: Samir, Jeter, Sokot, ⁴⁹ Dana, Kirjat-Sena, to je Dabir, ⁵⁰ Anab, Istemo,

---

15, 13 – 19. Aksa (‘Achsah) je Kalebovou dcérou len v širšom zmysle (*1 Krn 2, 49*). Vo Vg je Otoniel nazvaný „mladším bratom“ Kalebovým, t. j. bol jeho vzdialenejší príbuzný. O Otonielovi pozri tiež *Sdc 1, 11 n; 3, 8 – 11*. Kaleb si tu na vlastnú päsť rozširuje územie, ktoré mu odovzdal Jozue (*14, 13*). Aksa „zoskočila z osla“ na znak úcty pred otcom (v. 18). – „Veno“ (v. 19), doslovne v hebr. i vo Vg „požehnanie“. – Vo v. 19 Vg má: „Dal si mi suchú krajinu na juhu (v Negebe), pridaj mi aj zavlažovanú.“ V Judsku, kde je málo dažďov, zem bez prameňov nemá veľkú cenu.

15, 21 – 62. Mestá sú zadelené do 12 skupín. Na konci každej skupiny je udaný celkový počet miest, okrem 5. skupiny filištínskych miest (45 – 47). Najprv sú uvedené mestá v Negebe, na juhu Júdovho údelu (21 – 32, 1. skupina). Vypočítaných je 34 miest (ak Ain a Remon vo v. 32 pokladáme za jedno mesto), ale celkový počet je udaný 29 miest. Pravdepodobne 5 miest bolo vložených neskoršie. Potom sú vymenované mestá v nížine (33 – 47, t. j. 2. – 5. skup. miest). Gederotaim nie je v LXX. Keď toto vynecháme, dostaneme číslicu 14 vo v. 36. – Ďalej sú uvedené mestá na vrchovine, judskom pohorí (48 – 60, 6. – 11. skup.). Medzi v. 59 a 60 vypadla jedna skupina miest, ktoré však LXX uvádza v tomto znení: „Tekua, Efrata, to je Betlehem, Fagor, Etam, Kulon, Tatam, Sores, Karem, Galem, Beter a Mancho: jedenásť miest s ich dedinami.“ – A 12. skupina sú mestá na judskej púšti (v. 61).

Anim, ⁵¹ Gosen, Olon a Gilo: jedenásť miest s ich dedinami.

⁵² Arab, Ruma, Esán, ⁵³ Janum, Bet-Tafua, Afeka, ⁵⁴ Atmata, Kirjat-Arbe, to je Hebron, a Sior: deväť miest s ich dedinami.

⁵⁵ Maon, Karmel, Zif, Jota, ⁵⁶ Jezreel, Jukadam, Zanoé, ⁵⁷ Akain, Gabaa a Tamma: desať miest s ich dedinami.

⁵⁸ Halhul, Bet-Sur, Gedor, ⁵⁹ Maret, Bet-Anot, Eltekon: šesť miest s ich dedinami.

⁶⁰ Kirjat-Bál, to je Kirjatiarim, a Raba: dve mestá s ich dedinami.

⁶¹ Na púšti: Bet-Araba, Medin, Sachacha, ⁶² Nebsan, Soľné mesto a Engadi: šesť miest s ich dedinami.

⁶³ Ale Jebuzejcov, obyvateľov Jeruzalema, Júdovci nemohli vypudiť. Tak Jebuzejci bývajú s Júdovcami v Jeruzaleme až dodnes.

Podiel Jozefovcov, 16, 1 – 17, 18

16 Poloha územia. – ¹ Jozefovcom pripadlo lósom (územie), ktorého hranica sa začína na Jordáne oproti Jerichu, východne od jerišských vôd. Od Jericha ide ďalej cez púšť, ktorá sa ťahá hore na Bet-Elské pohorie. ² Z Bet-Elu ide ďalej cez Luzu a prechádza na územie Arachitov, do Atarota. ³ Nato zostupuje na západ na územie Jefleťanov, po kraj Dolného Bethorona, až do Gezera. A jej koniec je pri mori.

Podiel Efraimovcov. – ⁴ Aj Jozefovi synovia, Manasses a Efraim, dostali dedičný podiel.

15, 63. Jeruzalem patrilo Benjamínovcom (18, 16 – 28), ale Jebuzejcov z neho nevypudili (*Sdc* 1, 21). Takisto ani Júdovci sa nemohli zmocniť tohto opevneného mesta, ktoré bolo tesne na ich severnej hranici, hoci aj ich mocní Jebuzejci stále ohrozovali. Tak sa stalo, že Jeruzalem zostal akýmsi slobodným mestom medzi podielom Júdovcov a Benjamínovcov až do čias kráľa Dávida, ktorý konečne premohol Jebuzejcov (2 *Sam* 5); – „až dodnes“ – porov. pozn. 7, 26.

16, 1. Jozefovci sú Efraimovci a Manassesovci. LXX sa nezmieňuje o „lóse“ ako Vg a hebr., ale má len: Jozefovci dostali územie od Jordánu... – „Jerišské vody“, jerišská oáza. – „Púšť“, ktorá vystupuje k Bet-Elskému pohoriu, sa nazýva nižšie v 18, 12 Bet-Aven. Na východe tejto púšte pri Jordáne sa začínalo územie Jozefovcov. Udáva sa tu len južná hranica Jozefovcov, ktorá sa kryje s hranicou Efraimovcov, ako bude popísaná nižšie.

16, 2 n. Luza (Lúz) býva stotožňovaná s Bet-Elom. Porov. 18, 13; *Gn* 28, 19. Obe miesta boli blízko seba. Jakub kedysi prenocoval pod šírým nebom západne od Luzy. A toto miesto nazval Bet-Elom. – Arachiti a Jefleťania neboli asi hebrejské kmene. – Atarot, v 18, 13 nazvaný Atarot-Adar, kde sa tiež hovorí, že to bolo mesto na hore, ktorá je na juhu Dolného Bethorona. – O Bethorone pozri 10, 10; o Gezere 10, 33. Od Gezera splývala južná hranica Jozefovcov so severnou hranicou Júdovcov, 15, 11. Medzi územím Jozefovcov a Júdovcov (od východu až po Gezer) zostáva ešte kus neobsadenej zeme, ktorá bola neskoršie pridelená Benjamínovcom (18, 11 n.). – Severné hranice Jozefovcov boli asi vymedzené neskoršie na sneme v Šíle (kap. 18).

⁵ Územie Efraimových synov podľa ich rodov bolo toto: Hranicou ich dedičného podielu na východe je Atarot-Adar až po Horný Bethoron. ⁶ Potom ide hranica ďalej k moru, severne od Machmetata. Nato sa hranica stáča na východ až po Tanat-Selo a prechádza pomimo neho na východ do Janoe. ⁷ Z Janoe zostupuje do Atarota a do Náraty, dosahuje Jericho a ide ďalej až k Jordánu. ⁸ Z Tafuy ide hranica na západ k potoku Kana, až sa končí pri mori.

To je dedičný podiel kmeňa Efraimových synov podľa ich rodov.

⁹ Efraimovým synom boli oddelené aj mestá, ktoré ležali uprostred dedičného podielu Manassesových synov: všetky mestá s ich dedinami.

¹⁰ Ale Kanaánčanov, ktorí bývali v Gezere, nevypudili. A tak bývajú Kanaánčania uprostred Efraimovcov až dodnes a sú im poddaní.

17 Podiel Manassesovcov. – ¹ Lósom bol pridelený podiel aj Manassesovmu kmeňu. On bol totiž Jozefov prvorodený. Machir, Manassesov prvorodený, Galaádov otec – pretože bol bojovníkom – dostal Galaád a Bášan. ² Ostatní Manassesovi synovia dostali podiel podľa ich rodov: Abiezerovi synovia, Helekovi synovia, Ezrielovi synovia, Sechemovi synovia, Heferovi synovia a Semidovi synovia. To sú mužskí potomkovia Jozefovho syna Manassesu podľa ich rodov.

³ Salfád, syn Hefera, syna Galaáda, syna Machira, syna Manassesu, nemal synov, len dcéry. Mená jeho dcér sú tieto: Maála, Noa, Hegla, Melcha a Tersa. ⁴ Ony predstúpili pred kňaza Eleazara, pred Nunovho syna Jozueho a pred náčelníkov a povedali: „Pán rozkázal Mojžišovi, aby sme dostali dedičný podiel medzi našimi bratmi.“

Dal im teda podľa Pánovho rozkazu dedičný podiel medzi bratmi ich otca.

⁵ Tak Manassesovi pripadlo desať dielov okrem krajiny Galaád a Bášan na druhej strane

---

16, 5 – 7. „... je Atarot-Adar... k moru“ (v. 6) – je zlomok popisu južných hraníc, ktorý sa zachoval vo v. 1 – 3. – Machmetat podľa 17, 7 bol východne od Sichema; asi jeden z prostredných bodov severnej hranice Efraimovcov.

16, 8. Vo v. 6 a 7 podáva východnú polovicu hraníc: od Machmetata až k Jordánu pri Jerichu. Teraz sa vracia k stredu hraníc (Tafua) a začína popisovať západnú polovicu hraníc Efraimovcov.

16, 9. Tento verš je vlastne nadpisom zoznamu miest, ktoré dostali Efraimovci. Porov. 15, 21 – 63; 19, 35 n. Sám zoznam sa nám však nezachoval. Koniec v. 9 v LXX je doplnený z *1 Kr* 9, 16. – Manasses ako Jozefov prvorodenec zastupoval dvojkmeň Jozefovcov. Preto aj celé územie Jozefovcov bolo nazývané pred rozdelením územie Manassesu.

16, 10. Až dodnes – porov. pozn. 7, 26.

17, 1 n. O prvorodenom Manassesovom pozri *Gn* 41, 51; 48, 14. – O Machirovi *1 Krn* 7, 14. Machirovci ako dobrí bojovníci dostali svoj podiel v Zajordánsku, kde zvlášť severovýchodné kraje bolo treba hájiť proti častým nepriateľským vpádom. – K v. 4 pozri *Nm* 27, 1 – 7; 36, 11. – Polovica Manassesovho kmeňa dostala svoj podiel v Zajordánsku (13, 30 n.), druhá polovica tohto kmeňa dostala za podiel územie severne nad Efraimovým podielom v Predjordánsku.

17, 5 n. Päť synov Galaádových (v. 2) dostalo päť podielov; miesto šiesteho syna Hefera dostalo 5 podielov päť jeho vnučiek (v. 3). Teda spolu 10 podielov. – „Ostatným

Jordánu. ⁶ Manassesove dcéry dostali totiž dedičný podiel medzi jeho synmi. Krajina Galaád však pripadla ostatným Manassesovým synom.

⁷ Manassesova hranica sa tiahne od Asera pri Machmetate, ktorý je východne od Sichemu. Ďalej hranica pokračuje na juh k obyvateľom En-Tafuy. ⁸ Okolie Tafuy patrí Manassesovi, ale sama Tafua na Manassesovej hranici patrí Efraimovcom. ⁹ Potom hranica zostupuje k potoku Kana, južne od potoka. Tieto mestá patria Efraimovcom uprostred Manassesových miest. Ďalej Manassesova hranica pokračuje severne od potoka, až sa končí pri mori. ¹⁰ Tak juh patrí Efraimovcom a sever zas Manassesovcom. More je jeho hranicou. Na severe hraničili s Aserom a na východe s Isacharom.

Rozšírenie podielu na vrchovinu. – ¹¹ V (území) Isacharovom a Aserovom patrili Manassesovi: Betsan s jeho dedinami, Jeblaám s jeho dedinami, obyvatelia Dora s jeho dedinami, obyvatelia Endora s jeho dedinami, obyvatelia Tenaku s jeho dedinami, obyvatelia Mageda s jeho dedinami: tri hornaté okresy.

¹² Ale Manassesovi synovia sa nevládali zmocniť týchto miest, a tak sa umožnilo Kanaánčanom zostať v tejto krajine. ¹³ Keď však Izraelovi synovia zosilneli, donútili ich na roboty, ale celkom si ich nepodmanili.

¹⁴ Tu vraveli Jozuemu Jozefovi synovia: „Prečo si mi dal za dedičný majetok len jeden lós a len jeden podiel, veď som početný ľud, lebo Pán mi až dosiaľ žehnal?“ ¹⁵ Jozue im odpovedal: „Ak si početný ľud, choď hore do lesa a vyrúb si tam niečo v krajine Ferezejcov a Rafaimovcov, keď ti je Efraimská vrchovina príúzká!“ ¹⁶ Jozefovi synovia vraveli: „Vrchovina nám nestačí a všetci Kanaánčania, ktorí obývajú nížinu, či už tí v Betsane a jeho dedinách, alebo tí na jezreelskej rovine, používajú železné vozy.“ ¹⁷ Jozue povedal Jozefovmu domu, Efraimovmu totiž a Manassesovmu: „Si početný ľud a máš veľkú silu. Nedostaneš iba jeden lós. ¹⁸ Pridelí sa ti aj vrchovina. Keďže je to les, musíš ho vyrúbať. Potom ti bude prinášať svoje ovocie. Lebo Kanaánčanov vyhubíš, hoci majú železné vozy a sú silní.“

Manassesovým synom“ (v. 6), ktorí totiž nedostali svoj podiel v Predjordánsku.

17, 7 – 10. Podáva južnú hranicu Manassesu (splýva so severnou hranicou Efraimovou, 16, 8), a to západnej časti podielu. – Okolie Tafuy (totiž severné) patrilo Manassesovcom, ale mesto samo už patrilo Efraimovcom. – „Hraničili“ (v. 10), t. j. Manassesovci.

17, 11. Mestá Manassesovcov a Efraimovcov na ich vlastnom území nie sú uvedené; uvádzajú sa len mestá Manassesovcov, ktoré ležali v území Aserovom a Isacharovom. – „Tri hornaté okresy“ vo Vg: tretina mesta Nofet, hebr. „hannáfet“, je sporné. Nakoľko LXX vypočítava len tri mestá: Betsan, Dor a Magedo (a keďže Jeblaám a Tenak boli v území Manassesu, nie teda v Aserovom alebo Isacharovom), zdá sa, že znenie LXX je pôvodnejšie než hebr., a preto treba dôsledne prekladať miesto „tri hornaté okresy“ spolu tri mestá.

17, 14 – 18. Jozefov kmeň mal pôvodne pridelené len Efraimské pohorie. Teraz Jozue zvoluje, aby si zaujali aj severnejšie horské kraje (Galilejsko). Galilejská vrchovina je oddelená od Efraimských hôr rovinou, ktorá je tu rozdeľovaná na dve časti: 1. nížina na pravom brehu Jordánu (el-Ghór), v ktorej je Betsan, a 2. Jezreelská či Ezdrelonská nížina, dnes zvaná Merdž ibn ‘Amir. Táto je ohraničená na severe úpäťm galilejských hôr, na juhozápade Karmelom, na juhovýchode výbežkami hôr efraimských (pohorie Gelboe, Džebel Fukú ‘a) a na severovýchode Malým Hermonom (Nebí Dahí). Obe spomenuté nížiny spájajú údolie Náhr-Džalúda.

Podiely ostatných kmeňov, 18, 1 – 19, 51

18 Súpis zeme a losovanie v Šíle. – ¹ Potom sa celá izraelská pospolitosť zhromaždila v Šíle. Tam postavili stánok zjavenia. Krajina im bola totiž poddaná. ² Ale z Izraelových synov zostávalo ešte sedem kmeňov, ktorým nebol pridelený vlastný dedičný podiel. ³ Preto Jozue vrazil Izraelovým synom: „Dokiaľ sa budete okúňať vyjsť a zaujať krajinu, ktorú vám dal Pán, Boh vašich otcov? ⁴ Pripravte si z každého kmeňa troch mužov! Chcem ich vyslať, aby sa už vybrali a rozišli sa po krajine, popísali ju vzhľadom na svoj dedičný podiel a potom aby sa vrátili ku mne. ⁵ Rozdeľte si ju na sedem dielov! Júda zostane vo svojom podiele na juhu a Jozefov dom zostane na svojom území na severe. ⁶ Rozpíšte krajinu na sedem dielov a prineste mi to sem! Tu pred Pánom, našim Bohom, vám hodím lós. ⁷ Leviti preto nemajú podiel medzi vami, lebo Pánovo kňazstvo je ich dedičným podielom. Gad, Ruben a polovica Manassesovho kmeňa už dostali svoj podiel na druhej strane Jordánu, na východe; dal im ho Pánov služobník Mojžiš.“

⁸ Keď sa muži vyberali na cestu, aby spísali krajinu, Jozue im nariadil: „Choďte, pochod'te krajinu a spíšte ju! Potom sa vráťte ku mne! Tu v Šíle vám hodím lós pred Pánom.“

⁹ Nato muži odišli. Pochodili krajinu a popísali ju do zvitku – mesto za mestom – v siedmich dieloch a vrátili sa k Jozuemu do tábora v Šíle.

¹⁰ Jozue im hodil lós v Šíle pred Pánom. Tam Jozue rozdelil Izraelovým synom krajinu podľa ich oddielov.

Podiel Benjamínovcov. – ¹¹ A lós padol na kmeň Benjamínových synov podľa ich rodov. Územie, ktoré im lósom pripadlo, je medzi Júdovcami a Jozefovcami.

¹² Ich severná hranica sa začína na Jordáne. Odtiaľ hranica vystupuje na úbočie severne od Jericha, stúpa ďalej na západ na vrchovinu a končí sa v púšti Bet-Aven. ¹³ Odtiaľ hranica prechádza k Luze, na svah južne od Luzy, to je Bet-El. Nato hranica zostupuje do Atarot-Adara na vyvýšeninu, ktorá je južne od Dolného Bethorona. ¹⁴ Tu sa hranica ohýba a obracia sa na juh po západnej strane vyvýšeniny, ktorá je južne od Dolného Bethorona, a končí sa pri Kirjat-Bále, to je Kirjatiarim, mesto Júdovcov. To bola západná strana.

¹⁵ Južná strana sa začína pri okraji Kirjatiarima. Potom hranica tiahne ďalej na západ až k

---

18, 1 – 10. Dva a pol kmeňa (Ruben, Gad a polovica Manasses) dostalo územie v Zajordánsku. Kmene Júda, Efraim a druhá polovica Manasses mali už tiež svoje podiely v Predjordánsku. Leviti nemali dostať súvislý pozemný podiel. Zostávalo ešte sedem kmeňov, ktoré mali dostať svoje podiely. Preto Jozue vysielal 36 mužov do krajiny, ktorá ešte nebola obsadená nijakým kmeňom. Ich úlohou bolo obhliadnuť ju, zistiť jej rozlohu i výživnosť a podať Jozuemu návrh na jej rozdelenie medzi ostatné kmene. Lós potom rozhodol, ktorý podiel má dostať ten alebo onen kmeň. – Tábor Jozueho bol prenesený z Galgaly do Šíla (dnes Selún, asi v strede medzi Jeruzalemom a Sichemom). Archa bola prenesená z Galgaly najprv do Bet-Ela (*Sdc* 2, 1), odtiaľ do Šíla, kde zostala až dotiaľ, kým nebola odnesená do boja a ukoristená Filištíncami (19, 51; 21, 2; 22, 9; *I Sam* 1 – 4).

18, 11 – 28. Najprv podáva podľa štyroch strán hranice územia Benjamínovcov, ktoré ležalo medzi údelom Júdovým a Efraimovým. Severná hranica splyvala s južnými hranicami Efraimovými (16, 1 n.), južná hranica zas splyvala so severovýchodnou hranicou Júdovou (15, 5 – 9). Východnú hranicu tvoril Jordán. – Z výpočtu miest, ktoré sú zadelené do dvoch skupín, vidieť, že Benjamínovcom pripadli niektoré dôležité mestá, ako Jeruzalem, Jericho a Bet-El.

prameňu Studienky Neftoachovej. ¹⁶ Potom hranica zostupuje na úpätie vrchu, ktorý je oproti údoliu Ben-Enom, severne od Refaimskej roviny, skláňa sa do údolia Enom, na južnú stranu Jebuzejcov, až zostúpi k prameňu Rogel. ¹⁷ Potom sa obracia na sever, ide k Slniečnemu prameňu, ¹⁸ ďalej smeruje ku Kuželovitým kopcom, ktoré čnejú oproti vysočine Adomim, a zostupuje ku Skale Rubenovho syna Boena. Ďalej ide na sever k svahom oproti Arabe a zostupuje do Araby. ¹⁹ Nato hranica prechádza na severný svah Bet-Hagly. Hranica sa končí pri severnom výbežku Sol'ného mora, na južnom konci Jordánu. To bola južná hranica. ²⁰ Na východnej strane bude hranicou Jordán.

To je dedičný podiel Benjamínových synov podľa ich hraníc dookola a podľa ich rodov.

²¹ Mestá kmeňa Benjamínových synov podľa ich rodov sú: Jericho, Bet-Hagla, Emek-Kasis, ²² Bet-Araba, Samaraim, Bet-El, ²³ Avim, Afara, Ofer, ²⁴ Dedina Emona, Ofni a Gabaa: dvanásť miest s ich dedinami.

²⁵ Gabaon, Ráma, Berot, ²⁶ Mesfe, Kafara, Amosa, ²⁷ Rekem, Jarefel, Tarela, ²⁸ Sela, Elef, Jebus – to je Jeruzalem –, Gabaát a Kirjat: štrnásť miest s ich dedinami.

To je dedičný podiel Benjamínových synov podľa ich rodov.

19 Podiel Simeonovcov. – ¹ Druhý lós padol na Simeona, na kmeň Simeonových synov podľa ich rodov. Ich dedičný podiel bol uprostred podielu Júdovcov. ² V ich dedičnom podiele bolo: Bersabe, (Sabe), Molada, ³ Hasersual, Bala, Asem, ⁴ Eltolad, Betul, Harma, ⁵ Sikeleg, Bet-Marchabot, Hasersusa, ⁶ Bet-Lebaot a Sarohen: trinásť miest s ich dedinami.

⁷ Ain Remon, (Talcha), Atar, Asan: štyri mestá s ich dedinami. ⁸ Ďalej všetky dediny, ktoré sú okolo týchto miest až po Bálat-Bér a Rámu na juhu.

To je dedičný podiel Simeonovcov podľa ich rodov. ⁹ Podiel Simeonovcov bol (oddelený) z podielu Júdovcov; Júdovým synom bol totiž ich podiel priveľký. Tak Simeonovci dostali svoj dedičný podiel uprostred ich dedičného podielu.

Podiel Zabulonovcov. – ¹⁰ Tretí lós padol na Zabulonových synov podľa ich rodov. Hranica ich dedičného podielu siaha až po Sarid. ¹¹ Na západ stúpa ich hranica (smerom k moru) do Meraly, ide až k Debasetu a dotýka sa potoka, ktorý je východne od Jekonama. ¹² A zo Sarida

---

19, 1 – 9. Hranice Simeonovho podielu tu nie sú udané, lebo Simeonovci boli umiestení uprostred Júdovho územia. V troch skupinách vypočítava len mestá, ale mená a počet je udaný len v prvých dvoch skupinách. – Sabe (v. 2) je pravdepodobne opakovanie druhej časti predchádzajúceho mesta Bersaby. Nie je tiež v *1 Krn* 4, 28. Ak toto mesto (Sabe) vynecháme, dostaneme správnu číslicu 13 vo v. 6. – Ain Remon (v. 7) je meno jedného mesta ako v 15, 32. Tým by však chýbalo v súčte: „4 mestá“ meno jedného mesta. LXX však za Ain Remon uvádza mesto Talcha. Tak je súčet zas 4.

19, 10 – 14. Územie Zabulonovo sa rozprestieralo západne od Genezaretského jazera. Zabulon susedil na juhu s Isacharom, na severe s Neftalim a Aserom. Východnou hranicou bolo Genezaretské jazero, západnou zas Karmel a Stredozemné more (podľa Jozefa Flaviana). Južnú hranicu začína popisovať stredným bodom, Saridom. Sarid, asi dnešný Tell Šalúd na severnom okraji Ezdrelonskej nížiny, 6 km juhozápadne od Nazareta. Najprv popisuje južnú hranicu západne od Sarida (v. 11), potom odtiaľ na východ (v. 12). – Keselet (Kislot), na úpätí Tábora, asi 4 km juhovýchodne od Nazareta. – Jafia, 3 km juhozápadne od Nazareta. – Get-Hefer (el-Medžed), 5 km severovýchodne od Nazareta.

ide zasa na východ, k východu slnka, na územie Keselet-Tábora, ďalej do Dabereta a potom stúpa do Jafie. ¹³ Odtiaľ prechádza na východ, k východu slnka, do Get-Hefera, Takasina, vchádza do Remona Amtara a zatáča sa do Noga. ¹⁴ Potom sa hranica ohýba severne od Hanatona a končí sa v údolí Jeftahel.

¹⁵ ... Kated, Nálol, Semeron, Jedala a Betlehem: dvanásť miest s ich dedinami.

¹⁶ To je dedičný podiel Zabulonovcov podľa ich rodov: tieto mestá s ich dedinami.

Podiel Isacharovcov. – ¹⁷ Štvrtý lós padol na Isachara, na Isacharových synov podľa ich rodov.

¹⁸ Ich hranica je Jezreel, Kasalot, Sunem, ¹⁹ Hafaraim, Seon, Anaharat, ²⁰ Rabot, Kesion, Abes, ²¹ Ramet, En-Ganim, En-Hada a Bet-Feses.

²² Hranica siaha k Táboru, Sehesime, Bet-Šemešu a hranica sa končí na Jordáne: šesťnásť miest s ich dedinami.

²³ To je dedičný podiel kmeňa Isacharovcov podľa ich rodov: mestá s ich dedinami.

Podiel Aserovcov. – ²⁴ Piaty lós padol na kmeň Aserových synov podľa ich rodov.

²⁵ Ich hranica je Halkat, Chali, Beten, Aksaf, ²⁶ Elmelech, Amád a Mesal. Potom zasahuje (vrch) Karmel na západnej strane a potok (Sichor) Labanat. ²⁷ Nato sa stáča na východ do Bet-Dagona, siaha až k Zabulonovi a k údoliu Jeftahel na severe, ďalej k Bet-Emeku a Nehielu a pokračuje severne na Kabul, ²⁸ Abran, Rohob, Hamona a Kanu až do Veľkého Sidona. ²⁹ Potom hranica zahýba do Hormy a až do opevneného mesta Týru. Nakoniec hranica zatáča do Hosy a končí sa pri Mori.

... Machaleb, Achziba, ³⁰ Amma, Afek a Rohob: dvadsaťdva miest s ich dedinami.

³¹ To je dedičný podiel kmeňa Aserovcov podľa ich rodov: tieto mestá s ich dedinami.

Podiel Neftalimovcov. – ³² Na Neftalimovcov padol šiesty lós, na Neftaliho synov podľa ich rodov.

³³ Ich hranica ide od Helefa, od Sánanimskej dubiny, od Adami-Nekeba a Jebnaela až k Lekumu a končí sa na Jordáne. ³⁴ Potom sa hranica zatáča na západ do Azanot-Tábora a odtiaľ ide ďalej do Hukuky. Na juhu siaha k Zabulonovi, na západe sa dotýka Asera a na východe Jordánu.

19, 15 – 16. Zabulonove mestá. Je udaný súčet 12 miest, ale z nich je vypočítaných len 5. Pri odpisovaní ostatné asi vypadli.

19, 17 – 23. Isacharovci dostali svoje územie južne od Zabulona až po severné hranice Manassesovcov. Bol to jeden z najbohatších krajov Palestíny. (Rovina ezdrelonská alebo jezreelská, zavražovaná Kišonom, sa rozprestierala od Karmelu až po Jordán).

19, 24 – 31. Kmeň Aserov mal svoje územie na pobreží Stredozemného mora od Karmelu až po Sidon na severe. Na východe susedil s Neftalim, na juhovýchode so Zabulonom a na severe s Feníciou.

19, 32 – 39. Neftali mal svoj podiel na samom severe Palestíny. Jeho hranice: na východe Jordán, jazero Genezaretské a Meronské; na juhu Zabulon, na západe Aser a na severe asi rieka Leontes. – Mestá sú označené ako pevnosti (v. 35). Vo v. 38 sa udáva súčet miest 19, ale tri z nich tiež asi vypadli pri odpisovaní.

³⁵ Opevnené mestá sú: Asedim, Ser, Emat, Rekat, Kinneret, ³⁶ Edema, Arama, Asor, ³⁷ Kedes, Edrai, En-Asor, ³⁸ Jeron, Magdalel, Horem, Bet-Anat a Bet-Šemeš: devätnásť miest s ich dedinami.

³⁹ To je dedičný podiel kmeňa Neftalimovcov podľa ich rodov: mestá s ich dedinami.

Podiel Danovcov. – ⁴⁰ Siedmy lós padol na kmeň Danových synov podľa ich rodov.

⁴¹ Územie ich dedičného podielu je Saraa, Estaol, Hir-Šemeš, ⁴² Selebin, Ajalon, Jetela, ⁴³ Elon, Temna, Akaron, ⁴⁴ Elteke, Gebeton, Balát, ⁴⁵ Júd, Bane-Barach, Get-Remon, ⁴⁶ Mejarkon, Arekon s pobrežím pri Joppe.

⁴⁷ Ale Danovcom sa územie strácalo. Preto Danovi synovia vytiahli a bojovali proti Lesemu. Dobyli ho, vyhubili mečom, obsadili ho a usadili sa v ňom. A nazvali Lesem Danom podľa mena svojho otca Dana.

⁴⁸ To je dedičný podiel kmeňa Danovcov podľa ich rodov: tieto mestá s ich dedinami.

Podiel Jozueho. – ⁴⁹ Keď ukončili del'bu krajiny na jednotlivé územia, Izraeliti dali podiel aj Nunovmu synovi Jozuemu vo svojom strede. ⁵⁰ Podľa Pánovho rozkazu mu dali mesto, ktoré si žiadal, Tamnatsaru na Efraimskom pohorí. On si mesto vybudoval a usadil sa v ňom.

⁵¹ Toto sú dedičné podiely, ktoré lósom rozdelili kňaz Eleazar, Nunov syn Jozue a náčelníci izraelských kmeňov v Šíle pred Pánom pri vchode do stánku zjavenia.

Tak dokončili del'bu krajiny.

III. Doplnky, 20, 1 – 22, 34

Mestá útočísk'a, 20, 1 – 9

20 Ciel' miest útočísk'a. – ¹ Pán povedal Jozuemu: „Povedz Izraelovým synom: ² Určite si mestá útočísk'a, o ktorých som vám hovoril prostredníctvom Mojžiša, ³ aby tam mohol utiecť

19, 40 – 48. Kmeň Danov dostal pomerne malé územie, ktoré susedilo na juhu s Júdom, na východe s Benjamínom a na severe s Efraimom. Nie sú tu udané hranice. Vymenované sú len mestá, ale zas nie je udaný ich súčet. Neskoršie sa Danovci vyst'ahovali na sever, *Sdc* 18. – Saraa a Estaol boli pôvodne pridelené Júdovcom (15, 33). Pravdepodobne boli vylúčené v Šíle z veľkého územia Júdovho, aby bolo rozšírené územie Danovcov.

19, 47. V. 47 vo Vg začína: „tam sa územie končí“. V LXX zas v. 47 n. znie: „To je dedičný podiel kmeňa synov Danových podľa ich národov: ich mestá a ich dediny. Danovci však nevyhubili Amorejčanov, ktorí ich zovreli na vrchovine a nedovoľovali im zostúpiť do nížiny a nivočili ich dedičný podiel. Tu Júdovci (Danovci) vytiahli proti Lachišu (variant: Lesemu), zaujali ho, vybili mečom a usadili sa v ňom a nazvali ho Lasen-Dan. Amorejčania potom bývali v Elome a Salamine, ale Efraim ich napadol a urobil ich poplatníkmi...“

19, 50. Tamnatsara, dnešná Tibne, východne od Jafy. Podľa 24, 30 bol tam Jozue aj pochovaný.

20, 1. Zákon o mestách útočísk'a pozri *Nm* 35, 9 – 34; *Dt* 19, 1 – 13; 4, 41 – 43. Táto ustanovizeň urobila akúsi prietrž tvrdému a krutému zákonu krvnej pomsty. Robí sa tu už rozdiel medzi formálnym a materiálnym hriechom, čiže medzi vraždou a zabitím (úmyselné a náhodilé zabitie človeka). Na každej strane Jordánu boli vyznačené tri mestá útočísk'a.

vrah, ktorý zabil niekoho omylom, nevedomky, aby vám boli útočiskami pred pomstiteľom krvi. ⁴ Kto utečie do jedného z týchto miest, nech sa zastaví pred vchodom do mestskej brány a starším toho mesta nech rozpovie svoju vec. Potom nech ho pustia k sebe, do mesta, a vykážu mu miesto, aby mohol u nich bývať. ⁵ Keď ho bude pomstiteľ krvi prenasledovať, nech mu nevydajú vraha, lebo zabil svojho blížneho nevedomky, bez toho, že by bol býval predtým jeho nepriateľom. ⁶ V meste má zostať až dovtedy, kým sa nedostaví na súd pred ľud a až do smrti veľkňaza, ktorý bude v tom čase. Potom sa môže vrah vrátiť do svojho mesta, do svojho domu, do toho mesta, z ktorého utiekol.“

Mestá útočiska vyznačené. – ⁷ Vyznačili teda Kedes v Galilei na Neftaliho pohorí, Sichem na Efraimskom pohorí a Kirjat-Arbe, to je Hebron, na Judskom pohorí.

⁸ Na druhej strane Jordánu, východne od Jericha, z Rubenovho kmeňa určili Bosor, ktorý je v stepi na náhornej rovine, z Gadovho kmeňa Ramot v Galaáde a z kmeňa Manassesovho Gaulon v Bášane.

⁹ Tieto mestá boli určené pre každého Izraelitu a cudzinca, ktorý sa u nich zdržiaval, aby ta mohol utiecť každý, kto zabil niekoho omylom, a aby nezomrel pod rukou pomstiteľa krvi, kým sa nedostaví pred ľud.

Levitské mestá, 21, 1 – 43

21 Leviti si žiadajú mestá. – ¹ Tu pristúpili rodoví náčelníci levitov ku kňazovi Eleazarovi, k Nunovmu synovi Jozuemu a ku kmeňovým náčelníkom Izraelových synov ² a vraveli im v Šíle v krajine Kanaán: „Pán rozkázal prostredníctvom Mojžiša, aby sme dostali mestá na bývanie a k nim patriace pastviny pre náš dobytok.“ ³ A Izraelovi synovia dali levitom zo svojho dedičného podielu podľa Pánovho rozkazu tieto mestá s ich pastvinami.

⁴ Lós padol na rody Kaátovcov: Synovia kňaza Árona dostali medzi levitmi z Júdovho kmeňa, zo Simeonovho kmeňa a z Benjamínovho kmeňa trinásť miest. ⁵ Ostatní Kaátovci dostali pri losovaní z rodov Efraimovho kmeňa, z Danovho kmeňa a z polovice Manassesovho kmeňa desať miest.

⁶ Gersonovci dostali pri losovaní z rodov Isacharovho kmeňa, z Aserovho kmeňa, z Neftaliho kmeňa a z polovice Manassesovho kmeňa v Bášane trinásť miest.

⁷ Konečne Merarovci podľa ich rodov dostali z Rubenovho kmeňa, z Gadovho kmeňa a zo

---

20, 7 n. Kedes, západne od Hulskeho jazera. – Bosor, asi 5 km východne od Hesebona (Chešbón). – Gaulon, dnes Sahem ed-Džolan, asi 30 km východne od Genezaretskeho jazera. – Ramot, pravdepodobne Ramot-Masfa (13, 26), dnes asi er-Remta, 10 km juhozápadne od Edrai (12, 4). Mestá útočiska v Zajordánsku určil už Mojžiš (*Dt* 4, 43).

21, 1 – 8. Leviti nedostali územný podiel ako ostatné kmene, ale predsa užitím posvätných lósov (18, 8) im prideliť 48 miest aj s okolitými pastvinami (13, 14; 14, 4). Podľa *Gn* 46, 11 a *Ex* 6, 16 synovia Léviho boli: Gerson, Kaát a Merari. Od Kaáta pochádzal Áron (*Ex* 6, 20), zakladateľ kňazského rodu. – Porovnaj *Nm* 35, 1 – 8. – „Podľa Pánovho rozkazu“ (v. 3), t. j. použili sa posvätné lósy. – Kaátovci – kňazi (Áronovci) dostali mestá na území tých kmeňov, ktoré boli najbližšie k svätyni, v. 4. – Rozptýlenie levitov po celom území izraelského národa bolo podľa *Gn* 49, 7 v určitom zmysle trestom, ale stalo sa aj požehnaním, lebo svojou vernosťou a láskou k svätyni najviac prispievali ku sceľovaniu rozptýlených kmeňov.

Zabulonovho kmeňa dvanásť miest.

⁸ Izraelovi synovia lósom odovzdali levitom tieto mestá s okolitými pastvinami, ako nariadil prostredníctvom Mojžiša Pán.

Kňazské mestá Áronovcov. – ⁹ Z kmeňa Júdocov a z kmeňa Simeonovcov dostali tieto mestá aj s ich pastvinami: ¹⁰ Áronovci z levitských rodov Kaátovcov – lebo na nich padol prvý lós – dostali ¹¹ mesto Enakovho otca Arbea, ktoré sa nazýva Hebron, na Judskom pohorí spolu s okolitými pastvinami. ¹² Ale mestský chotár aj s jeho dedinami dali do vlastníctva Jefonovmu synovi Kalebovi. ¹³ Synom kňaza Árona odovzdali teda Hebron, mesto útočiska pre vrahov, aj s jeho pastvinami, ďalej Libnu s jej pastvinami, ¹⁴ Jeter s jeho pastvinami, Estemo s jeho pastvinami, ¹⁵ Holon s jeho pastvinami, Dabir s jeho pastvinami, ¹⁶ Ain s jeho pastvinami, Jetu s jej pastvinami a Bet-Šemeš s jeho pastvinami: deväť miest z týchto dvoch kmeňov.

¹⁷ Z Benjamínovho kmeňa: Gabaon s jeho pastvinami, Gabau s jej pastvinami, ¹⁸ Anatot s jeho pastvinami a Almon s jeho pastvinami: štyri mestá.

¹⁹ Všetkých miest pre Áronovcov – kňazov dovedna: trinásť miest s ich pastvinami.

Levitské mestá Kaátovcov. – ²⁰ Mestá, ktoré pri losovaní pripadli levitským rodom Kaátovcov, ktoré ešte ostávali z Kaátových synov, boli z Efraimovho kmeňa. ²¹ Tak im dali mesto útočiska pre vrahov Sichem s jeho pastvinami na Efraimskom pohorí, Gezer s jeho pastvinami, ²² Kibsaim s jeho pastvinami a Bethoron s jeho pastvinami: štyri mestá.

²³ Z Danovho kmeňa Elteko s jeho pastvinami, Gabaton s jeho pastvinami, ²⁴ Ajalon s jeho pastvinami a Get-Remon s jeho pastvinami: štyri mestá.

²⁵ Z polovice Manassesovho kmeňa Tanak s jeho pastvinami a Jeblaám s jeho pastvinami: dve mestá.

²⁶ Spolu všetkých miest pre rody ostatných Kaátovcov bolo desať miest s ich pastvinami.

Levitské mestá Gersonovcov. – ²⁷ Gersonovci z levitských rodov dostali z polovice Manassesovho kmeňa: Gaulon, mesto útočiska pre vrahov v Bášane, aj s jeho pastvinami a Bosru s jej pastvinami: dve mestá. ²⁸ Z Isacharovho kmeňa: Kesion s jeho pastvinami, Daberet s jeho pastvinami, ²⁹ Jaramot s jeho pastvinami a En-Ganim s jeho pastvinami: štyri mestá. ³⁰ Z Aserovho kmeňa: Masal s jeho pastvinami, Abdon s jeho pastvinami, ³¹ Helkat s jeho pastvinami a Rohob s jeho pastvinami: štyri mestá. ³² Z Neftaliho kmeňa: Kedes, mesto útočiska pre vrahov v Galilei, aj s jeho pastvinami, Hamot-Dor s jeho pastvinami a Kartan s jeho pastvinami: tri mestá.

³³ Dovedna všetkých miest Gersonovcov podľa ich rodov bolo trinásť s ich pastvinami.

21, 9. Koniec tohto verša je podľa znenia LXX.

21, 12. Porov. 15, 13.

21, 20. Treba rozumieť Kaátovcov, ktorí neboli kňazmi, ale len levitmi (nepochádzali od Árona).

21, 25. Mesto Jeblaám je tu vložené so zreteľom na hebr. znenie *1 Krn* 6, 69 miesto: Get-Remon, ktoré sa vyskytuje v predchádzajúcom verši. Akiste tu ide o chybu odpisovača (diptografia).

21, 27. Miesto Bosra má hebr.: Be'ešterah a *1 Krn* 6, 56: Aštarot, čo je najpravdepodobnejšie.

Levitské mestá Merarovcov. – ³⁴ Rody Merarovcov, ostatných levitov, dostali: Zo Zabulonovho kmeňa Jeknam s jeho pastvinami, Kartu s jej pastvinami, ³⁵ Damnu s jej pastvinami a Nálol s jeho pastvinami: štyri mestá. ³⁶ (Na druhej strane oproti Jerichu) z Rubenovho kmeňa Bosor (mesto útočiska pre vrahov) s jeho pastvinami, Jasu s jej pastvinami, Kedemot s jeho pastvinami a Mefát s jeho pastvinami: štyri mestá. ³⁷ Z Gadovho kmeňa: Ramot, mesto útočiska pre vrahov v Galaáde, s jeho pastvinami, Manaim s jeho pastvinami, Hesebon s jeho pastvinami a Jázer s jeho pastvinami: dovedna štyri mestá.

³⁸ Spolu všetkých miest, ktoré lósom pripadli jednotlivým rodom Merarovcov, čo ešte zostávali z levitských rodov, bolo dvanásť miest.

³⁹ Všetkých levitských miest uprostred dedičného vlastníctva Izraelových synov bolo štyridsaťosem miest ⁴⁰ s ich pastvinami. K týmto mestám sa teda počítalo samo mesto a jeho okolité pastviny. Tak to bolo pri všetkých týchto mestách.

Pokoj v zemi. – ⁴¹ Tak dal Pán Izraelovi celú krajinu, o ktorej prisahal ich otcom, že im ju dá. Zaujali ju a usadili sa v nej. ⁴² A Pán im daroval pokoj dookola; všetko tak, ako prisahal ich otcom. Nik zo všetkých ich nepriateľov im neodolal; všetkých ich nepriateľov dal Pán do ich ruky. ⁴³ Zo všetkých prísľubov, ktoré dal Pán Izraelovmu domu, nezostal ani jediný nesplnený; všetko sa splnilo.

Návrat zajordánskych kmeňov, 22, 1 – 34

22 Jozue prepúšťa zajordánske kmene. – ¹ Vtedy Jozue povolal Rubenovcov, Gadovcov a polovicu Manassesovho kmeňa ² a vravel im: „Splnili ste všetko, čo vám nariadil Pánov služobník Mojžiš, aj mňa ste poslúchli vo všetkom, čo som vám rozkázal. ³ Za ten dlhý čas až dodnes ste neopustili svojich bratov a verne ste zachovali rozkaz Pána, svojho Boha. ⁴ Keďže Pán, váš Boh, nateraz udelil pokoj vašim bratom, ako im prisľúbil, vráťte sa teraz a choďte do svojich stanov, do svojej vlastnej krajiny, ktorú vám dal Pánov služobník Mojžiš na druhej strane Jordánu. ⁵ Len na to veľmi dbajte, aby ste konali podľa príkazu a zákona, ktorý vám uložil Pánov služobník Mojžiš: milovať Pána, svojho Boha, kráčať po všetkých jeho cestách, zachovávať jeho príkazy, prilpnúť k nemu, slúžiť mu celým svojím srdcom a celou svojou dušou.“

⁶ Jozue ich požehnal a prepustil ich. Nato sa odobrali do svojich stanov.

⁷ Jednej polovici Manassesovho kmeňa dal Mojžiš podiel v Bášane, druhej jeho polovici dal zasa Jozue (podiel) s ich bratmi na západnej strane Jordánu.

A keď ich Jozue prepúšťal do ich stanov, ešte ich požehnal. ⁸ Povedal im: „Vráťte sa do svojich stanov s bohatým majetkom a s početným dobytkom, so striebrom, zlatom, meďou, železom a premnohým šatstvom! Podel'te sa o to, čo ste ukoristili u svojich nepriateľov, so svojimi bratmi!“

⁹ Rubenovci, Gadovci a polovica Manassesovho kmeňa sa teda vydali na spiatočnú cestu od Izraelových synov zo Šíla v krajine Kanaán, aby sa vrátili do krajiny Galaád, do krajiny svojho podielu, ktorá prešla do ich vlastníctva na rozkaz, ktorý dal prostredníctvom Mojžiša Pán.

Oltár zajordánskych kmeňov pri Jordáne. – ¹⁰ Keď došli k jordánskym Kužeľovitým kopcom, ktoré sú ešte v krajine Kanaán, postavili Rubenovci, Gadovci a polovica Manassesovho kmeňa tam pri Jordáne oltár, veľký, zďaleka viditeľný oltár.

¹¹ Tu sa dopočuli Izraelovi synovia takúto zvesť: „Rubenovci, Gadovci a polovica Manassesovho kmeňa si postavili oltár proti krajine Kanaán, na jordánskych kužeľovitých kopcoch, z druhej strany Izraelových synov.“ ¹² Keď sa to teda Izraelovi synovia dozvedeli, zhromaždil sa všetok izraelský ľud do Šíla, aby vytiahol proti nim do boja.

¹³ Nato Izraelovi synovia poslali k Rubenovcom, Gadovcom a k polovici Manassesovho kmeňa do krajiny Galaád Finésa, syna kňaza Eleazara, ¹⁴ a s ním desať náčelníkov, po jednom náčelníkovi z každého kmeňa Izraelových pokolení. Boli to kmeňoví náčelníci jednotlivých Izraelových pokolení. ¹⁵ Oni došli k Rubenovcom, Gadovcom a k polovici Manassesovho kmeňa do krajiny Galaád a vraveli im: ¹⁶ „Toto vám odkazuje všetok Pánov ľud: Čo je to za vierolomnosť, ktorej ste sa dopustili proti Izraelovmu Bohu?! Tým, že ste si postavili oltár, odvrátili ste sa dnes od Pána, ba dnes ste sa tým vzbúрили proti Pánovi. ¹⁷ Nestačí nám fegorská nepravosť, od ktorej sme sa neočistili dodnes, lebo trest za jednu urážku prešiel na celú Pánovu pospolitosť?! ¹⁸ Vy ste sa však dnes chceli odvrátiť od Pána. A keby ste sa dnes vzbúрили proti Pánovi, už zajtra by sa rozhneval na celú Izraelovu pospolitosť. ¹⁹ Ak sa vám zdá, že vaša vlastná krajina je nečistá, tak prejdite do krajiny, ktorú vlastní Pán, kde je Pánov príbytok, a usadte sa medzi nami. Ale nebúrite sa proti Pánovi a nebúrite sa ani proti nám tým, že si staviate oltár okrem oltára Pána, nášho Boha. ²⁰ Či sa nedopustil Zareho syn Achan vierolomnosti pri kliatbe? A (Pánov) hnev doľahol na celú Izraelovu pospolitosť. A on nebol jediný, ktorý zomrel za svoj hriech.“

Ospravedlnenie zajordánskych kmeňov. – ²¹ Rubenovci, Gadovci a polovica Manassesovho kmeňa odpovedali náčelníkom izraelských kmeňov: ²² „Všemohúci Boh, Pán – všemohúci Boh, Pán to vie a musí to vedieť aj Izrael: Ak to bola vzbura alebo vierolomnosť proti Pánovi, tak nech nás dnes nechráni! ²³ Ak sme si postavili oltár preto, aby sme sa odvrátili od Pána, alebo ak sa to stalo preto, aby sme na ňom prinášali celostné žertvy a obety, alebo aby sme na ňom obetovali pokojné žertvy, nech nás sám Pán volá na zodpovednosť! ²⁴ Naozaj zodpovedne a odôvodnene sme to urobili. Povedali sme si totiž: Zajtra povedia vaši synovia našim synom: »Čo máte vy od Pána, Izraelovho Boha? ²⁵ Pán predsa položil medzi nás a vás, Rubenovi a Gadovi synovia, Jordán ako hranicu. Vy nemáte nijaký podiel na Pánovi.« A tak vaše deti nakoniec privedú naše k tomu, aby sa nebáli Pána. ²⁶ Preto sme si povedali: Dajme sa teda do práce a postavme si oltár, lenže nie na celostné žertvy a obety, ²⁷ ale preto, aby bol svedectvom medzi nami a vami a našimi potomkami, ktorí prídu po nás, že sme ochotní konať Pánovu službu pred jeho tvárou svojimi celopalmi, žertvami a pokojnými obetami. Takto v budúcnosti nebudú môcť povedať vaši synovia našim synom: »Nemáte podiel na Pánovi.« ²⁸ Ďalej sme si povedali: A keby to aj chceli v budúcnosti povedať, či už nám, alebo našim potomkom, (odpovieme im): Pozrite na stavebný sloh Pánovho oltára, ktorý zhotovili naši otcovia, nie však na celostné žertvy ani na obety, ale preto, aby bol svedectvom medzi nami a vami. ²⁹ Kiež je ďaleko od nás, aby sme sa vzbúрили proti Pánovi a odvrátili sa dnes od Pána stavbou oltára na celopaly, žertvy a pokojné obety okrem oltára Pána, nášho Boha, ktorý je

---

22, 11 n. Podľa v. 11 by mal byť oltár na ľavom brehu Jordánu; teda opak predchádzajúceho verša. Pravdepodobne chcel svätopisec zdôrazniť, že o polohe oltára kolovali dve správy a Izraeliti boli naklonení prijať práve tú falošnú.

22, 13 – 20. Porov. Nm 25, 1 – 13.

pred jeho príbytkom!“

Uspokojenie predjordánskych kmeňov. – ³⁰ Keď kňaz Finés, vodcovia ľudu a izraelskí kmeňoví náčelníci, ktorí boli s ním, vypočuli slová, ktoré predniesli Rubenovci, Gadovci a Manassesovci, páčilo sa im to. ³¹ A kňaz Finés, Eleazarov syn, povedal Rubenovcom, Gadovcom a Manassesovcom: „Dnes vieme, že je uprostred nás Pán, lebo ste sa nedopustili nijakej vierolomnosti proti Pánovi. Teraz ste vytrhli Izraelových synov z Pánovej ruky.“

³² Potom sa kňaz Finés, Eleazarov syn, a náčelníci vrátili od Rubenovcov a Gadovcov z krajiny Galaád k Izraelovým synom do krajiny Kanaán a priniesli im odpoveď. ³³ Odpoveď sa Izraelovým synom páčila a Izraelovi synovia chválili Boha a už nehovorili, že vyťahnu proti nim do boja a spustošia krajinu, v ktorej bývajú Rubenovci a Gadovci. ³⁴ A Rubenovci a Gadovci nazvali oltár ‘ED, (to jest Svedectvo); lebo (povedali) on je svedectvom medzi nami, že Pán je Boh.

Záver knihy

Jozueho lúčenie, 23, 1 – 24, 33

Prvá reč:

Vernosť zákona, 23, 1 – 16

23 ¹ Dlhý čas po tom, čo Pán daroval Izraelovi pokoj od všetkých okolitých nepriateľov, keď bol Jozue už starý a v pokročilom veku, ² Jozue zvolal celý Izrael, jeho starších, náčelníkov, sudcov a pisárov, a hovoril im:

„Zostarel som a som v pokročilom veku. ³ Vy ste videli všetko, čo pre vás vykonal Pán, váš Boh, všetkým tým nepriateľom. Lebo Pán, váš Boh, sám bojoval za vás. ⁴ Pozrite, lósom som vám rozdelil za dedičný podiel pre vaše kmene tie národy, čo ešte zostali zo všetkých národov, ktoré som vyhubil od Jordánu až po Veľké more na západe slnka. ⁵ Pán, váš Boh, ich sám vypudí pred vami a zaženie ich kvôli vám, aby ste sa mohli zmocniť ich krajiny, ako vám prisľúbil Pán, váš Boh. ⁶ Len buďte neochvejne silní v tom, aby ste bedlivo zachovávali všetko, čo je napísané v knihe Mojžišovho zákona! Neodchýľujte sa od toho ani napravo, ani naľavo, ⁷ aby ste sa nedostali medzi tie národy, ktoré zostali medzi vami. Nespomínajte mená ich bohov, ani na nich neprisahajte, ani im neslúžte a neklaňajte sa im! ⁸ Musíte sa pevne pridržovať Pána, svojho Boha, ako ste to robili až podnes. ⁹ Pán vypudil pred vami veľké a mocné národy a nik vám neodolal až podnes. ¹⁰ Jeden z vás prenasleduje tisíc, lebo to Pán, váš Boh, bojuje za vás, ako vám sľúbil. ¹¹ Dávajte si veľký pozor na seba, aby ste milovali Pána, svojho Boha! ¹² Lebo ak sa zachováte ináč, ak totiž budete lipnúť k zvyšku tých národov, ktoré zostali medzi vami, a budete s nimi uzavierať manželstvá a miešať sa s nimi a ony s vami, ¹³

22, 34. Meno oltára v hebr. vypadlo, ale podľa niektorých rukopisov, ako aj syr. prekladu bolo: ‘Ed, t. j. Svedectvo.

23, 3 – 9. Prízvukuje sa tu hlavný Boží príkaz. Pozri *Dt* 6, 4 – 13.

23, 10. Porov. *Lv* 26, 8; *Dt* 32, 30; *Sdc* 15, 15.

23, 13. Porov. *Nm* 33, 55.

potom vedzte, že Pán, váš Boh, už nikdy nevyženie tieto národy pred vami. Ba čo viac, stanú sa vám osídлом a pascou, korbáčom na vaše boky a tŕním vo vašich očiach, až vymiznete z tej krásnej krajiny, ktorú vám dal Pán, váš Boh.

¹⁴ Hľa, ja dnes nastupujem cestu celého sveta. Preto uvážte celým svojím srdcom a celou svojou dušou, že ani jeden zo všetkých prísľubov, ktoré vám dal Pán, váš Boh, nezostal nevyplnený. Všetky sa vám splnili, ani jeden z nich nie je nevyplnený. ¹⁵ Ale ako sa vám vyplnilo každé prísľúbenie, ktoré vám dal Pán, váš Boh, takisto na vás dopustí každú hrozbu, až vás odstráni z tejto krásnej krajiny, ktorú vám dal Pán, váš Boh. ¹⁶ Ak prestúpíte zmluvu Pána, svojho Boha, ktorú vám uložil, a ak odídete (od neho) a budete slúžiť iným bohom a klaňať sa im, Pánov hnev vzbĺkne proti vám a čoskoro budete vyhubení z tejto krásnej krajiny, ktorú vám dal.“

Druhá reč:

Spomienka na Božie dobrodenia, 24, 1 – 15

24 ¹ Jozue zhromaždil všetky Izraelove kmene do Sichemu a povolal starších Izraela, jeho náčelníkov, sudcov a pisárov. A keď sa dostavili pred Boha, ² Jozue povedal všetkému ľudu:

„Toto hovorí Pán, Izraelov Boh: Oddávna bývali vaši otcovia, Abrahámov a Nachorov otec Táre, na druhej strane Rieky a slúžili iným bohom. ³ Vzal som teda vášho otca Abraháma z druhej strany Rieky a previedol som ho po celej krajine Kanaán. Rozmnožil som jeho potomstvo a dal som mu Izáka. ⁴ Izákovi som dal zas Jakuba a Ezaua. Ezauovi som dal pohorie Seir, aby si ho zaujal. Jakub však a jeho synovia zostúpili do Egypta. ⁵ I poslal som Mojžiša a Árona a bil som Egyptanov (znameniami), ktoré som tam robil. ⁶ A keď som vyviedol (vás a) vašich otcov z Egypta, došli ste k moru. Egyptania prenasledovali vašich otcov na vozoch a koňoch až po Rákosové more. ⁷ Keď volali k Pánovi, on položil medzi vás a Egyptanov temnotu a priviedol na tamtych more, ktoré ich prikrylo. Na vlastné oči ste videli, čo som urobil v Egypte. Potom ste dlhý čas bývali na púšti. ⁸ Nato som vás priviedol do krajiny Amorejčanov, ktorí bývali na druhej strane Jordánu. Keď ste proti nim bojovali, dal

---

23, 14. Zo slova „dnes“ ešte nevyplýva, že by bol mal Jozue túto reč v deň svojej smrti. „Dnes“ v hebr. znamená i dlhšiu dobu ako jeden celý deň, asi „skoro, onedlho“. „Cesta celého sveta“, cesta k hrobu, smrť.

24, 1. Druhá Jozueho rozlúčková reč bola v Sicheme. Z poznámky, že „sa dostavili pred Boha“, vyplýva, že v Sicheme bola svätyňa. Podľa 18, 8 a 19, 51 bol stánok zjavenia v Šíle, keď bola zem lósom delená medzi jednotlivé kmene. Bol medzitým svätostánok postavený v Sicheme? Alebo je azda pôvodnejšie znenie LXX, ktorá ako tu, tak aj vo v. 25 miesto „v Sicheme“ má: „v Šíle“? – Prvú reč mal Jozue len k zástupcom ľudu (23, 2), na toto zhromaždenie zvolal všetok ľud („všetky Izraelove kmene“). – Táto druhá Jozueho reč sa skladá z 2 častí: 1. podáva dejinný prehľad dobrodení, ktoré Jahve preukázal v minulosti svojmu ľudu (2 – 13), 2. krátke mravné napomenutie (14 n.). Podobné zloženie má aj Mojžišova reč v *Dt* 1, 6 – 4, 40.

24, 2. „Na druhej strane Rieky“, t. j. Eufratu. – O Tárem a jeho synoch pozri *Gn* 11, 26 n.

24, 6 – 11. Porov. *Ex* 14, 9 n.; *Nm* 21, 21 – 35; 22, 1 – 6; o bojoch proti Amorejčanom *Joz* 10; o Balakovi a Balámovi *Nm* 22 – 24; *Sdc* 11, 25.

som ich do vašej ruky. Zaujali ste ich krajinu a ja som ich pobil pred vami.

⁹ Potom povstal moabský kráľ, Seforov syn Balak, a bojoval proti Izraelovi. Povolal a poslal Beorovho syna Baláma, aby vám zlorečil. ¹⁰ Ja som však odmietol počúvať Baláma a musel vám ešte aj žehnať, a tak som vás vyslobodil z jeho ruky.

¹¹ Potom ste prešli cez Jordán a došli ste k Jerichu. Tu bojovali proti vám jerišskí občania, Amorejčania, Ferezejci, Kanaánčania, Hetejci, Gergezejčania, Hevejci a Jebujejci. Ale dal som ich do vašej ruky. ¹² A poslal som pred vami sršne, ktoré ich pred vami vypudili: dvoch amorejských kráľov; teda nie svojím mečom alebo svojím lukom (si ich premohol). ¹³ Dal som vám zem, na ktorej ste sa nenamáhali, mestá, ktoré ste nestavali, a usadili ste sa v nich, vinice a olivové sady, ktoré ste nevyšádzali, a jete z nich.

¹⁴ Teraz sa však bojte Pána a slúžte mu úprimne a verne, odstráňte bohov, ktorým slúžili vaši otcovia na druhej strane potoka a v Egypte, a slúžte Pánovi! ¹⁵ Ak sa vám však nepáči slúžiť Pánovi, tak si dnes vyvoľte, komu chcete slúžiť, či bohom, ktorým slúžili vaši otcovia na druhej strane potoka, alebo bohom Amorejčanov, v ktorých krajine bývate. Ja však a môj dom, my chceme slúžiť Pánovi.“

Jozue obnovuje zmluvu ľudu s Bohom, 24, 16 – 28

¹⁶ Ľud odpovedal: „Kiež je ďaleko od nás, aby sme opustili Pána a slúžili iným bohom! ¹⁷ Ved' on je Pán, náš Boh, ktorý nás – a tiež našich otcov – vyviedol z egyptskej krajiny, z otrokárne, ktorý pred našimi očami robil tie veľké divy a chránil nás celou cestou, po ktorej sme išli, a medzi všetkými národmi, uprostred ktorých sme prechádzali. ¹⁸ Pán vypudil pred nami všetky národy, aj Amorejčanov, ktorí obývali krajinu. Aj my chceme slúžiť Pánovi, lebo on je náš Boh!“

¹⁹ Jozue však namietal ľudu: „Vynebudete môcť slúžiť Pánovi! Ved' on je svätý Boh, žiarlivý Boh. On neodpustí vaše priestupky a hriechy. ²⁰ Ak vy opustíte Pána a budete slúžiť cudzím bohom, tak aj on sa odvráti od vás a dopustí na vás zlo a zničí vás, hoci vám predtým preukazoval dobrodenia.“

²¹ Ľud však odvetil Jozuemu: „Nie, my chceme slúžiť Pánovi.“

²² Jozue nato povedal ľudu: „Sami ste svedkami proti sebe, že ste si vyvolili Pána, aby ste mu slúžili.“

Odpovedali mu: „Áno, sme.“

²³ „A teraz odstráňte cudzích bohov, ktorých máte uprostred seba, a nakloňte si srdce k Pánovi, Izraelovmu Bohu!“

²⁴ Ľud odpovedal Jozuemu: „Pánovi, nášmu Bohu, chceme slúžiť. Jeho hlas chceme

---

24, 12. O „sršňoch“ (osách), ktoré prišli Izraelitom na pomoc, pozri *Ex* 23, 28; *Dt* 7, 20; tiež *Múd* 12, 8.

24, 13. Porov. *Dt* 6, 10 n.

24, 14 – 15. Odstránenie bohov (bôžikov) treba chápať doslovne. Porov. *Gn* 35, 2 n.

24, 17. O egyptskej otrokárni pozri *Ex* 1; o Božej ochrane po ceste pozri *Ex* 23, 20; *Dt* 8, 2 atď.

počúvať.“

²⁵ V ten deň uzavrel Jozue s ľuďom zmluvu a dal mu zákon a právo v Sicheme. ²⁶ A Jozue zapísal tieto slová do knihy Božieho zákona. Potom vzal veľký kameň a postavil ho tam pod terebintom, ktorý bol na mieste zasvätenom Pánovi. ²⁷ Pritom Jozue povedal všetkému ľudu: „Hľa, tento kameň bude svedčiť proti nám, lebo vypočul všetky slová Pánove, ktoré k nám hovoril. Preto bude svedkom proti vám, aby ste nezapierali svojho Boha.“

²⁸ Nato Jozue ľud prepustil, každého do jeho dedičného podielu.

Jozue umiera, 24, 29 – 31

²⁹ Po týchto udalostiach Nunov syn Jozue, Pánov služobník, zomrel vo veku stodesiatich rokov. ³⁰ Pochovali ho na území jeho dedičného podielu v Tamnatsare na Efraimskej vrchovine, severne od vrchu Gás.

³¹ Izrael slúžil Pánovi po všetky Jozueho dni a po všetky dni starších, čo ešte dlho žili po Jozuem a poznali všetky Pánove skutky, ktoré on vykonal pre Izrael.

O Jozefových kostiach a Eleazarovej smrti, 24, 32 n.

³² Jozefove kosti, ktoré Izraelovi synovia priniesli z Egypta, pochovali v Sicheme, na záhone, ktorý kúpil Jakub od synov Sichemovho otca Emora za sto strieborných a ktorý dostali za dedičný podiel Jozefovi synovia.

³³ Aj Áronov syn Eleazar zomrel a pochovali ho v Gabae, (meste) jeho syna Finésa, ktoré

24, 25. „Zákon a právo“, t. j. obsah zmluvy, ktorú uzavrel Jahve s Izraelom.

24, 26 n. Čo všetko Jozue zapísal do tej knihy, nedá sa dnes zistiť. Určite neskorší inšpirovaný spisovateľ dnešnej Knihy Jozue z nej prebral to a toľko, koľko potreboval na dosiahnutie svojho cieľa. – Kameň (podľa LXX stál proti svätyni) mal upamätávať každého Izraelitu na slávnostnú chvíľu obnovenia zmluvy s Bohom.

24, 29 – 31. Jozue zomiera o 10 rokov mladší ako Mojžiš (*Dt* 34, 7) a práve taký starý ako Jozef (*Gn* 50, 26). O mieste pochovania sa hovorí aj v 19, 50. Polohu hory Gás nevieme presne udať. – Jozue bol už svojím menom (Jehošua´) krásnym predobrazom Ježiša. Ako Jozue previedol izraelský ľud cez vody Jordánu do krásnej zeme, potom mu vybojoval sídlo v Palestíne a sprostredkoval zmluvu Boha s ľuďom, tak aj Pán Ježiš nás uviedol vodou sviatosti krstu do krásnej záhrady Cirkvi svätej, svojím utrpením nám vybojoval miesto v Cirkvi a stal sa prostredníkom medzi Bohom a nami, uzavrel tú najdokonalejšiu zmluvu medzi Bohom a ľudstvom.

24, 32. O Jozefových kostiach pozri *Gn* 50, 25; *Ex* 13, 19. – O kúpe Jozefovho poľa pozri *Gn* 33, 18.

24, 33. O Eleazarovi pozri 14, 1; 19, 51. – Gabaa (Gabaat, Gibeá), ktorá patrila Finésovi, bola asi tam, kde je dnes Džibija, jednu hodinu cesty na východ od Tibne. – LXX tu dodáva, že toho času nosili archu po Palestíne, že po Eleazarovej smrti sa stal veľkňazom Finés, ktorý zastával tento úrad až do smrti a pochovaný bol tiež v Gabae.

mu bolo pridelené na Efraimskom pohorí.